

Xwiyá yáy neainaríní Matiyuo eańpíríní.

Ríwamíní rípi “Xwiyá yáy neainapaxí Matiyuo eańpíyí” ríníńpíríní. O Jisaso wíepísagowa woríní. Xegí yoí ámí bí Ripaioríní. Jisaso ríxa nípémáná níwíápínímeámí ańńnamí nání nípeyimáná eńáná ámí xwiogwí ríxa obaxí nípwémáná eńáná ríwamíní rípi eańíríní. Xegí Judayí díní re yaiwiarínagá níwínírí, “Míxí ináyí nímonírí re mńweańyí napa xwayí nanírí ńweańwáomaní. Jisaso napa aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarínwáo nímonírí síńwíríyí, míxí ináyí nímonírí ańń Jerusaremí tńyo dání neamenweámínírí eńíríní.” yaiwiarínagá níwínírí nání ayí ámí díní némoro “Xenwí ría moarínwíní? Jisaso napa Kiraisoríní. Goríxoyá xewaxoríní.” yaiwíríxínírí ríwamíní rípi eańíríní. E yaiwíríxínírí ríwamíní nearíná wá rókiamoagáwa ámá aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaroní nání nítró ríwamíní eaagá obaxí mńj nírorí “Jisaso apí tńn apí tńn xixení nímogá ńńríní.” níríní eańíríní.

Jisasomí xiáwo írínjowa náníríní.

¹ Xwiyá rípi íwíaríawé Jisasí Kiraisoyá náníríní. Oyá íwíaríawé nímogá nurí áwíní e míxí ináyí Depitoríní. Depitoyá íwíaríawé nímogá nurí wígí xiáwo írínj Ebírfamoríní.

² Ebírfamo Aisakomí emeańnigíní. E dání

Aisako Jekopomi emeanjigini. E dani Jekopo Judaomi tni xegf xexirimeawami tni emeanjigini. ³ E dani Judao xifai Temaí tni fwf niniri Pereso tni Sero tni emeanjigini. E dani Pereso Xesironomi emeanjigini. E dani Xesirono Ramomi emeanjigini. ⁴ E dani Ramo Aminadapomi emeanjigini. E dani Aminadapo Nasonomi emeanjigini. Nasono e dani Sarimonomi emeanjigini. ⁵ E dani Sarimono emáyf apixí Rexapí nimeari Bowasomi emeanjigini. E dani Bowaso Rutimi nimeari Obetomi emeanjigini. Obeto e dani Jesiomi emeanjigini. ⁶ Jesio e dani mixf ináyf Depitomi emeanjigini. Depito e dani apixf Yurailaoyai nurapiri Soromonomi emeanjigini. ⁷ Soromono e dani Riabowamomi emeanjigini. Riabowamo e dani Abaisaomi emeanjigini. Abaisao e dani Esaomi emeanjigini. ⁸ Esao e dani Jexosapetomi emeanjigini. Jexosapeto e dani Joramomi emeanjigini. Joramo e dani Asaiaomi emeanjigini. ⁹ Asaiao e dani Jotonomi emeanjigini. Jotano e dani Exaso emeanjigini. Exaso e dani Xesekaiaomi emeanjigini. ¹⁰ Xesekaiao e dani Manasaomi emeanjigini. Manasao e dani Emosomi emeanjigini. Emoso e dani Josaiacomí emeanjigini. ¹¹⁻¹² Josaiiao —Babironi danf emáyf mixf nimeaa nibiro Judayo nipi kiomearo fwf nimearo nimeami úaná Judayf anf e xwiogwf obaxf nweanana Josaiiao e dani Jekonaiaomi tni xegf xexirimeawami tni emeanjigini. Jekonaiao e dani Siatieromi emeanjigini.

Siatiero e dání Serababeromí emeanjíniginí. ¹³ Serababero e dání Abiudomí emeanjíniginí. Abiudo e dání Eraiakimomí emeanjíniginí. Eraiakimo e dání Esomí emeanjíniginí. ¹⁴ Eso e dání Sedokomí emeanjíniginí. Sedoko e dání Ekimomí emeanjíniginí. Ekimo e dání Eraiatomí emeanjíniginí. ¹⁵ Eraiato e dání Ereasaomí emeanjíniginí. Ereasao e dání Matanomí emeanjíniginí. Matano e dání Jekopomí emeanjíniginí. ¹⁶ Jekopo e dání Josepo, Mariaímí xiagwomí emeanjíniginí. Í Jisasomí xiríniginí. O yeáyí neayimixemeanfa nání Gorixoyá díní tñí xegí xiáwowayá xwfa piaxíyo dání iwiaroño enagi nání xegí yoí bí Kiraisoyí rigforíní. ¹⁷ Ayínání xiáwo írínjo Ebírfamo nemeága nĩbĩro mĩxí ináyí Depito emeanje nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónínjíní. Xiáwo Depito nweane dání nemeága nĩbĩro Babironí kirapusí omínjí wigfe nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú ení imónínjíní. Omínjí wigfe dání Jiaso rémonje nání ámí xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónínjíní.

Jisasomí xinái xirínje náníní.

¹⁸ Xwíyfa Jisasi Kiraiso xirínje nání ripiríní. Omí xinái Mariaí Josepo meáwiniginítrí ikíyínjí nĩyárimáná enáná ayaú síní nĩmeánimí memé enáná í rixa Gorixoyá kwíyí tñí niaíwí agwí enjíniginí. Í niaíwí agwí enagi nĩwinĩro ¹⁹ Josepo, ímí meanfo ámá sanínjo enagi nání “Xwíyfa ímí ayá winipaxí wí murípa oemíní.” nĩyaiwirí “Ímí yumí emí omómíní.” nĩyaiwirí ²⁰ síní dínjé e

nimóá waríná re enjínigini. Orijá wínaríná Gorixoyá anjínajf wo sijnáni nîwimóniri re urinjínigini, “Josepoxi, mîxí ináyf Depitoyá xiáwoxiní, dixí apîxí Mariaími éf nîwirí emí mîmopaní. Niaíwo ími kwíyí Gorixoyápimi dání eweáo enagí nání ananí meaí. ²¹ Í niaíwí oxí wo xirínfáriní. Ámá xegí imónigíayo fíwí yarígíapí nání xwíyíá meárinípírixiníri yokwarímí nîwiiri yeáyí uyimîxemeaníá enagí nání xegí yoí Jisasoyí wírfírixiní.” urinjínigini. ²²⁻²³ Ayí eníná wíá rókiamoagíá wo áwanj nîriri ríwamínjí eaárínjí rípi “Re enfáriní. Apîxí oxí mîmeánínjí wí niaíwí agwí nerí oxí wo xiránáyí, yoí Emaniueroyi —Yoí mîkí ayí Gorixo nene tîni nawíní ñweaníá nánirini. Yoí e wírfírfáriní.” Ríwamínjí e nîriri eaárínjí apí xîxení imóníníá nání e imónínjínigini. ²⁴ Anjínajf Gorixoyáo e uríagí Josepo sá weñe dání nîwiápínímeari anjínajo sekaxí uríípa nerí xegí apîxí Mariaími meanjínigini. ²⁵ Ími nîmeari aí siní niaíwo mîxírípa neríná í tîni sá bí mîwé néra núísáná í ríxa niaíwo xiráná xegí yoí Jisasoyí wírfínjínigini.

2

Sogwí fíwíaparínjími dání bigíáwa nánirini.

¹ Mariaí Jisasomí Judia píropenisíyo anjí yoí Betírexemi dání nîxírímáná enáná Judayí áminá wo mîxí ináyí Xerotoyi ríníño Jerusaremíyo nîñwearí xegí Judayo meñweanáná re enjínigini. Ámá sinjí nání enwípearígíá wa sogwí fíwíaparínjími dání nîbíro Jerusaremí

nirémoro ² yarínjé re wigfawixíní, “Judayí mixí ináyí imónínfa nání niaíwí sñjé xirínjo geríní? Sogwí fwiaparínjímíní niñwearfná omí xiráná sinjé o nání ñweáagí sñjwí niwínirane nání omí yayí oumeanirane barínwíní.” urémeáagí ³ mixí ináyí Xeroto “Niaíwo mixí ináyí nimónírí nímúronírénénjoi?” niyaiwirí dñjé ríá nuxerí Jerusaremí ñweáyí nfní ení dñjé ríá nuxéa úagí ⁴ o apaxípanínjé imónígíá xwéowami tñní ñwí ikaxí eánínjépi mewegíawami tñní awí neaarímáná yarínjé re winínigíní, “Kiraísoyí rínínjo, yeáyí neayimixemeanfa nání negí arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyí rarínwáo ríwaminjé nírínírí eánínjépi ge xirípírfá nání ríníní?” urfagí ⁵ awa re urígíawixíní, “Negí Judia píropenísíyo re añjé yoí Betirexemiyo xirípaxí imóníní. Ayí rípi náníríní. Wíá rókiamoagíá wo áwanjé niwuriyirí ríwaminjé re eaárínjíríní, ⁶ ‘Judayí añjéyo añjé yoí Betirexemi ñweáyíné añjé niyoní nání áamá obaxíyíné menjagí aiwí segí áamá wo mixí ináyí nimónírí gí Judayí niyoní menjweanfá enjagí nání segí añjé api añjé xwé tñní xixení imónínfáríní.’ nírírí eaárínjíríní.” urfagí ⁷ Xeroto yumí dñjé niyaiwimáná “Sinjéyo enjwípearígíáwa obípoi.” nírírí awa ríxa báná yarínjé re winínigíní, “Sinjé gíná ñweáagí winígíawixíní. Sinjomi sñjwí niwínímáná enáná emá ararí pwenjíríní?” urfagí awa ríxa áwanjé uráná ⁸ o Betirexemi nání re uowárínjínigíní, “Soyíné nuro niaíwo nání píránínjé pía époi. Ríxa sñjwí niwíniróná nioní ení nurí yayí seáyí e umemínírí nání ámi

nibirowá awañí nírípoyí.” uríagí ⁹ awa aríá e nîwiro wigípi ófyo waríná re enîinigini. Siní awa xámi sogwí íwiaparîñîmîni nîñwearóná wîñigíto awamî xámi numearî añî niaíwo wenîwámi seáyî e ñweañîinigini. ¹⁰ Sinjo e ñweáagí nîwîñiro seáyîmî seáyîmî nimónîro dîñî níá nîwinîrî ¹¹ anîwámi nîpáwiro niaíwo xínáí Mariaí tîni ñweañagí nîwîñiro re egíawixini. Xwíáyo nîpíkîni mearo omî yayí numemáná amîpí o nánî imónîñî wigí ayá rîmîxarîgíápi nîroaro síñá gorí tîni íkíá dîá —Dîá yof pírakenîsanî tîni murí tîni nánî rîniñî. Dîá api dîñî naní eaarîñî xîxegíni síxí wîxaú tîni mîni wigíawixini. ¹² Mîni nîwimáná enáná Gorîxo orîñá nupárîrî rîmîñî re urîñîinigini, “Mîxí ináyí Xeroto tîñî e nánî ámi mupa époyí.” uríagí wigí añî e nánî nuróná óf xegí wíyo ugíawixini.

Isipíyí añíyo nánî éf ugíá nánîrîni.

¹³ Awa rîxa numáná enáná re enîinigini. Josepo orîñá nîwîñîrîná añîñají Gorîxoyá wo síñáni nîrónapîrî re urîñîinigini, “Rîxa nîwiápîñîmearî niaíwo tîni xínáí tîni nîmeámî Isipíyí añíyo nánî éf úpoyí. Sepíoyîné nuro rémóte dánî ámi nionî searîmíae nánî ñweáîrîxini. Xeroto niaíwomî píkinî píá énapîni enagí nánî rîrarîñîni.” uríagí ¹⁴ o áríwîyimî aí nîwiápîñîmearî niaíwo tîni xínáí tîni nîmeámî Isipíyí añíyo nánî nuro ¹⁵ nîñwearóná mîxí ináyí Xeroto péé nánî ñweaagíárîni. Wíá rókiamoagíá wo xwíyíá Gorîxoyá nîwurîyîrî rîwamîñî eaarîñî rîpî “Gí íwo Isipíyí añíyo ñweañáná ‘Éini.’ urîmíárîni.”

niriri eaarinj apí xixeni imóninfa nání Josepo niaíwomi Isipiyf anjyo nání nimeámi unjiniginí.

Niaíwyo mñj rirómf emegfá nánirini.

¹⁶ Xeroto, Jerusaremíyo xwayf naniri nweanjo sogwf fwiaparinimí dání urfnénaparigfáwa ámí xfómí m+wiménapfagfa nání “Yapísf rfa níwapiyoi?” niyaiwiri dñj rfa ápiáwininj wéagí xewaninjo awamí sinjo nání yarinj wíaná awa “Íná nweáagí wininwaniginí.” urfápí nání dñj nimori porisowamí urowaráná awa nuro niaíwf oxí Betirexemi dánjyfyá tñí e midimidáni ninweaxa pugfáyfyá tñí, niaíwf oxí wigf xwiogwf waú wo siní m+múropa egfá niyoní mñj rirómf emegfawixiní. ¹⁷⁻¹⁸ Mñj rirómf eméaná xwiyfá Gorixoyá wfá rókiamoagf Jeremaiaoyf rininjo niwuriyiri rfwaminj eaarinj rípi “Anj Rama dání ‘Yeyí.’ niriniri nwf éanarinjagí arfá wiarinjo. Reserímí xifáíwa wigf niaíwf nání nwf piyf niwfriniro wigf niaíwf wówi sinjwf m+winifagfa nání mñj ikinjwf umirfagfa aiwi pñí m+wiárigfawixiní.” rfwaminj eaarinj apí íná xixeni imóninjiniginí.

Ámí Isipiyf anjyo dání yigfá nánirini.

¹⁹ Xeroto ríxa nípéaná re enjiniginí. Josepo Isipiyf anjyo dání orinjá niwinirfná anfnajf Gorixoyá wo sinjání nironapiri re urinjiniginí, ²⁰ “Niaíwomi opíkianeyiniri emegfáwa ríxa pegfá enjagí nání niwiápnímearí niaíwo tñí xinái tñí nimeámi díxí Isireriyf anjyo nání úpoyí.” urfagi ²¹ Josepo niwiápnímearí niaíwo tñí xinái tñí nimeámi nuri Isireriyf anjyo nírémoro

²² Josepo aríá re winiginini, “Xerotomi xewaxo Akereasoyi riniño xano mixí ináyí nimóniri neamenweagípa xewaxo eni mixí ináyí e nimóniri Judia piropenisíyo re neamenweani.” rariñagíá aríá niwiri wáyiniwiniri “Arige nuri Judia piropenisíyo ñweáminiréini?” yaiwiarína Gorixo Josepomi oriña nupariri éf urowaráná epówa Judia piropenisíyo wiarí nimúro Gariri piropenisíyo nani nuro ²³ añ yof Nasreti riniñipimi ñweagíarini. Wíá rókiamoagíáwa áma xiáwowayá xwíá piaxíyo dani iwiaronfo nani re rigíapi “Ayí re ripíríarini, ‘O Nasreti dánorini.’ ripíríarini.” rigíá api xixeni imóníwiniginiri Nasreti nani nuro ñweagíarini.

3

Jono wayí numeaia uño xwiýá wáf uriméní nánirini.

¹ Jono, wayí numeaia uño, Jisaso sini Nasreti ñweañána, o nuri Judia piropenisíyo áma diñí meañe wáf nurimerína ² re urayagíriní, “Gorixo xwioxíyo míméamí níneari píraníñí neamenweani añwi ayo enagi nani segí íwí yarigíapi ríwíminí nimamoro píraníñí nisaníro ñweáírixini.” urayagíriní. ³ Wíá rókiamoagí Aisaiaoyi riniño niri ríwamíñí re eañípi, “Áma diñí meañími dani áma wo ráiwá re rariñí, ‘Ámináo nani segí diñí óf naníñíñí wimoiro óf píraníñí imoarígíapáníñí wimoiro nero ñweáírixini.’ rariñí.” ríwamíñí e niri eañípi tíni xixeni Jono nuri axípi e yagíriní.

⁴ O rapirapí naní niyíniri emeagomani. Kamerí fá (iyí fá íríkwíníjí imóníjí wú) niyíniri arerixí íríjíyo yínagoríni. Aiwá ení naní nagomani. Áxwaxí t́nini ṕkí iniigí t́nini nagoríni. ⁵ Judayí wigí aní xwé Jerusaremi nweagíáyí t́nini Judia píropenisíyo ami amí nweagíáyí ńnini t́nini iniigí Jodani rapápami nweagíáyí t́nini ⁶ Jono t́nini e nánini nuro wigí íwí yarigíápi nánini waroparí wíáná o wayí numeaiá nuri aí ⁷ Parisiowa t́nini Sajusiowa t́nini —Awa weyíni nimeniro ámá wíyo seáyí e wimónarigíáwaríni. Awa Jono wayí oneameainiro baríngáfa Jono síngwí e níwíniri ayí wigí íwí yarigíáyí ŕwíminini nímamoro nisaniro mé “Wayíni oneameaini.” niyaiwiro baríngáfa níwíniri nánini re urínigíni, “Sídírí miáoyíné, ‘Ríwéná Goríxo xeaníjí seaikáríní fá enagi nánini éf úpoyí.’ go searíagi ŕníní meanigíniri wáyí nero nioní t́ámíni éf barínoí? ⁸ Soyíné íwí yarigíápi ŕwíminini nímamorínáyí, píraníjí nero íkí fá sogwí naní níweríná yarínípa imóníríxíni. ⁹ Re mánirípa époyí, ‘Negí aríto Ebírfamoyáone enagi nánini Goríxo wí xeaníjí neaikáríní fá meníni.’ mánirípa époyí. Goríxo ‘Ebírfamoyá íwiárfawé nánini “Nioní ayo xeaníjí níwiríná aríge xwé obaxí imóníníáríni?” niyaiwiri ududí winaríni.’ ríyaiwiarínoí? Oweoi, Goríxo díngí e yaiwipaxí meníni. Ananí síngá t́íyo dánini Ebírfamo nánini íwiárfawé wímíxíyípaxíni. ¹⁰ Goríxo ríxa rapíwé íkí fá ḿkí t́nini e nánini fá xíríni. Íkí fá gínini gínini sogwí naní níwéagi níwíniríná nídikáríni rí fá ikeáriníáríni. ¹¹ Nioní sa iniigí t́nini wayí

seameaiarĩjarĩni. Nionĩ enĩ eánĩñáonĩ aiwĩ rĩwĩyo bĩnĩfo nionĩ nĩmúrónĩni. Seyĩné nionĩ nánĩ ‘Ámá wé rónĩñorĩni.’ niaiwiarĩñagĩa aiwĩ o nionĩ tĩni xĩxenĩ mimónĩñagĩ nánĩ ámá xĩnáiwánĩñĩ nimónĩro omĩñĩ wĩiarĩgĩáyĩ bosoyá sĩkwĩ sú gwĩ wĩkweaiarĩgĩápa nionĩ oyá wĩkweaipaxĩ menĩni. O wayĩ nĩseameairĩná iniĩgĩ tĩni seameainĩámanĩ. Wiyĩné Gorĩxoyá kwĩyĩ tĩni seameairĩ wiyĩné rĩá tĩni seameairĩ enĩárĩni.” nurĩri ¹² Gorĩxo ámá nanĩyo yeáyĩ uyimĩxemearĩ sipĩyo anĩpá imĩxirĩ enĩá enagĩ nánĩ ewayĩ xwĩyĩá re urĩñĩnigĩni, “Omĩñĩ yarĩgĩáyĩ pokĩ tĩni witĩ aiwá eyeyĩrómĩ ero aiwá ná anĩyo tiro mamĩwĩ tĩni siyikĩ tĩni rĩá ikeaarĩro yarĩgĩápa Gorĩxo enĩ axĩpi e emĩánĩrĩ witĩ mamĩwĩ tĩni ná tĩni eyeyĩrómĩ inĩñe xegĩ pokĩ fá nĩxirĩrĩ ronĩ. Aiwá náyĩ anĩyo tirĩ mamĩwĩ tĩni siyikĩ tĩni rĩá supáripaxĩ mimónĩñĩyo ikeaarĩrĩ enĩárĩni.” urĩñĩnigĩni.

Jisasomĩ wayĩ umeainĩ nánĩrĩni.

¹³ Jisaso Jono wayĩ onĩmeainĩrĩ nánĩ Gariri piropenisĩyo dánĩ nĩbirĩ iniĩgĩ Jodanĩ rapá tĩñĩ e nĩrémorĩ omĩ wĩmeáagĩ aiwĩ ¹⁴ Jono nurakĩmĩnĩrĩ nerĩ re urĩñĩnigĩni, “Joxĩ nionĩ nánĩ o wayĩ onĩmeainĩrĩ rĩbarĩñĩni? Oweoi, ‘Joxĩ wayĩ onĩmeainĩ.’ nimónarĩni.” urĩagĩ aĩ ¹⁵ Jisaso re urĩñĩnigĩni, “Xe wayĩ oumeaimĩnĩrĩ sĩñwĩ naneĩ. E neráináyĩ, Gorĩxo nionĩ nánĩ ‘O sĩwĩ wé rónĩñĩyĩ nĩnĩ oenĩ.’ yaiwiarĩñĩpĩ xĩxenĩ yanĩwĩ.” urĩagĩ ¹⁶ o Jisasomĩ wayĩ umeaiáná o rĩxa nĩmĩnĩmeámĩ peyarĩná re enĩnigĩni. Anĩ pirĩyo dánĩ ófĩ ináná kwĩyĩ Gorĩxoyápi

xawiówíníñí nìweapírí omí wímeanínigíní. Omí wímeááná re enínigíní. ¹⁷ Anínamí dání xwíyá re rínénapínigíní, “Gí niaíwí ayá tíñoríní. Amípí o yarínípi nání yayí ninaríní.” rínénapínigíní.

4

Obo Jisasomí iwamfó wíwapíyíní náníríní.

¹ Kwíyí Goríxoyápi Jisasomí nìwímeámáná omí Obo iwamfó owíwapíyínírí áamá díñí meaní e nání níméra úáná ² o aiwá míní ñwá nñwéarí ríxa sía 40 nórímáná enáná o agwí wíáná ³ iwamfó wíwapíyaríño nìbírí re urínínigíní, “Joxí ‘Niaíwí Goríxoyáoníríní.’ yaiwinarínípi nepa enánáyí, aiwá nírí nání ‘Síná tíyí aiwá oimóníní.’ re.” uríagí aí ⁴ Jisaso re urínínigíní, “Oweoí, wí emíméíní. Goríxoyá Bìkwíyo dání ríwamíní re eáníní, ‘Áamá aiwá náníní díñí nímórínáyí wí díñí meapaxí meníní. Xwíyá Goríxo ríníyí nìyoní díñí nìkwírorínáyí ayíní díñí meapaxíríní.’ Ríwamíní e nírínírí eáníní.” urínínigíní. ⁵ Obo Jisasomí nìmeámí Jerusaremí aní Goríxoyá ayá tíñímíní nání nurí aní Goríxo nání rídíyowá yarígíiwámí rìkwíyo seáyí e nurárámáná ⁶ re urínínigíní, “Joxí ‘Niaíwí Goríxoyáoníríní.’ yaiwinarínípi nepa enánáyí, Goríxoyá Bìkwíyo dání ríwamíní re nírínírí eánínagí nání ‘Goríxo joxí síkwí sínáyo pírf uyíkímí inírínírí xegí aníñajowa awí níroro íá ríxepírí nání uowáríníño.’ nírínírí eánínagí nání ananí mímí nímawírí xeamoí.” uríagí aí ⁷ Jisaso re urínínigíní, “Xwíyá joxí míní

nirori ríípi eáníhagi aiwi xwiyáa rípi eni nírínírí eáníní, ‘Negí Gorixo nepa ení neánírí epaxorfanírí iwamíó mívíwapiyipani.’ eni ríníhagi nání nioní wí e emíméíní.” uríhíniginí.

⁸ Ámí Obo díwí míhí seáyími wiápínímeaní bímí nání nímeámí níyirí aní níní xwáa rírí nírímíní ikwíróníhíyo síwá níwirí xegí amípí ámá níwíníroná ayá síwí nurorí nímeapaxí wimónaríhípí eni síwá níwirí ⁹ re uríhíniginí, “Joxí xwáayo nípíkínímearí símanhíwíyóníhí nínurínírí nioní nání yayí seáyími nímeí. E níánáyí, amípí síwá síá tíyí nípíní siapímíní.” uráná ¹⁰ Jisaso re uríhíniginí, “Setenoxí píní níniwíarími éfí uí. Xwiyáa rípi ‘Ámíná Gorixo náníní xwáayo nípíkínímearo yayí seáyími umero segí amípí “Nwáaxíní.” ríníhíyí emí nímoró síwí oyá náníní díhí ikwíróro éfíríxíní.’ ríníhagi nání joxí níríípa wí emíméíní.” uríhí ¹¹ Obo píní níwíarími úáná aníhínají wa níbíro arírá wíhíawíxíní.

¹² Jisaso ámá wa Jono wayí numeaiá warího nání re raríhíhí “Omi ríxa íá níxero gwí aníhíyo híwíríríríní.” raríhíhí o aríá e níwímo Garírí píropenísíyo nání nurí níhíwíaríná ¹³ aní Nasaretí xíó xwé iwíaróne píní níwíarími nurí aní xegí yoí Kapaneamíyí ríníhíyo —Aní apí ípí Garírí tíní ikwíróníní. Seburano tíní Napítaraío tíní awaúyá híwíaríawé híweaagíeríní. E nání nurí híweaníhíní. ¹⁴ Ayí rípi náníríní. Goríxoyá xwiyáa wíá rókíamoagí Aísaiayí ríního xwiyáa níwíríyírí ríwamíhí re eaárhíhíní, ¹⁵ “Xwáa Seburanoyá híwíaríawé tíní Napítaraíoyá

ƒwiárfawé t́nńi enjńá ņweaaǵe ipí t́ņj́mńi t́nńi iniiǵ Jodani rapáyo j́fariwámńi dánńi t́nńi xwǎ́a Gariri imónńiņj́mńi é máyǎ ņweaǵe, ¹⁶ á má oxǎ apixǎ e ņweaǵáyǎ nńńi Gorixomi muxǎdarńagǎ náńi sǎá yinńiņj́mńiņj́ ņweaǵe rǎxa wǎ́a xwé bi óńagńi winńigǎawixńi. Ayǎ apaxǎ mé pearńagǎ náńi ikwapńiņj́mńiņj́ umeaarńiņj́yo rǎxa wǎ́a wókímixńi.” Rǎwamńiņj́ e nńrńiņj́ eánńiņj́pi xǎxenńi imónńi náńi Jisaso wǎńiņj́ imónńiņj́ e náńi nuri ņweaagǎrńi.

Á má wiepisarńiņj́ imónńiņj́ náńi wirńimeamenj́ náńiņj́.

¹⁷ O ańǎ e náńi nuri ņweaé dánńi wǎ́ re urńimenńinigńi, “Gorixo xwioxǎyo mńmeámńi nńseairńi píranńiņj́ seamenńi ańwi ayo enagńi náńi segǎ ƒwǎ yarigǎǎpi rǎwǎmńiņj́ nńmamoro sanńiņj́ nimónńiņj́ ņweáņrixńi.” nurńimerńi ¹⁸ ipí Gariri imanńipá t́nńi nńpurńná sńņwǎ winńiņj́inigńi. Xiráxogwǎ waú —Xiráo xegǎ yoǎ Saimonorńi. O xegǎ yoǎ á mńi bi Pitaorńi. Xogwáo Adńruorńi. Agwiaú egǎ omńiņj́ peyǎ ápearigǎíwaú enagńi náńi ubenǎ peyǎ náńi ipíyo mamówararńagǎ Jisaso e nńwńiņj́ ¹⁹ re urńiņj́inigńi, “Agwiagwǎ nńxǎdńpiyi. Peyǎ náńi yarigǎípa á má nionńi nńxǎdńpńrǎáyǎ enń axǎpi e wirńimeapńsi náńi ealwapńyimńiņj́.” urńagńi ²⁰ agwiaú ubenǎ apaxǎ mé e nńtńmńi rǎwǎyo uxǎdńgǎisixńi. ²¹ O e dánńi nurńná sńņwǎ winńiņj́inigńi. Á mńi xiráxogwǎ waú —Agwiaú Sebediomńi xewaxowaúrńi. Wǎo Jemisorńi. Wǎo xogwáo Jonorńi. Agwiaú xano t́nńi ewéyo nńņweámáná wigǎ ubenǎ arǎkńiņj́agńi píranńiņj́ yadńriņj́pńnarńagǎ Jisaso e nńwńiņj́ rǎaiwǎ

“Nixí dípíyí.” uráná ²² agwiaú ení anjíní egí ewé tñní xanomi tñní pñní niwiárimí nayoari númí uxídigísisixíní.

Jisaso wá urímerí simíxíyo nanj imíxímerí enj nániríní.

²³ Jisaso Gariri píropenisíyo ami ami nemeríná xegí Judayíyá rotú anjío dání uréwapíyemerí xwíyá yayí winípaxípi —Apí Goríxo xwioxíyo míméámí nerí píráníñj umenweaníapi nání ríníñj píriní. Apí wá urímerí áamá pí pí simíxí yarígíáyo tñní uraní xixegíní imónígíáyo tñní nanj imíxímerí yaríná ²⁴ o yaríñjpi nání yaní niwéa nurí Siria píropenisíyo nweagíáyí nñní aríá niwiárimí nání wigí áamá simíxí xixegíní yarígíáyí tñní ríníñj xixegíní winarígíáyí tñní áamá imíó díñj xixéroaríñjyí tñní xóxwí yarígíáyí tñní enj síwímí yarígíáyí tñní o tññj e nání níméámí báná o píráníñj wímíxíyaríñagí nání ²⁵ áamá oxí apíxí obaxí Gariri píropenisíyo dánjyí tñní Dekaporisí píropenisíyo dánjyí tñní Judia píropenisíyo dánjyí tñní wigí anj xwé Jerusaremí dánjyí tñní iniígí Jodaní rapáyo jíaríwámíní dánjyí tñní epíroyí nero omí númí uxídigíawixíní.

5

Xwíyá Jisaso díwíyo dání uréwapíyíñjpi nániríní.

¹ Jisaso áamá oxí apíxí niaíwí obaxí o tññj e nání bímiaríñagía niwínirí díwí míñjío nání niyoari éí niñwearí xegí wiepísaríñjyí xío tññj e nání báná ² o nuréwapíya nurí

re uriñiniginí, ³ “Ámá gíyí gíyíné ‘Nioní nígípi apániríní.’ mírípa éfáyíné, ‘Ámá arírá oneaípoyí.’ yaiwiarígíáyíné, Goríxo xwioxíyo míméámí níseairí pírániñí seameñweaníá eñagi nání yayí seainípañíyíneríní. ⁴ Ámá gíyí gíyíné, ñwí eanírí yarígíáyíné, Goríxo mñí ikíñwí seamíríníá eñagi nání yayí seainípañíyíneríní. ⁵ Ámá gíyí gíyíné, íwí mé nírimaxíníro saníñí imónígíáyíné, Goríxo xwioxíyo míméámí nerí seameñweaníe dání xwíá níriní segí imóníníá eñagi nání yayí seainípañíyíneríní. ⁶ Ámá gíyí gíyíné, aiwá nání agwí seairí inítgí nání seainírí yaríñípa ríá míkíró pírániñí yarígíá ayí náníñíñí níseaimóníríná Goríxo ananí xixení seainíá eñagi nání yayí seainípañíyíneríní. ⁷ Ámá gíyí gíyíné, ámá wíyo wá wianarígíáyíné, Goríxo ení wá seawianíníá eñagi nání yayí seainípañíyíneríní. ⁸ Ámá gíyí gíyíné, ámá síñwí anígíe dáníraní, segípi úfámí dáníraní, dñí ná biní nímore axípiní yarígíáyíné, Goríxo xewaniño síwá seainíníá eñagi nání yayí seainípañíyíneríní. ⁹ Ámá gíyí gíyíné, ámá míxí inaríná nuro piyíá wírarígíáyíné, Goríxo ayí nání ‘Gí niaíwíxíní.’ ríníá eñagi nání yayí seainípañíyíneríní. ¹⁰ Ámá gíyí gíyíné, wé róníñí Goríxo e éríxínírí wimónariñípi xídaríñagíá nání xeaníñí seaikáríáyíné, o xwioxíyo míméámí níseairí pírániñí seameñweaníá eñagi nání yayí seainípañíyíneríní. ¹¹ Ámá gíyí gíyíné, nioní níxídaríñagíá nání ikayíwí searíro xeaníñí seaikáriró pí pí xwíyíá yapí seaxekwímoro

seaiarínáyí, yayí seainipaxíyínérini. ¹² Eníná wíá rókiamoagíáwami xeaniñí niwikára wagíápa axípi seyíné eni niseaikára warínáyí, seyíné añínamí nipeyiríná Gorixo yayí niseaimorí amípi ayá rímxaríñípi seiapíníá enagi nání yayí seainipaxíyínérini.

Saxí tñí wíá tñí nání uríñí nánirini.

¹³ “Saxí aiwáyo nimorí ninirínáyí awíí yariñípa seyíné nioní searariñáyo píráníñí ninixídíróná áamá niyoní eni niwíwapíyiro saxí awíí yariñípa axípiñíñí wimixíríxini. Saxí awíí yariñípi nípuri ríxa uráwíñíñí imóniñánáyí aríre éaná ámí awíí imóniñiñi? Oweoi, amípi wí imixípaxí mimóniñagi nání óf e emí míwiáromóaná áamá xwiríñwí osixayarígíárini. Seyíné nioní searariñáyo niníwíakirínáyí, saxí ríxa uráwíñíñí imóniñípi emí moarígíápa Gorixo eni axípi emí e seamoníárini. ¹⁴ Seyíné áamá Gorixomí xídípírá nání uyíwí nímixároro wíáníñí uyamopíríárini. Añí díwí mñíyo ikwíroníñípiñíñí ínimi mimóní enípi yapí seyíné eni nioní píráníñí ninixídírónáyí, áamá niyoní siñáni e wimónipíríárini. ¹⁵ Áamá ramíxí nímixároro sixí wá nímearo sixí ikwaseaárarígíámani. Nímixároro seáyí e ikwianñwíyo ñwirárárarígíárini. Seáyí e tánáyí áamá añíyo ínimi ñweagíá niyoní wíá wókiaríñíñí. ¹⁶ Ramíxí seáyí e ikwíáráná áamá niyoní wíá wókiaríñípaníñí seyíné eni áamá siñwíyo dání wé róníñí imóniro áamáyo arírá wiro nerónáyí áamá siñwí niseaníro ‘Ayí

Gorixomi nixádiro nání ría yarinqoi?’ niyaiwiro omi seáyí e umepírírini.

Nwá ikaxí nírini eániḡpí nání rḡḡ nánirini.

¹⁷ Seyíné nioni nání ‘O Gorixoyá ḡwá ikaxí Moseso nírini eḡpí tḡni wá rókiamoagáwa nírino eḡḡpí tḡni eni xwá iweni nání bḡḡrini.’ mḡniawipani. Xwá iweni nání mibí amipí nírini eániḡpí sḡni xixeni imóniḡa nání bḡḡrini. ¹⁸ Aga nepa seararini. Xwá rí tḡni ḡḡna tḡni sḡni eḡḡyí ḡwá ikaxí nírini eániḡpí nḡpini sḡni xixeni mimónipa eḡḡyí ná bḡni onimiápi riniḡpí api aiwá xwá iweníamani. ¹⁹ Ámá ḡiyí ḡiyíné ḡwá ikaxí nírini eániḡpí bi nání ‘Xwémani. Xwiyá nimearipaxímani.’ niyaiwiro ogámí nero ámá wí eni axípi ogámí epíri nání nḡwipiyirínáyí, Gorixo xwioxíyo mḡmeámí nerí seameḡweaníḡa e yaríḡḡyí nání ‘Siyikwípiániḡ imóniḡḡyírini.’ rípirírini. ḡiyí ḡiyíné ḡwá ikaxí nírini eániḡpí xixeni axípi nero ámá wí eni axípi epíri nání nḡwipiyirínáyí, Gorixo xwioxíyo mḡmeámí nerí píriḡḡ seameḡweaníḡa e yaríḡḡyí nání ‘Ámá xwé mamadíriḡániḡ imóniḡḡyírini.’ rípirírini. ²⁰ ‘Seyíné Parisiowa tḡni ḡwá ikaxí eániḡpí mewegáwa tḡni “None ḡwá ikaxí eániḡpimi nixádrane e nerínáyí wé róniḡpí yarinqwini.” yaiwinaríḡḡpí mḡmúropa nerínáyí, Gorixo xwioxíyo mḡmeámí niseairí seameḡweaní wí ḡweapíríamani.’ seararini.

Wikí wónaríḡḡa nání uréwapiyiḡpí nánirini.

21 “Enjína Moseso segí seárfawéyo ηwí ikaxí nuríríná ‘Níwiápínimearí áamá mípíkípaní. Áamá gíyí e nerínáyí xwíríxí seamepíríáríní.’ uríηípi seyíné ríxa aríá níwíro níjía imóníηot.

22 Ayí naní nerí aiwí agwí nioní ámí bí nípíkwiní naní seáyí e nimíxírí re seararíηíní, ‘Áamá gíyí xegí áamá imónígíá wo nání wikí níwónírí míxí nurírínáyí aní e dání xwíríxí mepíríáríní. Gíyí xegí áamá imónígíá womí “Díηí mayí roxíní.” nurírínáyí opisí aníyo dání xwíríxí mepíríáríní. Gíyí xegí áamá imónígíá womí “Majímajía ikárínaríηí roxíní.” nurírínáyí xewaníηo xwíyía nímeárínírí ría aníηí wearíηíyo ikeaárípíríáríní.’ seararíηíní.

23 Ayínání Goríxo nání aiwá peaxí tímínírí neríná díηí re sínáná ‘Gí áamá imónígíáyí wo síní xwíyía nímearípaxí imóníní.’ díηí e sínánáyí

24 aiwá peaxí tarígíe midáníηí e nítimí nurí omí xámí píyía níwírínímáná ámí ríwíyo dání níbirí díxí aiwá peaxí tíríní. 25 Seyíné woxí áamá wo tíní xwíyía mearínípaxí imóníηánáyí xwíríxíyo ríwáríníní nání síní ófí e o tíní nuríná aníní píyía wíríníríní. E mepa nerínáyí, o xwíríxíyo ríwáráná gapímaní xwíríxí mearíηo e dání porisowa tíηí e ríwáráná awa gwí aníyo ríwárípíríáríní. 26 Aga nepa re seararíηíní, ‘Joxí íwí eníyí nání nígwí íwí enípi téní xixení níroarí míwípa nerínáyí, aníηí e ηweanáná wí píní nírwíááro ríwáramopaxí mimóníní.’ seararíηíní.

Íwí inarígíápi nání uréwapíyíηí náníríní.

27 “Enjíná Moseso segí seáríawéyo ηwí ikaxí nuríríná ríwamíηí nearí ‘Meánígíípagwí áamá wí t́nı́ íwí minı́panı́.’ nurırı́ eanıpı́ seyíné arı́a nı́wıro nı́jı́á imónı́ηoı́. 28 Ayı́ nanı́ neri aıwı́ agwı́ ámı́ bı́ nı́pı́kwı́nı́ nanı́ seáyı́ e nı́mı́xı́rı́ re seararı́ηı́nı́, ‘Áamá nı́nı́ gı́yı́ gı́yı́ apı́xı́ wı́mı́ “Nı́onı́ í t́nı́ íwı́ inı́paxonı́rı́nı́.” yaiwımı́nı́rı́ nánı́ sı́ηwı́ íwı́ nı́wını́rı́náyı́, o rı́xa dı́ηı́ t́nı́ íwı́ inarı́ηı́.’ seararı́ηı́nı́.” urı́ηı́nı́gı́nı́.

29 O áamá ayı́ dı́ηı́ oeyırónı́poyı́nı́rı́ re urı́ηı́nı́gı́nı́, “Segı́ sı́ηwı́ wı́yı́jı́ íwı́ apı́ eı́.’ rı́ránáyı́ sı́ηwı́ e rı́rı́yı́ nı́yori emı́ morı́nı́. E nı́nı́rónáyı́ rı́nı́ηı́ xwé nı́seainı́rı́ηı́ aıwı́ Gorı́xo rı́á anı́ηı́ wearı́ηı́yo seaikeaáráná rı́nı́ηı́ seainı́mı́nı́rı́ enı́pı́nı́ηı́ seainı́nı́fámanı́. Sı́ηwı́ wı́yını́ anı́pá nı́mónı́rı́náyı́ ayı́ nanı́ menı́agı́ aıwı́ joxı́ sı́nı́ sı́ηı́ urı́á enı́agı́ nánı́ ayı́ ananı́rı́nı́. 30 Dı́xı́ wé onamı́ηı́ t́nı́ íwı́ nánı́ íeapá sı́nánáyı́ ‘Gorı́xo gı́ wará nı́rı́nı́ rı́á anı́ηı́ wearı́ηı́yo nı́keaárı́nı́gı́nı́.’ nı́yaiwirı́ wéú nı́wákwinı́rı́ emı́ morı́nı́. E nı́nı́rı́náyı́ rı́nı́ηı́ xwé nı́sını́rı́ aıwı́ rı́nı́ηı́ Gorı́xo rı́á anı́ηı́ wearı́ηı́yo sı́keaáráná sı́nı́mı́nı́rı́ enı́pı́nı́ηı́ sı́nı́nı́fámanı́. Wé wúnı́ nı́wákwinı́rı́náyı́ ayı́ nanı́ menı́agı́ aıwı́ joxı́ sı́nı́ sı́ηı́ urı́á enı́agı́ nánı́ ayı́ ananı́rı́nı́.

Apı́xı́ emı́ moarı́gı́ápi nánı́ uréwapı́yı́ηı́ nánı́rı́nı́.

31 “Enjíná Moseso ηwı́ ikaxı́ nı́rı́rı́ rı́wamı́ηı́ re eanı́nı́gı́nı́, ‘Áamá go go xegı́ xı́epı́mı́ “Emı́ omómı́nı́.” nı́yaiwirı́náyı́ áamá nı́nı́ “O apı́xı́mı́ rı́xa emı́ moηoı́.” yaiwı́pı́rı́ nánı́ payı́ wı́na nı́mı́xı́rı́ mı́nı́ wı́owárı́wı́nı́gı́nı́.’ Moseso

ríwamiñfí nanfí e níriri eañfí aiwí ³² agwí nioni ámi bí nípikwini nanfí seáyí e nimixiri re searariñini, ‘Go go xegí xiepi xámi meaní ámá wo tñí fwí bí minaríná emí nímorínáyí í ámá womí nimeániri aí xámi nímearí emí moñoyá diñyo dání fwí inaríñi. Go go apixí wa nímearo emí mogími nímearínáyí ayí ení í tñí fwí inaríñi.’ searariñini.

Síñá tñfí e dáníñfí rarígtápi nání uréwapiyñfí náníñi.

³³ “Enína Moseso segí seáríawéyo ñwí ikaxí nuriríná ríwamiñfí rípi nearí re uríñinigini, ‘Seyíné woxí woxí síñáyo árixá níwiri “Síñá ro ñweañe dání ríraríñini.” nuriríná yapí bí murípaní. E nuriríná Goríxoyá síñwíyo dání axípi érixini.’ Ríwamiñfí e nuriri eañfípi seyíné arfá níwiro níjfa nimóniri aiwí ³⁴⁻³⁵ agwí nioni ámi bí nípikwini nanfí seáyí e nimixiri re searariñini, ‘Xwíyá bí níriríná síñá tñfí e dání mirípa érixini. Anína ayí Goríxoyá íkwianwí éfí ñweani nání imóniñagí nání e dání xwíyá “E ríraríñini.” mirípa érixini. Xwíarí ení ayí Goríxoyá síkwí tñí xwiriñwí nosaxiri ñweañfí enagí nání xwíá ríri ene dání xwíyá “E ríraríñini.” mirípa érixini. Jerusaremi ayí añfí míxí ináyfí Goríxoyá enagí nání añfí apimí dání ení murípa érixini. ³⁶ Díxí diñyo dání dfa wíyi pfpó onfí werí apfa wenfí werí epaxí mimóniñagí nání “Gí miñfí riyimí dání ríraríñini.” wí murípa érixini. ³⁷ Píne nuriríná sa “Oyi.” uriri “Oweoi.” uriri xixeni érixini. Wíni níra nuri

“Síná t́ t́nǎ e dáni rirarǎnǎ.” nurǎrǎnǎyǎ, rǎxa Oboyá dǎnǎyǎ dáni yarǎnǎyǎ.’ seararǎnǎnǎ.

Xixe eánarǎgǎpǎ nánǎ urǎnǎ nánǎrǎnǎ.

³⁸ “Enǎnǎ Moseso segǎ seárǎawéyo nǎwǎ ikaxǎ nurǎrǎnǎ rǎwamǎnǎ nearǎ re urǎnǎpǎ, ‘Ámǎ wa seyǎnéyǎ womǎ sǎnǎwǎ pǎrǎ seauyǎkǎnǎ seyǎné enǎ wayǎ womǎ sǎnǎwǎ pǎrǎ uyǎkirǎnǎ. Wa seyǎnéyǎ womǎ manǎ pǎrǎ seyǎréáánǎ seyǎné enǎ wayǎ womǎ pǎrǎ uyǎrearǎnǎ.’ nurǎrǎ eanǎpǎ seyǎné arǎ nǎwǎro nǎjǎ imónǎnǎ. ³⁹ Ayǎ nanǎ nerǎ aiwǎ agwǎ nionǎ ámǎ bǎ nǎpǎkwǎnǎ nanǎ seáyǎ e nǎmǎxǎrǎ re seararǎnǎnǎ, ‘Mǎxǎ seyǎné seaǎnǎ seyǎné xixe mǎwǎpanǎ. Ámǎ wo marǎpǎnǎwǎyo iwanǎ réáánǎ xǎomǎ enǎ meá ámǎ bǎ tǎnǎ réámǎnǎrǎ yarǎnǎ xe oneanǎrǎ marǎpǎnǎwǎ midánǎ wǎmǎxǎrǎnǎ. ⁴⁰ Ámǎ wo xwǎrǎxǎ nǎrǎmerǎ dǎxǎ sorǎ rǎrǎpǎmǎnǎrǎ yarǎnǎ xǎo xe onǎrǎpǎnǎrǎ sǎnǎwǎ nǎwǎnǎrǎ iyǎ nǎpǎnǎ méú enǎ mǎnǎ wirǎnǎ. ⁴¹ Porǎsǎ woranǎ, gapǎmanǎ woranǎ, “Nǎgwǎ nánǎ marǎfǎ, joxǎ sanǎ nǎnǎrǎpǎrǎ nǎgǎ sanǎ rǎpǎ nǎmeámǎ anǎ apǎmǎ nánǎ nuiǎ.” rǎránǎ “Nǎgwǎ meámǎ imorǎ nǎmeámǎ umǎnǎréǎnǎ?” mǎyaiwǎpanǎ. Anǎ xǎo rǎrǎpǎmǎ nǎrǎmorǎ aiwǎ “Ámǎ anǎ bǎmǎ nánǎ ananǎ nǎmeámǎ oruǎmǎnǎ.” urǎrǎnǎ. ⁴² Ámǎ wo amǎpǎ nánǎ xegǎ dǎnǎ nǎyaiwirǎ rǎxǎnǎ rǎrǎpǎyǎ sa mǎnǎ wirǎnǎ. Ámǎ wo “Amǎpǎ wǎ nionǎyǎ rǎwénǎ siapǎmǎfǎ nánǎ joxǎyǎ niapǎ.” rǎránǎyǎ “Menǎnǎ.” murǎpanǎ. Sa mǎnǎ wirǎnǎ.’ seararǎnǎnǎ.

*“Xenǎwǎ imónǎgǎyǎ nánǎ dǎnǎ sǎpǎ seaǎwǎnǎgǎnǎ.”
urǎwapǎyǎnǎ nánǎrǎnǎ.*

43 “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ηwí ikaxí nuríríná ríwamíηí nearí re uríηípi, ‘Ámá díxíyoyí díηí sipí síwínigíní.’ nurírí eanípi seyíné aríá níwiro níjía imóníηoi. Xwíyíá rípi, segí ámináowa rígfápi ‘Xepíxepá rónígfáyí tíní wíkf tíní iníríní.’ rígfápi ení seyíné ríxa níjía imóníηoi. 44 Ayí e nerí aiwí nioní ámí bí nípikwíní naní seáyí e nímixírí re seararíηíní, ‘Díxí xepíxepá rónígfáyí nání díηí sipí síwínigíní. Ámá xeaníηí seaikárarígfáyo naní wí owímeanírí Goríxomí ríxíηí uríríní. 45 Seyíné e nerínáyí, nepa níaiwí segí ápo Goríxoyá níaiwíyínéníηí imóníηoi.’ seararíηíní. Ayí rípi nání seararíηíní. Xewaníηoyá díηí tíní ámá sipí ayo tíní naní ayo tíní sogwí wanaríηíríní. Iníá ení oyá díηí tíní wé rónígfá ayo tíní wé mírónígfá ayo tíní eaaríηíríní. O ‘Ámá sipí ayo aiwí iníá wearí sogwí wanírí mepa oeni.’ yaiwiaríηímani. Seyíné o xegí níaiwíyíné eηagí nání ámá segíyo tíní xepíxepá rónígfáyo tíní aiwí Goríxo yaríηípa axípi wéyo meríní. 46 Seyíné ámá díηí síxí seayígfáyoni díηí sipí níwirónáyí, ‘Nene e yaríηagwí nání Goríxo yayí níneairí amípi ayá tíηí bí neaiapínfáríní.’ ríyaiwiaríηoi? Oweoi! Ámá takísí nání nígwí nínearápiríná xixení mínearápi bí íwí nearáparígfáwa axípi díηí síxí uyígfáyoni díηí sipí níwiro nání ‘Goríxo amípi ayá tíηí bí míní wínfáríní.’ yaiwiaríηwáraní? Oweoi! 47 Ámá díxíyoni óf e síηwí níwínírí yayí níwirínáyí, ‘Ámá wí yarígfáyí tíní xixení

mimóní múroaríḡwíni.’ riyaiwinaríḡoi? Oweoi! Ámá Gorixomi mǵxǵdǵpa yarǵǵáyǵ aǵ axǵpǵ seyǵné yarǵǵápa enǵ e yarǵḡagǵa nánǵ e miyaiwipani. ⁴⁸ Ayǵnánǵ segǵ séno, anǵnamǵ ḡweaḡo wé rónǵḡ nímonǵrǵ ámá nanǵ ayo tǵnǵ sǵpǵ ayo tǵnǵ aǵ dǵḡ sǵpǵ nǵwirǵ nanǵ wiarǵḡpa seyǵné enǵ axǵpǵ e wirǵǵni.

6

Arǵrá nǵwirǵná epaxǵpǵ nánǵ uréwapǵḡḡḡ nánǵrǵni.

¹ “Seyǵné ‘Nanǵ owiimǵni.’ nǵyaiwirǵná ámá sǵḡwǵ nǵseanǵro weyǵ seamepǵrǵ nánǵ wigǵ sǵḡwǵ anǵǵe dánǵ mǵwipani. Seyǵné e nerónáyǵ, séno, anǵnamǵ ḡweaḡo rǵwéná ayá tǵḡ wǵ seaǵapǵnǵámanǵ. ² Ayǵnánǵ ‘Uyǵpeayǵyo arǵrá nǵwirǵ rǵpǵ mǵnǵ owimǵni.’ nǵyaiwirǵnáyǵ, ámá sǵpǵ erǵ nanǵ erǵ yarǵǵáyǵ ámá sǵḡwǵ nǵnanǵro weyǵ onǵmépoyǵnǵrǵ wigǵ ámá womǵ ‘Pékákǵ nǵra xámǵ nǵmeaǵ.’ nurǵrǵ óǵ eranǵ, rotú anǵyoranǵ, yarǵǵápa mepa éǵrǵxǵni. Nionǵ nepa seararǵḡni. Ámá weyǵ numerǵnáyǵ ayǵ wigǵ wimónarǵḡpǵ rǵxa mearǵḡagǵa nánǵ rǵwéná Gorixoxo ayá tǵḡ bǵ wimǵnǵrǵ enǵpǵ meapǵrǵámanǵ. ³⁻⁴ ‘Uyǵpeayǵyo arǵrá nǵwirǵ rǵpǵ mǵnǵ owimǵni.’ nǵyaiwirǵnáyǵ, wé núkaúnǵ tǵnǵ mǵwipani. Ná wúnǵ tǵnǵ ínǵmǵ ikwǵsórǵrǵxǵni. Ínǵmǵ e nǵwirǵnáyǵ, ápo Gorixoxo sǵḡwǵ nǵseanǵrǵ rǵwéná yayǵ nǵseairǵ amǵpǵ ayá tǵḡpǵ xǵo seaǵapǵmǵnǵrǵ yarǵḡpǵ ananǵ nǵseaiapǵnǵárǵni.

Gorixomi rixiñf nuriríná uripaxfpí nání uréwapiyiñf nánirini.

⁵ “Seyíné rípi eni Gorixomi xwiyfá ririmí niwiríná áamá sipí riri nañf riri yariğfáyf áamá siñwí ninaniro weyf onimépayiniri ge ge áamá obaxí tñf e rotú añfyorani, óf osisagwíyorani, éf niroro Gorixomi xwiyfá ririmí wiarigfápa mepa érixini. Nioni nepa searariñini. E yaríná áamá siñwí niwiniro weyf numerínáyf ayf wigf wimónariñfpi rixa meariniğafa nání ríwéná Gorixo ayá tñf bi wiminiri enfpi meapírfámani. ⁶ Seyíné Gorixomi xwiyfá ririmí niwiríná re érixini. Dixí añfyo inimi nipáwiri ówanf niyárimáná dixí ápomi inimi dáni ririmí wirini. Seyíné inimi dáni nerínáyf, Gorixo siñwí niseaniri ríwéná amipí ayá tñf xfo seaiapiníapf anani niseaiapiníariní. ⁷ Gorixomi xwiyfá ririmí niwiríná áamá Gorixo nání majfáyf omi xwiyfá ririmí niwiríná ayá wí nira nuro ‘Nene e nerínáyf, Gorixo arfá neainiño.’ niyaiwiro yariğfápa mepa érixini. ⁸ Seyíné amipí wí nání dfwf nikeamóniro sini segf séno Gorixomi yariñf miwipa enána o rixa xámi nijfá imóniğagi nání Gorixo nání majfáyf yariñf ayá wí niwia nuróná yariğfápa mepa érixini. ⁹ Gorixomi xwiyfá ririmí niwiríná re urírxini, ‘Negf ápoxini, añfnamí ñweañoxini, “Áamá nini joxini ñwfáoxi enagi nání wéyo orimépayí.” neaimónarini. ¹⁰ “Joxi xwioxfyo mimeámf nineairi neameñwearfa nání oimónini.” neaimónarini. Añfnamí amipí joxi “E oépayí.” simónariñfpi nání yariğfápa nene

“Xwíá rírími eni axípi e oyaneyi.” neaimónarini.
¹¹ Agwí s'fá riyi aiwá nani nání neaiapei. ¹² Ámá nene íwí neaífáyo yokwarimí wiiaríh'wápa joxí eni nene yokwarimí neaii. ¹³ Ámá wí ení eánig'fár'fanirí iwam'fó owíwapíyípoynirí síh'wí m'neanipaní. Obo m'míwíai'k'í neainig'nirí awí neamen'weáir'ixini. [Xwiox'fyo m'meámí n'ineairí pírán'íh'í neamen'weapaxoxí imónirí ení síx'f eánipaxoxí imónirí ik'nipaxoxí imónirí enjoxí, íníná ay'f jox'ini enag'f nání rar'íh'ini. “E e imón'fwinig'ini.” neaimónarini.] Gorixomi r'ix'íh'í nur'írná e ur'írn'ix'ini. ¹⁴ Sey'fne ámá wí íwí seaífáyo yokwarimí wíánáy'f, séno Gorixo, an'f'namí h'wea'ho sey'fneyá eni yokwarimí niseaiin'hoi. ¹⁵ E nerí aí íwí seaífáyo yokwarimí m'iwípa éánáy'f, seg'f séno eni sey'fneyá yokwarimí seaiin'men'hoi.

Aiwá h'w'fá n'íh'wirár'ini'rná epax'fpi nání uréwap'iy'íh'f nán'ir'ini.

¹⁶ “Sey'fne aiwá h'w'fá n'íh'wirár'ini'rná ámá sípí ero nan'f ero yar'ig'fáy'f s'f'm'f n'iy'miro yar'ig'fápa mepa é'f'rn'ix'ini. Ay'f ámá síh'w'f n'iran'iro s'f'm'fman'f síyó xenáná ay'f re yaiwip'írní ‘O aiwá h'w'fá h'wirár'ini'hor'fani?’ oyaiwípoynirí emear'ig'fápa mepa é'f'rn'ix'ini. Nioní nepa re searar'íh'ini, ‘Ay'f ámá wey'f on'imépoynirí e nero wig'f wimónar'íh'fpi r'ixa ámá wey'f uméag'fá nání ayá t'íh'f r'f'wéná wim'ínirí en'fpi wí meap'írn'fámani.’ searar'íh'ini. ¹⁷⁻¹⁸ Sey'fne aiwá h'w'fá n'íh'wirár'ini'rná ámá ‘O aiwá h'w'fá m'íh'wea'hor'ini.’ yaiwip'írní nání d'fá kom'ix'f

ninïro sîmîmanjïyo wayí nîrónïro éríxîní. Seyíné yumí e nerínáyí, segí séno Gorixo sîjwí nîseairí ríwéná yayí nîseairí ayá tîjîpî bî mîní nîseaiapînfárîní.

Amîpî ayá tîjîpî anjînamî otîpoyîní uréwapîyîjîf nánîrîní.

¹⁹ “Xwá tïyo amîpî ayá rîmîxarîjîpî wî ípîkwîyí xwîrîfá ikîxerî wî nigiyí kirî wî rîweaxwí imónïro nîkwîrî nîpáwîro íwí mearo epaxí enagi nánî wîní wîní nánî dîjîf nîmoro nîmeaayîro mîtipa éríxîní. ²⁰ Seyíné Gorixoyá sîjwíyo dánî wé rónîjîf nîmónïro yumí ámáyo arîrá nîwirínáyí ayí seyíné amîpî ayá tîjîpî anjînamî awí eámeámîníjîf yárarîjîoi. E ípîkwîyí wî xwîrîfá ikîxerî nigiyí kirî rîweaxwí imónïro nîkwîro nîpáwîro íwí mearo epaxí mimónîní. ²¹ Segí amîpî nanjî ayá rîmîxarîgîfápi xwá tïyo wejánáyí ayí xwá tïyo nánî dîjîf mopîrîfárîní. Anjînamî wejánáyí ayí e nánî dîjîf mopîrîfárîní.

“Sîjwí uyíwîníjîf imónîní.” uréwapîyîjîf nánîrîní.

²² “Segí sîjwí ayí uyíwîníjîf imónîní. Sîjwí tîní píráníjîf nanïro wé rónîjîf nerónáyí dîjîf nanjîní aumaúmî ninïro segí xwioxíyo wîfánîjîf seaókiarîní. ²³ E nerî aí segí sîjwíyo dánî íwí nánî nanîrónáyí segí dîjîf xwioxíyo sîfánîjîf yimîxárînarîjîoi. Dîxí xwioxíyo wîfánîjîf óníjîpî sîfá nîyimîxîrínáyí ayí aga sîfá xaíwîníjîf yimîxárînarîjîoi.

Aiwá tîní aikí tîní nánî ududí winarîjîf nánî uréwapîyîjîf nánîrîní.

24 “Ámá wo ámá waúyá xínáíníjé nimónírí omíjé wiipaxé meníni. E nerínáyé wíomí dínjé sixé nuyírí wíomí dínjé peá nímorí nerí wíomí píráníjé ayá t́níní níxédirí wíomí peayé níwianírí eníjoi. Seyíné nígwíyíyá omíjé wíiaríjé níjé nimóníro ‘Nígwé wí ḿnínímúropa oení.’ níyaiwirínáyé, Goríxoyá omíjé wíiaríjé woxíníjé imónípaxé meníni. 25 Nioní re seararíjé níjé, ‘ “Aríge píráníjé j́weaniréwíní?” ḿrípa nero aiwá t́níní iníjé t́níní nípírí nání ududé mepa ero iyá aiké amípí waráyo yínípírí nání ududé mepa ero éfíríxíní.’ seararíjé níjé. Ayé rípi nání seararíjé níjé. Segé dínjé j́ayé aiwá nání moarígéyáyo seáyí e imónírí wará j́ayé ení aiké yínarígéyáyo seáyí e imónírí enagí nání seararíjé níjé. 26 Seyíné íjé nání dínjé mópoyé. Íjé aiwá íwé urírí aiwá mirí anj́yo awí eámeámé yárírí mepa yarígéyá aiwí segé séno Goríxo, anj́namí j́weanjo nímerí aiwá ḿníní wíaríjé níjé. Seyíné ‘Íjowa neamúronjoi.’ ríyaiwíaríjé níjé? Oweoi. 27 Seyíné woxí, ‘Sepiá ámé bí oimónímíní.’ níyaiwirí ududé éoxí sepiá ámé bí imónaríjé níjé? Oweoi. 28 Seyíné apí aí wí mepaxé imóníjé níjé nání aiké nání pí nání ududé yaríjé níjé? Ará adowayé amíyo enj́nánína nání dínjé mópoyé. Aníjé míní iyé óf earí aiké yírí yaríjé níjé? Oweoi. 29 E nerí aí nioní re seararíjé níjé, ‘Eníná negé ḿxé ináyé Soromono níkínírí okiyé níjé níjé adowayé apí t́níní xíxení mímóníjé níjé.’ seararíjé níjé. 30 Goríxo adowayé t́níní aráyo —Ará agwí enj́yo ananí níyoaro śfá wíyímí ŕfá íkeaáríjé níjé.”

urijinigini. Wiepisarijijiyi “Gorixo ará nani ayá s'wí muroarini.” oyaiwipoyiniri Jisaso e nuriri re urijinigini, “Oxi apixiyine, Gorixomi diji onimiapi ikwifroarig'ayine Gorixo adowayí t'ni aráyo okiy'aniji yarijagi nani soyine eni anjipaxi aikí e seayirin'arini. ³¹ Aiwá t'ni iniigí t'ni pí naniréwiniri ududí mepani. Aikí eni pí yinaniréwiniri ududí mepani. ³² Émáyi, áma Gorixo nani maj'ayí api nipini nani anijí miní nero meanro yarig'arini. E neri aí segí séno, anj'namí nweano seyine api nipini nani seainar'na o rixa nijá imónijagi nani seyine axipi e mepa éfrixini. ³³ Amipi api meáminiri nani mepa eri ‘Wé rónijí Gorixo yarijipi nioni oimónimini.’ niyaiwiri eri Gorixo xwioxíyo m'ameámí n'neairi neamejwean'fe páwiri nani amipi x'fo wimónarijipi eri nerináyi, Gorixo anani api nipini nisiin'arini. ³⁴ Ayinani ‘Wíariná aikí pí yinrane aiwá pí n'rane yan'wáraní?’ niyaiwiro ududí mepani. E neriná ududí s'á wiyimi ep'f'ayí t'ni nawini axinani nikumixiro ayá wí ududí yarijoi.

7

P'ine meararig'á nani uréwapiyijí nanirini.

¹ “Gorixo seyine eni xwiy'á seameariniginiri áma wíyo xwiy'á numearipa éfrixini. ² Seyine áma wíyo xwiy'á umeararig'ápa Gorixo eni xwiy'á seamearin'arini. Seyine r'á t'ni numearirináyi, Gorixo eni r'á t'ni seamearin'arini. ³ Seyine ‘f'wí amipi e mepani.’ urig'ápimi dani Gorixo apimi dani xwirixí

seamenfáriní. Joxiyá fwi yarínfpi sínwíyo írfónínf wenyagi aiwi mísékínarínagínínf díxí áamá imónínf wo fwi onímiápi yarínfpi síyikwínínf nyewenyagi pí nání wínarínfíní? ⁴ Íkfá írfó díxí sínwíyo wenáná díxí áamá imónínf woyá sínwíyo síyikwí nyewenyagi níwíníro aríre ‘Orímeámíní.’ urarínfíní? ⁵ Joxí nanf erí sípí erí yarínfoxíní, joxiyá ení írfó urf wenyfpi xámí emí nímamónímáná sínwí píránínf níwíníri oyá sínwíyo wenyfpi ení ananí emí umamorfíní. ⁶ “Segf memiá odípí xwírínwí osaxípíríxíníri odípí yaríne xwíá e mítarígfápa xwíyá nanf Goríxoyá ení áamá ‘Ayf pí pínerfani?’ yaiwiarígfáyf arfá níwírí aí ríwímíní mamopíríxíníri murípa éfíxíní. Síwí síwí nearopíríxíníri amípi nanf míní míwiarígfápa xwíyá Goríxoyá áamá arfá míwíáyf xeanínf seaiapíríxíníri murípa éfíxíní.

Goríxomí ríxínf urfíríxíníri uréwapíyínf náníriní.

⁷ “Seyíné Goríxomí yarínf níwíro segf seaimónarínfpi nání ríxínf uráná o ananí míní seaiapínfáriní. Ríxínf nuríri amípi wí o tínf e dání píánínf nerfná ananí meapíríáriní. Ríxínf nuríri wáf e nírómáná wakwí óránánínf éáná Goríxo ananí arfá nísírí anf ówanínínf seaíkwíiníáriní. ⁸ Ayf rípi nání seararíní. Áamá nfní gíyí gíyí yarínf níwírí wígf wimónarínfpi nání Goríxomí ríxínf nurírnáyf ananí mearígfáriní. Yarínf níwírí Goríxo tínf e dání píánínf nerfnáyf ananí mearígfáriní.

Yariñf nîwirî Gorixoyá wáf e éf nîrómáná wakwí óránánîñf éáná o ananî anîf ówanîñîñf wîkwîiarîñfîñî. Ayîñánî ananî Gorixomî yariñf wiayîñîñî. ⁹ Seyîné re éf ñwîxapîgîfáyîné woxî dixî íwo aiwá nánî rîxîñf rîráná xerwî sîñá reñfîf nîmearî umeaiarîñfîñî? Oweoi! ¹⁰ Dixî íwo peyf nánî rîxîñf rîráná sidîf reñf nîmearî umeaiarîñfîñî? Ayî enî ananîmanî. ¹¹ Seyîné íwî néra warîgîfáyîné aiwî segî nîaiwî rîxîñf searáná amîpî awîaxîfî mîñî wîarîgîfîñî. E nerî aí segî séno, anîñamî ñweañoyî anîpaxîñî. Gîyf gîyf rîxîñf uráná amîpî nanîpî ananî mîñî winîgîñî. ¹² Seyîné ‘Ámá e oneaiîpoyî.’ nîyaiwirîñáyf, seyîné ayo enî axîpî e wiirîñî. Ñwî ikaxî Moseso nîrîrî eanîpî tîñî xwîyfá wáf rókiamoagîfáwa nîrîro eagîapî tîñî apî e rîñîñagî nánî rarîñîñî.

Íwî inîñfîyaú nánî uréwapîyîñf nánîrîñî.

¹³⁻¹⁴ “Íwî onîgî inîñfîyîkwîñîmî páwianîro éfîñîñî. Ayî rîpî nánî seararîñîñî. Íwî rîwéná Gorîxo xeanîñf winîfa nánî inîñfîyîfí óf xwé inîñagî nánî ámá obaxî Gorîxo nánî dîñf mîmó ayimî nîpáwîro wigî dîñf tîñî néra warîñoi. Ayîñánî seyîné óf Gorîxo rîwéná dîñf anîñf íñîná ñweapîñîfa nánî seaiapîñîfa nánî onîgî inîñfîyîkwîñîmî páwîpîñî nánî anîñf mîñf o rîñfîpîmî nîxîdîro éfîñîñî.

“Ámá íkîánîñf imónîñoi.” uréwapîyîñf nánîrîñî.

¹⁵ “Mimónî wáf rókiamoarîgîfáwa wigî dîñf ínîmîñîyf sîwî sayî sî roarîñf yapî nîmónîmáná

aiwi seyíné tíámíni nìbíríná sipísipí yapíníñí awayiní yarígápa nimónimi seaimeapíríáríni. Ayínání síñwí t́nń eríini. ¹⁶ Seyíné íkíta nanj wéna níwíníriná ‘Ana nanjinaríni.’ ríro sipí wéna níwíníriná ‘Ana sípínaríni.’ ríro yarígápa sipí imóníñí mimóní wía rókiamoarígáwa yarígápi níwíníriná ‘Yapí ríneaíwapíyaríño? Nepa Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxini. Ámá yapí seyíné seaíwapíyaníro bíáyí ekíríkwíníñí imóníño. Wainí sogwí ekíríkwíyo darígáraní? Oweo! Íkíta pikí sogwí enjwíxíyo darígáraní? Oweo! ¹⁷ Rípi ení axípiríni. Íkíta nanjyí sogwí nanj wearíñíriní. Sípíyí sogwí sipí wearíñíriní. ¹⁸ Íkíta nanjyí sogwí sipí wepaxí mimónini. Sípíyí sogwí nanj wepaxí mimónini. ¹⁹ Íkíta níní sogwí nanj mívéyí nídikáríro ría ikeaarígáriní. ²⁰ Ayínání seyíné íkíta sogwíyo níwíníriná níjía imónarígápa sipí imóníñí mimóní wía rókiamoarígáwa yarígápi níwíníriná ‘Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxini.

Goríxo “Joxí nání nioní majfáriní.” urínígíñí uréwapíyíñí náníriní.

²¹ “Ámá Jisasomí “Ámínáoxini, Ámínáoxini” urarígá níní xegí xano, anjnamí ñweaño xwioxíyo míméámí nerí píraníñí umenweaní páwipíríáríni.’ míyaiwipani. Ámá xíto wimónaríñípi xídarígá gíyí gíyí, ayíni nípáwíro ñweapíríáríni. ²² Sía Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí enfáyimí ámá obaxí re nírayipíríáríni, ‘Ámínáoxini, Ámínáoxini, nene

yoŋ joxiyáyo dání xwiyá wá rókiamoagwárini.’ niniriro ‘Yoŋ joxiyáyo dání imóó mixí umáinowáragwárini.’ niniriro ‘Yoŋ joxiyáyo dání emimí obaxí wíwapiyagwárini.’ niniriro epírta enagí aiwi ²³ áamá niyá sñwí anigé dání re urimfáriní, ‘Seyné nání nioní njjá wí mimóniní. Rikikiróo yarigfáyéné nioní pñí niníwiárimí úpoyí.’ urimfáriní.

Anŋ mirarigíwaú nání uréwapiyinŋ nánirini.

²⁴ Áamá giyí giyí nioniyá xwiyá rípi aráá niniri xixeni e ninixídirínáyí ayí áamá sñá anŋ nimiríná dñŋ píraninŋ neŋwiperi xwáá nímiga niweri sñá piára ínimi yapinŋnamí dání sñá piára anŋ mtrínfápi e dání níkiróa niyapiri mirarinŋonŋ imóninŋoí. ²⁵ Inía eari iniŋŋí waxí xwé weapiri ríwipi eri neri aiwi aniwá sñá ínimi yapinŋnamí dání níkiróga yapinŋagí nání mikwierómioanŋinŋiní. ²⁶ Áamá giyí giyí xwiyá nioní rarínápi aráá niniro aí xixeni mepa nerínáyí ayí áamá sñá anŋ nimiríná majimájá níkarinri inikiyo seáyí e dání sñá níkiróa niyapiri mirarinŋonŋ imóninŋoí. ²⁷ Inía eari iniŋŋí waxí weapiri ríwipi eri yaríná aniwá níkwieronwiri ríwí nira piéronŋinŋiní.” Jisaso e nuriri ²⁸⁻²⁹ xwiyá api nipiñí ríxa nira núísaná enána áamá e epíroyí egfáyí o ñwí ikaxí eáninŋpi mewegáwa uréwapiyarigfápa muréwapiyí néní tñóninŋ uréwapiyarinŋagí nání ududí néra ugíawixiní.

8

Peyiyf imóniñf womi nanf imixiñf nánirini.

¹ Jisaso nuréwapiyiísáná d'w'f m'iñ'yo dáni weaparíná oxí apixí niaíw'f obaxí núm'i weaparíná re eniñigini. ² Ámá peyiyf imóniñf wo nibiriñ n'wímeariñ m'iñf xw'fáyo n'kw'rori re ur'iñigini, "Ámináoxini, joxi nioni náni 'Nan'f owimiximini.' n'iyaiwiríná ananiñ nanf nimixipaxoxirini." ur'fagi ³ Jisaso wé f'epá n'wir'i seáy'i e n'wikwiárir'i " 'Joxi nan'f oimónini.' nimónarini. Rixa nan'f imóne'." uráná re eniñigini. Peyiyf imóniño nanf imón'fagi ⁴ Jisaso re ur'iñigini, "Joxi nioniñ nanf simix'fáy'f náni amíná nur'i ámáyo áwan'f muripani." nuririñ ámá o Moseso eníná ñw'f ikax'f rag'ipi mé ámáyo xewan'iño áwan'f nura emeniñirini e nuririñ ámi re ur'iñigini, "Amíná apax'fpan'iñf imóniñ'fáwa t'ñf e náni nur'i womi s'wá n'winiriñ nan'w'f r'id'iyowá náni neg'f ar'ío Moseso eníná sekax'f nearag'iy'f bi m'iniñ wír'ixini. Gorixo náni r'id'iyowá siárir'i joxi nan'f imón'f'ipi náni áwan'f ririñ oeniriñ m'iniñ wír'ixini." urowáriñigini.

Porisf woyáyf womi nanf imixiñf nánirini.

⁵ O añf yo'f Kapaneamiyo rémóaná wauy'f poris'f amíná imóniñf wo n'wímeariñ waun'f r'ixiñf nuririñ ⁶ re ur'iñigini, "Ámináoxini, g'f inókín'iñf nimónir'i om'iñf niiar'iño en'f n'niñ s'wím'f ner'i n'wer'i r'niñf xw'é winarini. Ananiñ nan'f imixiréini?" ur'fagi ⁷ Jisaso re ur'iñigini, "Ananirini. Nioniñ nur'i nan'f imixim'f'ini."

uríagi aí ⁸ porisí áminá imóniŋo re niyaiwirí
 “Porisí wa nioni ínimí nuríniŋípa simixíyí
 ení Jisasomí ínimí wurínini.” niyaiwirí
 re uriŋinigiŋi, “Ámináoxini, nioni áamá wé
 róniŋí joxí t́ni xixeni mimóniŋagi nání joxí
 ǵ aníyo íwiapíaxí mimónini. E nerí aí joxí
 re dání ‘O naní oimónini.’ ráná ǵ omiŋí
 niariŋo naní imóninŋoi. ⁹ Ayí rípi nání
 searariŋini. Nioni ení áamá omiŋí ‘Ayí ayí ei.’
 nírariŋíawami ínimí wuríninŋi. Nioni ení
 porisí wa ínimí nuríninŋoi. Womí ‘Joxí aní ui.’
 uráná sa anani aríá niniri waríŋíriní. Womí
 ‘Bei.’ uráná sa xixeni bariŋíriní. Ǵ inókiniŋí
 niariŋí womí ‘E ei.’ uráná xixeni yariŋíriní.”
 uríagi ¹⁰ Jiaso aríá e niwirí nání ududí nerí
 áamá xíomi númí waríŋíayo níkinimóniri re
 uriŋinigiŋi, “Isireriyíné woxí áamá ro diŋí
 seáyi e niníkwírori yariŋípa xixeni e diŋí
 ḿnkwíroariŋagi síŋwí raniŋáriní. ¹¹ Nioni
 re searariŋini, ‘Áamá Gorixo xegíyí xwioxíyo
 mímeámí nerí píraníŋí umenŋeawáná émá obaxí
 sogwí íwiaparíŋímíni ŋweagíáyí t́ni sogwí
 wearíŋímíni ŋweagíáyí t́ni níbiri segí aríowa
 Ebiríamo t́ni Aisako t́ni Jekopo t́ni nawíni
 ani niŋwearo aiwá nípíŋíriní. ¹² E nerí aí
 Isireriyíné, Gorixo anípaxí xwioxíyo mímeámí
 níseairí seamenŋeapaxíŋé Gorixo menŋeaníe
 dání síá yiniŋímí seamoaiáná e dání mímeníŋwí
 ayíkwí mísearíníá enagi nání ŋwí earo maní
 síwí ríkwíniro epíŋíriní.’ searariŋini.” nuríri
¹³ wauyí porisí áminá imóninŋomi re uriŋinigiŋi,
 “Díxí aní ui. Joxí ‘O e epaxorini.’ níniawirí

dinǎf nɪkwɪroarɪŋɪpɪ xɪxeni rɪxa oimónɪnɪ.”
urowáráná axíná xegɪ omɪŋɪ wɪiarɪŋo rɪxa nanǎf
imónɪŋɪnɪgɪnɪ.

Pitaomi xɪneagwími nanǎf imɪxɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

¹⁴ Jisaso Pitaoyá anǎfyo nɪpáwirɪná wenɪŋɪf étyɪf
wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Pitaomi xɪneagwí wará rɪfá pɪrɪf
wɪarɪŋagɪ íkwianwɪyo sá riyí wenagɪ nɪwɪnɪrɪ
¹⁵ wé seáyɪ e ikwíaráná re enɪnɪgɪnɪ. Rɪfá
pɪrɪf pɪnɪ wíaráná nɪwíápɪnɪmearɪ Jisasomi aiwá
nɪxerɪ wɪŋɪnɪgɪnɪ. ¹⁶ Rɪxa sogwɪ wéáná áamá e
dánɪyɪf wigɪf áamá imɪfó dinǎf xɪxéroarɪŋɪyɪf obaxɪf
o tɪŋɪf e nɪméra nɪbɪro wáráná oyá xwɪyɪfá tɪnɪ
mɪxɪf umáinowárayirɪ sɪmɪxɪyɪf nɪnɪ enɪ píránɪŋɪf
imɪmɪximɪf erɪ enɪnɪgɪnɪ. ¹⁷ Gorɪxoyá xwɪyɪfá wɪfá
rókiamoagɪ Aisaiayoɪ rɪnɪŋo áamá xegɪ xiáwowayá
xwɪfá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪfó nánɪ xwɪyɪfá nɪrɪrɪ
eanǎf rɪpɪ, “Xewanɪŋo negɪf sɪmɪxɪyɪf tɪnɪ uranɪf
tɪgɪfáyɪf tɪnɪ nanǎf imɪmɪximɪf enɪfárɪnɪ.” rɪŋɪpɪ rɪxa
xɪxeni imónɪnɪf nánɪ Jisaso e enɪnɪgɪnɪ.

Áamá “Orɪxɪdaneyɪ.” urɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

¹⁸ Jisaso áamá oxɪf apɪxɪf obaxɪf omɪ ikwɪkwierɪf
wɪarɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪf xegɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ
sekaxɪf re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “None ipíwámɪ jɪarɪwámɪ
dánɪ xemoanɪf nánɪ ewéyo pɪxemoánɪfpoɪf.”
urarɪná ¹⁹ ŋwɪf ikaxɪf eánɪŋɪpɪf mewegɪfáyɪf wo
nɪbɪrɪf re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ,
anǎf amɪf gɪmɪf gɪmɪf nánɪf úáná nionɪf nómɪf
rɪxɪf dɪmemɪfárɪnɪ.” urɪfagɪ ²⁰ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ,
“Sɪwɪf sayɪf sá wenɪfá nánɪf sɪŋá sɪrɪrɪkɪf tɪŋɪrɪnɪ.
Inǎf enɪf sá wenɪfá nánɪf nɪyɪnɪf tɪŋɪrɪnɪ. E nerɪf
aɪf áamá imónɪŋáonɪf sá wémɪfá nánɪf anǎf wɪf

men+ni.” ur+ñ+nig+ni. ²¹ Xeg+ wiew+sar+ñ+y+
 ám+ wo re ur+ñ+nig+ni, “Ám+náox+ni, g+ ápo t+ni
 ni+ñwean+isáná o r+xa péáná xw+á ni+weyár+mon+
 núm+ r+x+fd+mem+fa nán+ anan+ran+?” ur+tag+ aí
²² Jisaso ámá x+om+ di+ñ+ m+wikw+roar+ig+áy+
 nán+ re ur+ñ+nig+ni, “Xeg+ p+y+ w+fa xw+á
 weyár+fr+x+ni+r+ s+ñw+ ni+w+n+r+ nion+ núm+
 ni+x+dei.” ur+ñ+nig+ni.

*Ipí imeam+kw+ yar+ñ+p+ sam+ñ+ im+x+ñ+
 nán+r+ni.*

²³ E nur+mi ewéyo p+xemoánáná xeg+
 wiew+sar+ñowa en+ ni+p+xemoán+ro ipíyo or+wám+
 dán+ nán+ ni+meám+ war+fná re en+ñ+nig+ni.
²⁴ R+fw+pí xwé ner+ ini+g+ imeam+kw+ ner+fná
 r+xa ewépá m+wiáróm+ni+r+ yar+ñag+ aiw+
 Jisaso sá maiwí wenag+ ²⁵ wiew+sar+ñowa nuro
 saiwiár+ ni+wiro re ur+ig+fawix+ni, “Ám+náox+ni,
 r+xa ni+neam+wiár+opax+r+ni. Ar+rá neai+.”
 ur+tag+fa ²⁶ o re ur+ñ+nig+ni, “Di+ñ+ on+miáp+
 ni+kw+roar+ig+foy+né pí nán+ wáy+ seainar+ni?”
 nur+mi ni+wiáp+ni+meari+ re r+ñ+nig+ni, “Im+ñ+ t+ni
 ini+g+ t+ni sam+ñ+ oweár+ni.” ráná re en+ñ+nig+ni.
 Im+ñ+ p+ni wiár+r+ ini+g+ winw+ mé r+woár+r+
 ner+ ñ+ñ+íá imónár+ñ+nig+ni. ²⁷ N+ñ+íá imónár+tag+
 ni+w+n+ro re r+ni+g+fawix+ni, “Pí ámáor+ani? Im+ñ+
 t+ni ini+g+ t+ni ar+fa ni+wir+ sam+ñ+ weár+áyot+.”
 r+ni+g+fawix+ni.

*Ámá im+ó x+xéroar+ig+fiwaúm+ m+x+ umá+ñ+ñ+
 nán+r+ni.*

²⁸ O t+ni xeg+ wiew+sar+ñowa t+ni or+wám+ dán+
 ámá yo+ Gadaray+ añ+y+ t+ñ+ e niwiék+ni+mearo

ewéyo dáni ayoááná áamá imfó dñf xixéroarñf waú —Awaú imfó nimóniri sayf e roṅagfi nání áamá óf ayimi mīpwarigfárini. Awaú xwáripá áamá tayarigfá tñf aṅwí e dání nībiri nawíní órórí ninīro ²⁹ xwamiání re urigfisixini, “Niaíwí Gorixoyáoxini, joxi pí neaiminri barñini? Gorixo rfwéná rññf neaiapínfá siní enáná joxi rññf neaiapiminri rībarñini?” nurīro ³⁰ odipí obaxf bi ná jfami nīrómáná aiwá narñagfá nīwīnīro ³¹ rixñf re urigfawixini, “Joxi mīxf nīneamáinrínáyí, odipíyo oxixéroópoyinri sñwí neanei.” urfagfá ³² o “Emaní!” urfagfá áamá awáumi pñf nīwiárimí odipípimi xixéroáná re enñigní. Pīmanj mīwiáronñmí aṅñí imegñí wéfáyí ipíyo igwíá nuyíroro iniḡf nīnamiro pīyf egfawixini. ³³ Pīyf éagfá odipí awí mearoarigfáwa sñwí e nīwīnīmí wigf aṅf apimi nání mīrf nuro odipí iniḡf namífápi tñf áamá imfó xixéroarigfíwaú ení nanj imóniri éfpi tñf nání repīyf wíáná ³⁴ áamá oxí apíxf nñf aṅf apimí dáníyf Jisasomí wímeanīro nání nuro omí nīwīnīro rixñf “Joxi neneyá xwíá re pñf nīneawiárimí wí e nání uí.” urigfawixini.

9

Áamá enj nñf sīwímí enjomí nanj imixñf nánirini.

¹ Jisaso ewépami nīpīxemoániri nīṅwearí nīmeámí oríwámí dání nīxemoaurí xegf aṅf ṅweaarñf pimi nīrémorí ṅweañáná ² re enñigní. Áamá wa áamá enj nñf sīwímí enj wo íkwiañwíyo nītímáná nīmeámí báná Jisaso awa “O ananí

nanj̄ neaim̄ix̄iyipax̄r̄inī.” niyaiwiro x̄fom̄i d̄inj̄ w̄ikw̄froar̄inj̄aḡfā niw̄in̄r̄ī enj̄ s̄iw̄im̄f̄ enjom̄i re ur̄inj̄iniḡinī, “Ámá rox̄inī, jox̄i ayá s̄w̄f̄ m̄ir̄ropant̄. f̄w̄f̄ jox̄i yar̄inj̄p̄i r̄ixa yokwar̄im̄f̄ siár̄inī.” uráná re enj̄iniḡinī. ³ Nw̄f̄ ikax̄f̄ eáninj̄p̄ī meweḡáwa wiḡf̄ x̄wiox̄f̄yo d̄áni d̄inj̄f̄ re n̄ip̄ik̄íga uḡf̄awix̄inī, “Ámá ro ‘Gor̄ixo yar̄inj̄p̄ī epaxon̄r̄inī.’ niyaiwir̄i n̄ir̄ir̄iná Gor̄ixom̄i r̄iper̄r̄f̄ umear̄inī.” Ínim̄i d̄áni d̄inj̄f̄ e yaiwiar̄inj̄aḡfā nán̄i ⁴ Jisaso d̄inj̄f̄ adad̄f̄ niwir̄i nij̄f̄á nimón̄r̄ī re ur̄inj̄iniḡinī, “Pí nán̄i seḡf̄ d̄inj̄f̄yo d̄áni ‘O Gor̄ixom̄i r̄iper̄r̄f̄ numer̄i yar̄inī.’ n̄iaiwiar̄inj̄oī? ⁵⁻⁶ Nion̄i enj̄ s̄iw̄im̄f̄ enjom̄i ‘D̄ix̄f̄ f̄w̄f̄ yar̄inj̄p̄ī r̄ixa yokwar̄im̄f̄ siár̄inī.’ uráná soȳné ‘O nén̄f̄ t̄j̄or̄f̄anī?’ n̄iaiwip̄r̄ir̄eoī? Om̄i ‘Nanj̄f̄ nimón̄r̄ī n̄iwiáp̄n̄imeám̄i anj̄f̄ uī.’ uráná soȳné ‘O nén̄f̄ t̄j̄or̄f̄anī?’ n̄iaiwip̄r̄ir̄eoī? f̄w̄f̄ yar̄inj̄p̄ī yokwar̄im̄f̄ n̄iwiir̄iná ínim̄i imón̄inj̄aḡf̄ nán̄i e yaiwipax̄f̄ mimón̄inī. E ner̄i aiw̄i ámá imón̄inj̄áonī nán̄i ‘O x̄w̄f̄á t̄f̄yo n̄inj̄wear̄iná enī f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ápī yokwar̄im̄f̄ wiin̄i nán̄i nén̄f̄ t̄j̄or̄f̄anī?’ n̄iaiwip̄r̄ī nán̄i s̄inj̄w̄f̄ nan̄f̄poȳi.” nur̄r̄ī ámá enj̄f̄ n̄f̄nī s̄iw̄im̄f̄ enjom̄i re ur̄inj̄iniḡinī, “Jox̄i n̄iwiáp̄n̄imearī d̄ix̄f̄ íkwianj̄w̄f̄ n̄ixopem̄ix̄r̄ī n̄imeám̄i uī.” uráná ⁷ o n̄iwiáp̄n̄imeám̄i xeḡf̄ anj̄f̄ e nán̄i un̄j̄iniḡinī. ⁸ Xeḡf̄ anj̄f̄ e nán̄i úaḡf̄ ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ e ep̄roȳf̄ eḡf̄áȳf̄ s̄inj̄w̄f̄ e niw̄in̄iro nán̄i d̄inj̄f̄ niyeawár̄iro “Gor̄ixo ámá ro nén̄f̄ t̄j̄ón̄inj̄f̄ wim̄ix̄inj̄r̄f̄anī?” niyaiwiro x̄fom̄i yaȳf̄ seáȳim̄i d̄áni umeḡf̄awix̄inī.

Matiyuom̄i “N̄ix̄f̄deī.” ur̄inj̄f̄ nán̄ir̄inī.

9 Jisaso e pñni n̄wiár̄im̄i nur̄fná áamá wo xeḡf̄ yoʼ Matiyuoyi r̄in̄ño takis̄f̄ nán̄i n̄igw̄f̄ urápar̄iḡf̄á opis̄f̄ añ̄yo riwo ñweañaḡi n̄iw̄n̄ir̄i re ur̄in̄ñiḡin̄i, “Nion̄i n̄ix̄f̄d̄iméir̄ix̄in̄i.” ur̄faḡi o n̄wiáp̄ñ̄imearī númi ux̄f̄d̄in̄ñiḡin̄i. 10 Jisaso xeḡf̄ wiep̄sar̄in̄ow̄a t̄ñi añ̄f̄ Matiyuoyá nán̄i nuro aiwá nar̄fná áamá takis̄f̄ nán̄i n̄igw̄f̄ urápar̄iḡf̄áȳf̄ t̄ñi f̄w̄f̄ ar̄f̄k̄i yar̄iḡf̄á w̄in̄ȳf̄ t̄ñi om̄i n̄iw̄imearo naw̄in̄i aiwá nar̄in̄aḡf̄a 11 Parisiowa s̄in̄w̄f̄ e n̄iw̄n̄iro xeḡf̄ wiep̄sar̄in̄ow̄ami re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Seḡf̄ searéwap̄iyar̄in̄f̄ ro pí nán̄i áamá takis̄f̄ nán̄i n̄igw̄f̄ nearápar̄iḡf̄á t̄ȳf̄ t̄ñi f̄w̄f̄ ar̄f̄k̄i yar̄iḡf̄á t̄ȳf̄ t̄ñi naw̄in̄i n̄in̄wearo aiwá nar̄in̄o?” ur̄faḡf̄a 12 Jisaso ar̄f̄a e n̄iw̄iri xewan̄in̄o nán̄i “Áamá f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áyo ar̄ir̄á wim̄in̄ir̄i nán̄i weap̄in̄or̄fan̄i?” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i ewaȳf̄ ikax̄f̄ re ur̄in̄ñiḡin̄i, “Áamá sim̄ix̄f̄ miyar̄iḡf̄áȳf̄ xw̄ir̄f̄ t̄ñf̄ e nán̄i war̄iḡf̄ar̄an̄i? Oweoʼ, sim̄ix̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄in̄i xw̄ir̄f̄ t̄ñf̄ e nán̄i war̄iḡf̄ar̄in̄i. 13 E ner̄i aí soȳfné nuro xw̄iȳf̄á en̄iná w̄f̄a rókiamoaḡf̄ Xoseao n̄ir̄ir̄i eañ̄f̄ r̄ip̄i, ‘ “R̄id̄iyowán̄i Gor̄ixoni nán̄i níf̄r̄ix̄in̄i.” m̄in̄imónar̄in̄in̄i. “Áamá w̄iȳo nán̄i ayá nur̄im̄ix̄iro ar̄ir̄á w̄if̄r̄ix̄in̄i.” nimónar̄in̄i.’ n̄ir̄ir̄i r̄f̄wamin̄ñf̄ eañ̄f̄ apimi f̄á n̄iroro n̄ij̄f̄a imón̄f̄poȳi. Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Áamá ‘Wé rón̄in̄ñf̄ yar̄in̄waénex̄in̄i.’ yaiwinar̄iḡf̄áyo ‘Nion̄i t̄f̄am̄ini b̄ipoȳi.’ ur̄im̄in̄ir̄i nán̄i weap̄in̄ám̄an̄i. ‘f̄w̄f̄ yar̄in̄waénex̄in̄i.’ yaiwinar̄iḡf̄áyo nán̄i weap̄in̄jár̄in̄i.” ur̄in̄ñiḡin̄i.

“Dix̄f̄ wiep̄sar̄in̄ñȳf̄ aiwá ñw̄f̄a m̄in̄w̄ir̄ár̄in̄ayar̄in̄o.” ur̄iḡf̄á nán̄ir̄in̄i.

14 Jono wayf numeaiia warinjoyá wiep+sarinjowa Jisaso tñf e nánf nĩbĩro re urĩgfawixĩnĩ, “None tñf Parisiowa tñf Gorixõ none nánf yayf owinĩnrĩ aiwá ñwáf ñwĩrĩrinayarĩagwĩ aiwĩ dixf wiep+sarinjowa pí nánf aiwá ñwáf mĩñwĩrĩrĩnĩ yarĩñõf?” urĩagfá 15 Jisaso xewanĩño nánf “Omĩ wa nĩpĩkĩmáná enáná wiep+sarinjyĩ dĩñf sipĩ nĩwirĩná aiwá ñwáf ñwĩrĩrĩnĩpĩrĩrĩnĩ.” oyaiwĩpoyĩnrĩ ewayf xwĩyáf re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Ámá apĩxf sĩñf meáo xegf ámá imónĩgfáyf tñf ñweañáná o nánf dĩñf sipĩ wipaxf menĩnĩ. E nero aí ámá wa omĩ anĩnĩmĩxáná íná aiwá ñwáf ñwĩrĩrĩnĩpĩrĩrĩnĩ.” urĩñĩnĩgĩnĩ. 16 “Xwĩyáf Parisiowa nearéwapĩyarĩgĩápĩ tñf Jisaso sĩñf nearéwapĩyarĩñĩpĩ tñf kumĩxĩpaxf mimónĩnĩ.” oyaiwĩpoyĩnrĩ ámĩ ewayf ikaxf nurĩrĩ re urĩñĩnĩgĩnĩ, “Ámá wigf sorfá axenĩñagĩ nĩwĩnróná rapĩrapf sĩnĩ mĩkĩkarĩnĩñf bĩ nĩmearo urf óf inĩñúmĩ nĩpĩroro gwf kiwearĩgfámanĩ. E nerfñáyf, igfá eánáná rapĩrapf sĩñf pĩrófapĩ nĩkĩkarĩnrĩná urú xwé naxega unfárinĩ. 17 Rĩpĩ enĩ ámá inĩgĩf wainf sĩñf memé wará sĩxf urf wámĩ iwajfá yarĩgfámanĩ. E nerfñáyf, memé wará sĩxfwá nũpĩyinrĩnĩ inĩgĩf wainf purĩ sĩxfwá xwĩrĩfá ikixénĩrĩ e enĩgĩnĩ. Wainf sĩñfyf memé wará sĩxf sĩñf wámĩ yíanáyf, wará tñf inĩgĩf tñf nĩpiaúnĩ nanf enĩñõf.” urĩñĩnĩgĩnĩ.

Apĩxf ragf anĩñf pwarĩñf wĩmĩ nanf imĩxĩrĩ miáf penf wĩmĩ nanf imĩxĩrĩ enf nánĩrĩnĩ.

18 Jisaso xwiyáa apí sını e urarına re eniniginí. Judayíya rotú anj mewenj wo nibiri Jisaso síkwf tñj e mñj xwíayo níkwírori re uriniginini, “Gf miai rixa pearini. E neri ai joxi nibiri wé seayi e wikwiaráná nanj oeni.” uríagi 19 o niwiápinimeari númi nurí wiepísarinjowa eni nawini warína 20-21 re eniniginini. Apixí wí —Í xegí ragí aninj pwarína xwiogwí wé wúkaú síkwf waú múronirini. Í “Niini oyá iyíayoni amáf nironirina nanj imonimniyifani?” niyaiwia nibiri ríwíyo nironapimána Jisasoyá iyíayo sírwí jfe amáf roniniginini. 22 Amáf roníagi Jisaso níkinimóniri ími síjwí niwiniri re uriniginini, “Gf ineyi, ayá síwí mĩtiropani. Jixi dñj niníkwírorinjipimi dani eríkiemeánini.” urána í rixa nanj imoniniginini. 23 Jisaso e dani nurí rotú anj mewenjoyá anj e niremori oxí apixí epíroyí niyárimána njwapé riro webí riro nero yaiwininj yarínagfa niwiniri 24 re uriniginini, “Rixa peyeápoyi. Miai piyí menini. Sa sá wenti.” uríagi ayí rípfa nuriro yarínagfa ai 25 nñni miai tñj e pñni niwiárimi rixa nipeyeámána enána o nipáwiri miáimí wéyo fá ni maxiriri mfeyoáána re eniniginini. Miai wiápinimeariniginini. 26 Í wiápinimeági xwiyáa o éfpi nani xwiyáa anj niyoni rinarimeniniginini.

Sijwí supárigí waúmi nanj wimixinj nánirini.

27 Jisaso e dani warína amá síjwí supárigíwaú númi nuxdíri ríaiwá re urígísisixini, “Negí mĩxí ináy Depitomi xiáwoxini, yawawi anani wá yeawianiréini?” nuriri 28 o rixa anjyo

nɪpáwiri ɲweaɲagi awaú eni nɪpáwiri wímeáána Jisaso yariɲí re wiɲɪnigini, “Awagwí diɲí nɪnikwírori ‘O anani siɲwí supárigwíyí naní yeaim+xipaxorini.’ rɪniaiwiariɲí?” uríagi awaú “Oyi, Ámináoxini, joxi e epaxoxirini.” uríagi ²⁹ o egí siɲwíyo wé íá nuxiriri re uriɲɪnigini, “Awagwí diɲí nɪkwíroarígípa xixeni oimónini.” urána re enɪnigini. ³⁰ Awaú siɲwí noxoari anígísisixini. Siɲwí noxoari aníagi Jisaso aríá jiyikí nori re uriɲɪnigini, “Awagwí nioni eaiápi áamá wíyo áwaní murímepa éisisini.” uríagi aí ³¹ awaú o tɪɲí e dáni nurína xó wípí nani ami ami repiyí nɪwia emegísisixini.

Maní pírónariɲí womi naní wimixiɲí nánirini.

³² Jisaso e dáni warína áamá wí wigí áamá imíó diɲí xixéronagi nani maní pírónariɲí wo Jisaso pwaríɲe nani nimeámi nɪbɪro wárána ³³ o imíóyo mɪxí umánowárána maní pírónarago rixa xwíyá rariɲagi oxí apixí e epíroyí egíáyí siɲwí e éagi nɪwinɪro ududí nero re nira ugíawixini, “Aga enína enína aiwi Isirerene áamá wo e yariɲagi winagwámani.” nira úagá aiwi ³⁴ Parisiowa re rigíawixini, “Obo, imíóyo umenɲeawoyá diɲí tɪni mɪxí umánowárariɲirini.” rigíawixini.

Jisaso áamá nani wá wianɲí nánirini.

³⁵ Jisaso Judayíyá aní xwéyo tɪni onimiáyo tɪni nimerína wigí rotú aníyo nɪpáwiri uréwapiyemeri xwíyá yayí winipaxípi — Apí Gorixo áamá xó xegí xwioxíyo mimeámí neri píraniɲí umenɲeanípi nani riniɲípirini.

Apí nání wáf urimerí áamá símíxí xixegíni yarígíáyo t́níní uraní xixegíni imónígíáyo t́níní nanj́ imímíxímí wiemerí neríná ³⁶ áamá oxí apíxí epíroyí egíáyí sipísipí xiáwo mayí neríná úrapí nero dínj́ símígwíá niyinírónínj́ wiároárinarígíápa yarínagíá níwínírí wá níwianírí ³⁷ áamá xwíyíá Goríxoyá wáf urímepíríá nání obaxí mimónínagí nání xegí wiepísarínj́yo re urínínigíní, “Aiwá omínj́yo pírípírí inárínagí aiwí áamá nímpíríá nání obaxí meníní. ³⁸ Ayínání Goríxomí ríxínj́ re urípoyí, ‘Áamá aiwá apí rímíipírí nání díxí omínj́ t́nínj́ e nání urowáríríxíní.’ urípoyí.” urínínigíní.

10

Wáf wurímeiarígíáwamí enj́ síxí weámíxowárírí sekaxí urírí enj́ náníríní.

¹ Jisaso xegí wiepísarínj́ wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eánípoyí.” nurímáná awa áamá imíó dínj́ xixéroarínj́yo míxí umátnowááro áamá símíxí xixegíni yarígíáyo t́níní uraní xixegíni imónígíáyo t́níní nanj́ imíxíro epaxí imónííríxínírí enj́ weámíxowárínínigíní. ² Xegí wáf wurímeiarígíáwa, wé wúkaú síkwí waú imónígíáwa wígí yoí rowaríní. Xámínjo Saimonoríní. Ámí yoí bí Pitaoyí wírínínjoríní. Xegí xogwáo Adíruoríní. Sebediomí xewaxowáú Jemiso t́níní xogwáo Jono t́níníríní. ³ Piripo t́níní Batoromuo t́níníríní. Tomaso t́níní Matiyuo t́níní —O takísí nání nígwí urápogoríní. O t́níníríní. Arípíasomí xewaxo Jemiso t́níní Tadiaso t́níníríní.

⁴ Saimono —O áamá “Émáyo mixí oxí dowáraneyí.” rarigfáyí tñni nawíni ní kumixiniñi emeagorini. O tñni Isikariotí dání Judaso —O Jisaso nání miyí urinorini. O tñnirini. ⁵ Jisaso wé wúkaú síkwí waú awami nurowáriná sekaxí nuriri re uriniginini, “Soyné nuróná émayyá añí tñnini mupani. Samariayí —Ámá ayí Judayí tñni xepixepá rónarigfáyirini. Ayíyá añíyo nání eni mupani. ⁶ Soyne negí Isireriyí — Ayí sipisipí xiáwo píraniní mímearná ami ami uniamoarininí imónigfáyirini. Ayí tñníní e nánini úpoyí. ⁷ Soyne nuróná wáí re urimerini, ‘Gorixo xío xegí xwioxíyo mímeámí níneairi neameñweani añwi ayo enaqí nání segí íwí yarigfápi ríwíminí ní mamoro nisaníro ñweárixini.’ urimero ⁸ áamá simixíyo naní imimiximí ero áamá péfáyo dñí sixí numímero saiwiarí wiro áamá peyíyí tñgíyó wigí wará naní wimixiro imíó dñí xixéroariníyo mixí umáinowáiro emérixini. Soyne nioní ení eániní anipá ení seaeámixowárfáyí nání soyne áamá simixíyo naní imimiximí níwirná nígwí nání murípa nero sa anipá naní imimiximí wírixini. ⁹ Soyne níwaníro nerína nígwí sixí ímoarigfáyo nígwí xwéraní, onímíaraní, nímearo sixí nímero mímeámí mupa ero ¹⁰ íá árupianí aí tñni nimaními mupa ero iyíá wúkaú raiwakíyí mepa ero síkwí sú níyíníro aiwí ámi waú mímeapa ero xoyíwá nímaxirimi mupa ero érixini. Ayí rípi nánirini. Ámá arírá wiarigfómi ananí aiwá mñni wiarinagía nání soyne ení aiwá ananí seiapítríá enaqí

nání amípí nimeámi mupa éfríxini. ¹¹ Aní xwé bimíraní, onímiá bimíraní, nírémoríná ámá aní apimí ηweagfáyí ámá go go fwf amípí miyaríηomí niwínírfíná oyá aníyo nípáwiro aní apimí píní niwiárími upírfíná nání o tñní wéfríxini. ¹² Ámá ‘O tñní oweaneyí.’ yaiwífoyá aníyo nípáwiríná ayo yayí niwiro ‘“Goríxo píraníηí oseamenti.” neaimónarini.’ urífríxini. ¹³ Ayí ení yayí níseairo segí píné arfá seaiprí nání wimónánáyí, soyfne yayí niwiríná urfápi ananí ‘Xe oimónini.’ yaiwífríxini. Ayí e míseaipe seaíanáyí, soyfne yayí niwiríná urfápi ‘Anípa oimónini.’ yaiwífríxini. ¹⁴ Ámá gíyí gíyí wigí aníyo nání níseaipemeámi mupa ero soyfnéyá xwíyíá arfá míseaimónípa ero éánáyí aní iwámíraní, aní apimíraní, píní niwiárími nuríná ámá e ηweagfáyí ‘Goríxo xeaníηí neaikárínfá nání tiyí réoi?’ oyaiwípoyíní segí síkwíyo síkí xéníηípi pírfí wiaíkímí niyárími úfríxini. ¹⁵ Nioní nepa seararíηini, ‘Sfá Goríxo ámá niyoní mí ómómíximí enfáyimi ámá eníná aní yoí Sodomíyo ηweaagfáyí tñní Gomora ηweaagfáyí tñní aga rikíkiríó néra wagfáyo Goríxo xeaníηí rfá tñí wíkarínfá enagi aiwi ámá soyfne arfá míseafáyo xeaníηí ayo wíkarínfápa axípi xixeni e wíkarínfámani.’ seararíηini.

“Xeaníηí seáimeanfárini.” uríηí nánirini.

¹⁶ “Nioní soyfne sípísipí míxí xixe mepa yaríηíniηí imónígíoyfne ámá síwí sayfniηí imónígíáyí tñí e nání searowáraríηini. Ayínání soyfne nuróná ámá ayí nání síηwf tñní úfríxini.

Sidirí yarínípa díní émi saímí moro iní xawiówí uyíní bí mé awayini yarínípa ero néra úríxini.

¹⁷ Soyíné nioni níxídarínagí nání áamá wí íá níseaxero negí Judayí áminá xwiríxí mearígíáwa tíní e xwiríxí seamepírí nání seawáíro negí rotú aníyo dání síkwíá ragí puní nání seaearo

¹⁸ soyíné píné nioniyá émayí aríá egíe dání áwaní urípírí nání gapímanowa tíní míxí ináyowa tíní tíní e níseameámí nuro seawáíro epíríárini.

¹⁹ E seawáípíría aiwí ríxa xwiýíá urípírí inánini Goríxoyá díní tíní urípírí enagi nání ayá síwí nísearorí ‘Aríre uraníréwini? Pí pí uraníréwini?’ miyaiwipa éríxini. ²⁰ Ayí rípi nání seararínini.

Awa ríxa xwiríxí seamearíná segí díníyo dání urípíríámani. Segí séno Goríxoyá kwíyípmi dání urípíríá enagi nání ayá síwí mísearopa éríxini.

²¹ Xiráxogwáowáú wífo Jisasomi xídarínagi nání wífo áamá wí omí opíkípoyniri miyí uriri xano xewaxo nání miyí uriri niaíwíyí xaniyaú nání miyí uriro epíríárini. ²² Soyíné nioni díní

níníkwíroro níxídarínagí nání áamá níní símí tíní seaiapíría aiwí gíyí gíyí síá yoparípi nioni weapímíáyi nání ení neáníro nweáíáyné Goríxo ananí yeáyí níseayimíxemeaníárini. ²³ Aní

bimí níseapíkianíro nání númí seaméánáyí, ámí aní bimí nání éfí úríxini. Nioni nepa seararínini, ‘Isíreriyí aníyo píné nioniyá wíyo síni muríníáná áamá imóníáoní weapímíárini.’ seararínini.” uríniginini.

²⁴ Jisaso xegí wiepísarínowa “Omí sípí wikáípíríá enagi nání none ení sípí neaikáípaxírini.” oyaiwípoyniri ewayí

ikaxí re uriniginini, “Wiepisarinjowa wigí uréwapiyarinjomi seáyí e imónarigíámani. Xináiwániní nimóniro ominí wiiarigíáwa ení wigí ominí wiiarigíomi seáyí e wimónarigíámani. ²⁵ Wiepisarinjowa wigí uréwapiyarino tñni xixeni nimónirínáyí, ayí apánirini. Xináiwániní nimóniro ominí wiiarigíáwa ení wigí ominí wiiarigífo tñni xixeni nimónirínáyí, ayí apánirini. Sénoni ikayíwí imíóyo xiráoniní imóninjoyi ninirirónáyí, gí niaíwoyíné eni anipaxí searipírírariní.

“Wáyí wipaxo rorini.” uriní nánirini.

²⁶ “Ámá íwí inimi dání éfáyírani, ikayíwí yumí ríáyírani, ríwéná nipini sijnáni imóniníá enagí nání ayo wáyí míwipa éfírxini. ²⁷ Xwíyíá amípí nioni inimi dání áríwíyíná searíapi soyíné ikwáwíyíná áwaní uríírxini. Amípí nioni yumí ikaxí searíapi aní ríkwíyo nixenweámáná áwaní uríírxini. ²⁸ Ámá niseapíkiróná waráni seapíkipaxíriní. Diní ení seaxekwapaxí menagí nání wáyí míwipa éfírxini. E nerí aí Goríxo wará aí tñni diní aí tñni ríá aniní weariníyo seaikeaáripaxí imóninjo nání wáyí wíírxini. ²⁹⁻³¹ Ámá makeríáyo nání nuríná iní siríkwá waú bí neríná nigwí ríá niní bí tñni bí yarigíáriní. E nerí aí segí séno mímónipa nerínáyí, wo anani niperí xwíáyo píeroarinímani. Soyíné iní onímíapiamí múróninagí nání Goríxo amípí wí mímíwímeapa oenirí sijnwí niseanirínáyí, wí niseaímeaníá enagí ámá nání wáyí mepani. Segí míníyo díá fá ropaxí mimóninagí aí Goríxo niníá

enagí nání re yaiwíríxíni, ‘O nene nání aga nijfá imóníjagí nání ananí píraníjé neamenígíni.’ yaiwíríxíni. ³² Ámá gíyí gíyí ámáyá síjwíyo dání ‘Jisasomí xídaríjóníríni.’ uránáyí nioní ení gí ápo anjnamí jweajoyá síjwíyo dání ‘O nioní níxídaríjoríni.’ urímfaríni. ³³ E nerí aí gíyí gíyí nioní nání ámáyá síjwíyo dání ‘O nání nioní majfaríni.’ uránáyí nioní ení o nání gí ápo anjnamí jweajoyá síjwíyo dání ‘O nioní majfaríni.’ urímfaríni.” uríjínigíni.

“Kirá mǎxǎ náníníjǎ imóníjǎpá nimeámí bǎjáríni.” uríjǎnáníríni.

³⁴ O ámi re uríjínigíni, “Nioní nání ‘Ámá níyoní píyíá wírímánírí bǎjoríni.’ mǎniawipani. Goríxoyá xwíyíá kirá mǎxǎ náníníjǎ imóníjǎpá nimeámí bǎjáríni. ³⁵ Arfá niarígáyí tǎni arfá mǎniarígáyí tǎni Goríxoyá Bǎkwíyo nírinírí eáníjǎpa xepíxepá orónípoyínírí nimeámí bǎjáríni. Xewaxo xanomí símǎ tǎni wirí xemíáí xínáimí símǎ tǎni wirí xewaxo xiepí xífáimí símǎ tǎni wirí oinípoyínírí bǎjáríni. ³⁶ Ámá xwíyíá nioníyá níxídarígáyí wigí ámá imónígáyí mǎxǎ wimónípǎrfáríni. ³⁷ Ámá gíyí gíyí xanomíraní, xínáimíraní, díjǎ síxǎ uyaríjǎpímí nioní níyiníni nání mǎmúrónípa nerínáyí, ámá nioníyá imónípaxǎ mimóníni. Gíyí gíyí xewaxomíraní, xemíáimíraní, díjǎ síxǎ uyaríjǎpímí nioní níyiníni nání mǎmúrónípa nerínáyí, nioníyá imónípaxǎ mimóníni. ³⁸ Gíyí gíyí ‘Jisasomí ouxídimíni.’ níyaiwirí aí xeaníjǎ

11

Jono Jisasomi yar+ñf wip+si nán+ urowár+ñf nán+r+ñi.

¹ Jisaso xegf wiep+sariñf wé wúkaú síkwf waú awamí sekaxf e nurf+sáná uréwap+yemerí wáf urímerí emínirí nání e dání pfní n+wiár+mi Ju-dayf añf ami ami ikw+rón+ñfyo nání uñ+nig+ñi.

² Jono wayf numeaiá war+ño gwf n+ñweámáná arfá re wiñ+nig+ñi, “Jisaso e yar+ñ. E yar+ñ.” rar+ñagfá arfá n+wirí xfo xegf wiep+sariñ+yf waúmi Jisaso tñf e nání urowáráná ³ awaú nuri yar+ñf re wigf+isix+ñ, “Jono ‘Ámá wo rfw+yo binfár+ñi.’ rar+ñox+ñi? Wen+ñf nerí ñweañi nání wo sñi rfa bar+ñ?” urfagfi

⁴ Jisaso re ur+ñ+nig+ñi, “Awagwí nuri am+pi nioní yarfná sñw+ nanf+pi tñ+ arfá níf+pi tñ+ nání rep+yf n+wirí áwanf urémeápiy+. ⁵ Nioní yarfná ámá sñw+ supár+g+áy+ sñw+ oxoaro síkwf ikf egf+áy+ nanf nimón+ro añf ero pey+yf tfgf+áy+ wará nanf in+ro arfá p+rón+g+áy+ arfá ero péf+áy+ wiápf+nimearo ámá uyípeayf xw+yfá yayf win+paxf none wáf nemerane urar+ñwápf arfá wirowar+ñagfá nání Jonomi áwanf e urémeápiy+.

⁶ Ripí ení ‘Nioní nání ámá go go sfm+ tñ+ wikf dñf “O pí rfa yar+ñ?” miniaiwipa nerfnáyf, yayf owin+ñi.’ urémeápiy+.” nurowár+rí ⁷ awaú r+xa gwf añf Jono ñweañiwá tñf e nání warfná ámá oxf ap+x+ e epfroyf egf+áyo Jono nání re ur+ñ+nig+ñi, “Seyfne ámá dñf meañe nání nurfná pí ámáyo winan+ro wagfár+ñi? Ámá sam+ñf im+ñf on+miápi nerí aí rfw+ iw+ apaxf mé wiñw+ yar+ñfpa yar+ñf womí sñw+ winan+ro

wagfáraní? Oweoi! ⁸ E nerí aí pí ámáyo wínaníro wagfáraní? Ámá rapírapí yarapayí ení wú yíníjí womí síjwí wínaníro ámá díní meanje wagfáraní? Oweoi! Ámá rapírapí yarapayí naníni níyíníro míxí ináyíyíyá aníyo njwearígífaní. ⁹ E nerí aí seyíné pí nání ámá díní meanje nání wagfáraní? Goríxoyá wíá rókiamoaríní womí síjwí wínaníro wagfáraní? Oyí, e nerí aí ‘O Goríxoyá wíá rókiamoagíyí tíní xixení imónínjomaní. Seáyí e múroñoríní.’ seararíní. ¹⁰ Xwíyíá Goríxo xewaxomi urínípi wíá rókiamoagí Marakaio níwuriyirí ríwamíní eaní rípi, ‘Aríá eí. Goríxoní gí xwíyíá yaní wíowárimíáo joxí gí íwoxí xámí rímeaní nání urowárimífaní. O joxí nání ámáyo nuríríná ófíníjí simoinífaní.’ nírirí ríwamíní eaní api Jono nání ríníni. ¹¹ Nepa seararíní, ‘Jono ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíó nání ófíníjí imonjo enagí nání ámá níni aiwí wo Jonomí seáyí e imóníni xírígíámání. E nerí aiwí gíyí gíyí nioní níxídíro Goríxoyá xwíoxíyo páwíro yarígíyí xwíyíá nioní nání wáí nurímeipírípi Jono wáí urímenípipímí seáyí e imónínjagí nání ámá ayí onípi aiwí Jonomí ení seáyí e wimónínjoi.’ seararíní. ¹² Jono wayí níneameaia warínjo xwíyíá ‘Goríxo xwíoxíyo mímeámí níneairí neameñweaní nání ámá wo urowárenapínínjoi.’ iwamíó searíníná dání ámá uyíní yarígíyí ‘Goríxoyá xwíoxíyo aríge páwianíréwíní?’ níyaiwíro pírfí íkwieámí néra páwianíro yarínjoi. ¹³ Njwí íkaxí Moseso nírirí eanípi tíní wíá rókiamoagíáwa níríro eagíapi tíní

Gorixo xwioxtyo mimeamf nerf seamenweanfa nanityf wfa nirokiamoa nibiro Jono yoparf o axipf rihfirini. ¹⁴ Enina wfa rokiamoagfayf wo re rihfipf, 'Gorixo xwioxtyo mimeamf nerf neamenweanfapf rixa nimonimnirf aqw e enanayf ama wo wfa rokiamoagf Irajaoonihf imonihf wo binfarini.' rihfipf tni xixeni Jono rixa bhfirini. Seyne omf nmimnirfnayf, o Irajao imonihfpa imonimnirf ehfirini. ¹⁵ Arfa tgfayfne piranihf nionya xwiyfapf arfa erfini.

¹⁶ "E nerf ai pi ewayf xwiyfa nsearirf re searimfni, 'Ama agwf rina hweagfayfne ayfnihf imonihf.' searimfni? Seyne niaiwf riphianihf imonihf. Niaiwf bfbia makerfa tnhf e ef nihwearo bfbia tni nifa yaniro nerfna raiwa re urarihf, ¹⁷ 'Nene seyne simninhf epfrf nani sonf earfna seyne simninhf meof. Nene seyne hwapf riphfrf nani hwapf rana hwapf sah mnearpao.' E urafna niaiwf anihf winarihfpa yapf imonihf. ¹⁸ Ayf riphf nani seararihfni. Jono nibirfna aiwa ama wimonarihfipf tni iniyf wainf tni mnf hwf hweanana ama wi dhf mamof o nani 'Imfo dhf xixerohagf nani yarini.' rarihf. ¹⁹ Ama imonihfaoni nibirfna aiwa iniyf amipi anani narfna ama wi 'Ama royf aiwa tni iniyf wainf tni rwf ehf nerf ayf wi narihorini. Ama takisf nani nigwf nearaparigfawa tni fwf nera warigfa winyf tni nikumxinirf emearigforini.' rarigfarini. Agwf e niro ai idana nionf yarihapf tni Jono yarihfipf tni aiwanihf na weanayf

re ripíríárini, ‘Ámá imóniño t́ni Jono t́ni Gorixoyá diñí t́ni naní yagírini.’ ripíríárini.” uriniginini.

Aní bi bimi nweáyí x́omi diñí m-wikwíroar-in-agá uréwapiyiní nánirini.

²⁰ Jisaso e nuríísáná ámá e epíroyí egíayo nuriríná aní o emimí obaxí wíwapiyinípi yoí níriri ámá ayo nweagíáyí wigí íwí yarigíápi ríwímíni nímamoro nisaníro mñweá éagá m-xí nuriri ²¹ re uriniginini, “Korasiniyo nweáyíné aweyi! Sía wiyi seyíné majíá seaóríníárini.

Gorixo xeaniñí ríá t́ñí seaikáríníá enagi nání diñí sipí oseainini. Betísaida nweáyíné aweyi! Sía wiyi seyíné eni majíá seaóríníárini. Ayí rípi nánirini. Emimí segí aníyo seaíwapiyinápi émáyí aní yoí Taiayí riniñíyo t́ni Saidoni-yí riniñíyo t́ni níwíwapiyiri síñwiriyí, ámá aní apiaúmi nweáyí eníná wigí íwí yarigíápi nání piaxí níweáníro ayá íá níxiríníro nání iyíá írkwí páníro ríá uráwíyo iwieáníro yaniri egíárini.

²² Nepa seararini. Sía Gorixo ámá niyoni mí ómómíximí eníáyimi ámá Taia nweáyo t́ni Saidoni nweáyo t́ni winíapa axípi seainíamaní. Seyínéyá seáyí e imónini.

²³ Kapaneamí nweáyíné eni ‘Gorixo anínamí nání níneaménapíníárini.’ riyaiwiaríño? Oweoi! Ríá aníñí wearíñíyo nání wepíríárini. Emimí nioni segí aní e seaíwapiyinápi eníná Sodomí nweáyí, ríkikíríó yarínagá Gorixo ríá mamówáriníyí síñwí nínaniro síñwiriyí, ayí nisaníro agwí nweañwá re nání níñweaxa

baniro egfáriní. ²⁴ Nepa searariḡiní. Sfá Gorixoxo ámá niyoní mí ómómiximí enfáyimi Sodomí ḡweaagfáyo winfápa xixeni axípi seainfámani. Seyfnéyá seáyi e imóniní.” urḡiniginí.

“Nioní tfámíni nibífnáyí, diḡf emimówárf inípráoi.” urḡfnániríní.

²⁵ Jisaso e nurimáná Gorixomí xwiyfá rirímí nḡwiríná re urḡiniginí, “Gf ápoxiní, Áminá aḡna imixiri xwíá imixiri nerí tḡnoxiní, xwiyfá nioní urariḡá rípi nání ámá ‘Nioní nijfoniríní. Go nḡréwapḡyinḡoi?’ yaiwinariḡfáyo yimárorí ámá niaíwí onimíápiá yapí ‘Anḡf onḡréwapḡyípoi.’ yaiwinariḡfáyo wíá urókiamorí éagí nání yayí seáyimí dání orimemíní. ²⁶ Ápoxiní, joxí e simónariḡagí nání dixí diḡf tḡní e imóniní.” nurirí ²⁷ ámáyo re urḡiniginí, “Gf ápo xwiyfá amípi oyá nḡpiní bí yumí miní nḡpiní fánḡḡ niepḡfniasinḡiríní. Ámá nḡní aiwí wo xegí diḡf tḡní xewaxoní nání nijfá mimóniní. Gf áponí nijfá imóniní. Ámá wo xegí diḡf tḡní gf ápo nání ení nijfá mimóniní. Xewaxoniní nijfá imóniníní. E nerí aí ámá xewaxoní ‘Gf ápo nání xe nijfá oimónípoi.’ nḡyaiwirí o nání wíá wókímixariḡáyí ayí ení gf ápo nání nijfáriní. ²⁸ Ayínání sekaxí ‘Rípi époi. Rípi époi.’ nḡriḡa urḡpi píranḡḡ ouxfdimínirí neríná sanḡ xwé nḡmearínḡḡ nḡmeámí nuro anḡḡ seainariḡfyfné, nioniyá diḡf tḡní sá ḡweapḡrí nání nioní tfámíni bḡpoi. ²⁹ Nioní ámá nḡpenioní nimónirí seáyi e mimónariḡáoní enḡagí nání sanḡ nioniyá íkfánḡḡ xwanḡwí

níkwónìmì nurrínáyí nionì searéwapíyíáná segí dínjé emímówárí inípíráoi. ³⁰ Ayí rípi nánì seararínì. Xwíyá nioniyá sanjínjé nìmeámì upírípi ayí sanjé seainìmenìjoi. Nayí seainí enjagí nánì ananírìni.” urínìgìni.

12

“Sabaráyo ñwárìni.’ rínìjéyo pí nánì xóróf yarìjoi?” urígá nánìrìni.

¹ Ínà Sabará wíyimi Jisaso t́ni wíepìsarìjowa t́ni óf wíté omìnjé áwìni inìjéyo nuróná wíepìsarìjowa agwí wíagí wíté siyí sìnjé yíyírìni yarìjagá ² Parisiowa sìnjé e nìwìniro omì re urígáwìxìni, “Dìxí wíepìsarìjowa ‘Sabaráyo ñwárìni.’ rínìjéyo aiwá pí nánì miarìjoi?” urígá aí ³ Jisaso re urínìgìni, “Enìná negí mìxé ináyí Depito t́ni xegí nìkumìxìrì emearígáwa t́ni agwí wíáná egíapí Gorìxoyá Bìkwíyo ríwamìnjé nìrìrìrì eánìjépi sìnì íá mìroarìnjé renoi? Oweoi, soyíné íá nìroro aiwí dínjé nìpìkwìni mìmoarìjoi. ⁴ Depito senfá anjé Gorìxo nánì aiwá peaxé tarìgíwámì nìpáwìrì bisfkerfá Gorìxo nánì peaxé tarìgíapí o t́ni xegí ámá t́ni nánì ‘Ñwárìni.’ rínìjépi —Apí ‘Sa apaxípanìnjé imónìgíawani ananì nìpaxírìni.’ rínìjépirìni. Bisfkerfá apí apaxípanìnjé imónìnjé xwéo umeaíáná Depito nurápirì nífagí aiwí Gorìxo mìxé bì murínìgìni. ⁵ Ñwí ikaxé eánìjéyo dánì re rínìjépi enì sìnì íá mìroarìnjé renoi, ‘Sabaráyo apaxípanìnjé imónìgíawa anjé Gorìxo nánì rìdìyowá yarìgíwámì nìpáwìro rìdìyowá

neróná sfá “Omíñf nfní ñwfaxíni.” ríníñfyí xórórf nero aiwí xwíyfa meárinarígfámani.’ níríníri eáníñfpi fá mĩroaríñf reñoi? Soyfné fá nĩroro aiwí síní nĩpĩkwĩnĩ dñf mĩmoaríñoĩ. ⁶ Apaxfpáníñf imónígfáwa Sabarfá ayimĩ xórórf nero aiwí añf Gorixo nánĩ rĩdiyowá yarígfíwámĩ dání nero nánĩ xwíyfa mĩmeárinĩpa yarígfárinĩ. E nerĩ aiwí ámá wo re roñf royf añf rĩdiyowá yarígfíwámĩ seáyĩ e múronĩ.” xewaníño nánĩ e nurĩri ⁷ ámĩ re uríñnigĩnĩ, “Soyfné xwíyfa Gorixo ríñf, Bĩkwíyo eáníñf rĩpĩ ‘Nionĩ ámá wí wíyo wá nĩwianĩri arĩrá owĩpoyĩnĩrĩ nánĩ nimónarĩnĩ. Nionĩ nánĩ rĩdiyowánĩ onĩpoyĩnĩrĩ nánĩ mĩnimónarĩnĩnĩ.’ rfwamíñf e nĩrínĩrĩ eáníñf apĩ nánĩ soyfné dñf nĩmoro fá nĩxĩrĩro sĩñwĩrĩyĩ, ámá nioniyá rowamĩ, wiwaníñowa xwíyfa meárinĩpaxf mĩmónígfá rowamĩ xwíyfa uxekwĩmoanĩro éfámani. ⁸ Ámá imóníñáonĩ Sabarfá xiáwonĩ eñagi nánĩ ‘Sabarfáyo ayf ananĩrĩnĩ.’ rĩpaxf imóníñáonĩrĩnĩ.” uríñnigĩnĩ.

Wé kĩrĩñf eñf womĩ nanf imĩxĩñf nánĩrĩnĩ.

⁹ O e dání pfnĩ nĩwiárimĩ nurĩ wigf rotú añf wiwámĩ nĩpáwirĩ ñweañáná re eñnigĩnĩ. ¹⁰ Ámá wé kĩrĩñf eñf wo e ñweañagĩ Parisiowa Jisasomĩ xwíyfa meáripfĩrĩ nánĩ yaríñf re wigfawixĩnĩ, “‘Negf “Sabarfáyo ñwfaxíni.” ríníñfyíyo ámá sĩmĩxĩyo nanf nĩmĩxĩrĩná xórórf mepaxfĩrĩnĩ.’ rĩsimónarĩnĩ?” urfagfa ¹¹ o xĩxewisf ikaxf re uríñnigĩnĩ, “Soyfné woxĩ, sipĩsipf wo tĩñoxĩ Sabarfáyo sipĩsipo xwárinwíyo piéróánáyf, sipĩsipomĩ mĩmĩxeaaríñfĩranĩ? Oweoi, apaxf

Xegí e eníapa aríki néra núsáná wé róniñf xfo yariniñpi seáyí e imóniníárini. ²¹ Émáyf ‘O arirá neaiwinigini.’ niyaiwiro omi diñf ukikayopírarini.” Xwiyfá Gorixo e riniñpi xixeni imóniná nani Jisaso nemeiná axípi e eninigini.

“Oboyá diñfyo dani yarini.” rigíá naniñini.

²² Ámá womi imfo diñf xixeronána manf píroniri siñwí supáriti enomi Jisaso tíñf e nani niméra nibiro wáraná Jisaso imfo mixí numáinowáriti píraníñf wimixána o xwiyfá riri siñwí aniri eninigini. ²³ E éaná oxí apixí obaxí e epíroyí egíáyí ududí niga nuro re riniñgawixini, “ ‘Ámá royí ámá yeáyí neayimixemeaná nani aríowayá xwíá piaxíyo dani iwiaroníoyi rariñwáo, negí mixí ináyí Depitoyá xiáworini.’ riyaiwiariniñwini? Oweoi, omani.” rinariniñgá ²⁴ Parisiowa aríá e niwiro re rigíawixini, “O imfo xiráoníñf imóniño —O xegí yoí bi Bieseuroyi riniñorini. Oyá diñfyo dani Jisaso imfo mixí umáinariniñorini.” raríná ²⁵ Jisaso awa e rinariniñgá diñf adadí niwirí niñfá nimóniri xixewisí ikaxí re uriniñigini, “Ámá gwí axírí xepixepá nironiro mixí ninironáyí ayí añf mwiárekixiniñpaxíriní. Ámá añf bimi ñweáyíraní, añf wiwámí ñweagíáyíraní, ení xepixepá nironiro mixí ninironáyí, axípi añf mwiárekixiniñpaxíriní. ²⁶ Nioní Obo —Oyá yoí bi Setenoyi riniñorini. Nioní oyá diñfyo dani xegí imíoyo mixí numáinowárinínáyí, axíyf rixa xepixepá nironiro nani arige nero ení neániro ropíráoi? Oweoi. E nero aiwi soyíné nioní nani

re rarìñoi, ‘Setenoyá ení eánìñýyo dání imító mìxí umáinowárariní.’ rarìñoi. ²⁷ Nioní imító xiráónìñí imónìño, Bieseuroyá dìnýyo dání imító mìxí numáinowárìrínáyí, segí wiepìsarìgíáyí dìní goyáyo dání mìxí umáinowárarìgíárìní? Ayí awa re rarìgíárìní, ‘Gorìxoyá dìnýyo dání mìxí umáinowárarìñwárìní.’ rarìgíáyí nání awa xwiyíá seamearìpìrìfárìní. Nioní segí wa yarìgíápa yarìñagí aiwí soyíné pí nání nìxekwímoarìñoi? ²⁸ E nerí aí nioní kwíyí Gorìxoyápi tñní imító mìxí umáinánáyí, dìní re yaiwiríínní, ‘Gorìxo xwioxíyo míméámí nerí neameñweaní rìxa írìfání?’ yaiwiríínní.” nurìrì ²⁹ “Obo ení eánìño aiwí Jisaso seáyí e imónìñorìnní.” oyaiwípoyìnnìrì ámí xìxewisí ikaxí re urìñìñìgìnní, “Ámá wo ení eánìñí woyá amípí íwí meámìnrìfá xámi xíomi íá nìxìrìrì gwí nìjárìmáná ananì nìpáwìrì xegí amípí meanìgìnní.” nurìrì ³⁰ ámá nñní Jisasomí dìní wìkwíroro xídiro epìrìxìnnìrì pírí rakiámí wianìro yarìgíáyí nání ewayí xwiyíá rìpì urìñìñìgìnní, “Ámá nioní tífámìnní mímónìgíáyí, ayí nioní tñní mìxí imónìñwáyìrìnní. Ámá nioní tñní sipìsipí awí meaarìpa yarìgíáyí sipìsipí xídfíxídwárí yarìgíáyìrìnní.” nurìrì ³¹ re urìñìñìgìnní, “Ayínání nioní re seararìñìnní, ‘Pí pí íwí yarìgíá tñní ámá wíyo pí pí rìperìrì umeararìgíá tñní Gorìxo ananì yokwarìmí nìwiirì aiwí ámá gíyí ámá wo Gorìxoyá kwíyí tñní yarìñagí nìwìnrìfá rìperìrì numeri “Ayí kwíyí Gorìxoyápi tñní mìyarìnní.” umearíáyo Gorìxo yokwarìmí wiipaxí menìnní. ³² Ámá gíyí

giyíf áamá imóniñáoní píné sipí niniriri aiwí Gorixo ananí yokwarimí wiinfáriní. E nerí aiwí giyíf giyíf Gorixoyá kwíyíf nání píné sipí ríáyíf agwí rínaraní, ná ríwíyoraní, Gorixo yokwarimí wiinfá meniní. searariñiní.” uriniginí.

*“Íkíá sogwí naníf weariníñániníf imóniní.”
uriníñíñániní.*

³³ Awa “Jisaso naníni yarinagí nání ‘Oboyá diñíyo dání yariní.’ rípxíf mimóniní.” oy-aiwípoyinirí ámí xewaníño nání ewayíf ikaxí rípi nuriri re uriniginí, “Soyíné íkíá wina sogwí naníf wenagí níwíniríná ‘Íkíá nanínariní.’ riríní. Íkíá wina sogwí sipí wenagí níwíniríná ‘Íkíá rina sipínariní.’ riríní.” nuriri ³⁴ mixíf re uriniginí, “Weaxíá miáoyíné, ríxa sipíní imóninagífa nání aríge nero píné naní rípráo? Oweoi, áamá pí pí diñíf aumaúmí inigíáyíf e dání rarigífa enagí nání soyíné píné naní wí rípxíf meniní. ³⁵ Áamá naníyíf wigíf ayá tíñípi mearigíápa diñíf naníni aumaúmí niníro nání xwíyífa níriríná naníni rarigíáriní. Áamá sipíyíf sipí nániní diñíf nímore aumaúmí niníro nání xwíyífa níriríná sipíní rarigíáriní. ³⁶ Nioní re searariñiní, ‘Gorixo áamá níyoní mí ómómíximí nerí xwíríxí nímeríná sipí ikaxí amípi úrapí rarigífa níní nání yariníf imímí wiaríná e dání urípríáriní. ³⁷ Gorixo sewaníñooyíné rarigíáyo dání xwíríxí níseamerí re searíníáriní, “Xwíyífa tíñoxiríní. Xwíyífa mayoxiríní.” searíníáriní.” uriniginí.

Ekɩyɨŋf nánɩ rɩxɨŋf urɩgʼá nánɩrɩnɩ.

³⁸ E urɩagɩ ŋwɩ ikaxɩ eánɩŋfɩ mewegʼá wa tɩnɩ Parisi wa tɩnɩ re urɩgʼawixɩnɩ, “None “Gorɩxo rɩrowárénapɩŋoxɩrɩfani?” yaiwiani nánɩ anɩnamɩ dánɩf ekɩyɨŋf bi neaɩwapɩyɩt.’ neaimónarɩnɩ.” urɩagʼa aɩ ³⁹ o re urɩŋɩnigɩnɩ, “Seyɩné agwi rɩná ŋweagʼáyɩné, Gorɩxomɩ rɩwɩmɩnɩ nɩmamoro segɩ ŋwɩá rɩnɩŋfɩ tɩnɩ ɩwɩnɩŋf niga uro niga biro yarɩgʼáyɩné ekɩyɨŋf nánɩ reaxɩ nɩseainɩrɩ seaimónarɩŋagɩ aɩwɩ ekɩyɨŋf wɩá rókiamoagɩ Jonao enɩpɩnɩ seaiwapɩyimɩgɩnɩ. ⁴⁰ O peyɩ xwé womɩ agwɩyo ɩnɩmɩ ɩnɩŋáná sʼá wɩyáú wɩyɩ órɩŋfpa áamá imónɩŋáonɩ xwɩáyo ɩnɩmɩ weŋáná sʼá wɩyáú wɩyɩ nórɩnɩfárɩnɩ. ⁴¹ Áamá enɩnɩ anɩf yoɩ Ninipayɩ rɩnɩŋfɩyo ŋweagʼáyɩf — Ayɩ Gorɩxoyá wɩá rókiamoagɩ Jonao Gorɩxoyá xwɩyɩfá wáɩ urɩméáná ayɩ wigɩ ɩwɩ egɩfapɩ rɩwɩmɩnɩ nɩmamoro nɩsanɩro ŋweagʼáyɩrɩnɩ. Ayɩ áamá wonɩ Jonaomɩ seáyɩ e imónɩŋáonɩ re éf nɩrómáná seararɩŋagɩ aɩwɩ seyɩné arɩfá mɩnɩarɩŋagʼa nánɩ áamá Ninipayɩ ŋweagʼáyɩf sʼá Gorɩxo áamá nɩyonɩ mí ómómɩximɩf enɩfayimɩ nɩwiápɩnɩmearo xwɩyɩfá seameárɩpɩrɩfárɩnɩ. ⁴² Gorɩxo áamá nɩyonɩ mí ómómɩximɩf enɩfayimɩ apɩxɩf enɩnɩ Sibayɩ anɩfyo meŋweanɩ —Í mɩxɩ ɩnáyɩf Soromono nɩjɩfá seáyɩ e nimónɩrɩ rɩrɩmɩf yarɩnɩ arɩfá wimɩnɩrɩ nánɩ anɩf aga ná jɩamɩ dánɩ bɩŋɩrɩnɩ. Í áamá wonɩ Soromonomɩ seáyɩ e imónɩŋáonɩ re éf nɩrómáná seararɩŋagɩ aɩwɩ seyɩné arɩfá mɩnɩarɩŋagʼa nánɩ í sʼá ayimɩ nɩwiápɩnɩmearɩ xwɩyɩfá seameárɩnɩfárɩnɩ.” urɩŋɩnigɩnɩ.

Imfó xegf wíniyo wirimeañf nánirini.

43 Ámá ayf “Nene Jono nearáná saninjf onimiápi nerane aiwi imfó xixéroarinjf róninjf imónanigini.” oyaiwípoyiniri ámi xixewisf ikaxf bi nuriri re uriniginini, “Imfó xixéroarinjfyf mixf umánowáraná ámá womi pini niwiárimini nurfná iniigf mayimi ‘Ge ge sá onweámin?’ niyaiwia nemerf pfa nimeginimeísaná 44 re yaiwiarinjirini, ‘Gf ámi añf axf pini niwiárimini binjæ náni ouminini.’ niyaiwimi nurf añf rixa síf peáriniri píraninjf imixáriniri yárininjagi niwiniri sinini anfa imóninjagi niwiniri náni 45 ámi nurf imfó wé wúmi dánjf waú fwf neróná xfomf seáyf e múroro egfáyo niwirimeámi nuro axomi nixixéroro e njweaarigfárinini. Xámi sipi imónago aí ínáyf aga sipi ikeamóninjirini.” uriniginini.

Jisasomf xinái tñf xogwáowa tñf nánirini.

46 Jisaso sinini ámá xfo tñjf e epfroyf egfáyo xwiyfá urarfná re enjiginini. Xinái tñf xogwáowa tñf nibiro “Omif ge dánf xwiyfá uraniréwinini?” niyaiwiro bfaniriwáminini rojáná 47 ámá wo re uriniginini, “Aif, dixf rinái tñf rigwáowa tñf joxf xwiyfá riraniro náni wáf e biraiyf roño.” urfagi aiwi 48 o re uriniginini, “Ayf neparini. Gf inókí tñf gwáfáowa tñf wáf e niroro aiwi ámá aga gf inókíwa gwáfáowa imónigfáyf ayf giyfirini?” nuriri 49 xegf wiepisarinjfyo wé árixá niwirf ámá omif re uriniginini, “Gf inókíwa gwáfáowáninjf imónigfáyf ámá tf njweagfáyfirini. 50 Ayf rípi nánirini. Ámá

giyí giyí gí ápo anınamı ηweaηo wımónarınııpı yarıgıáyı ayı gı gwıáowa napıwa inókıwánınıı imónıgıáyırınıı.” urınınıgınıı.

13

Ewayı ikaxı witı sıyı wiáronı nánırınıı.

¹ Jisaso sía ayımı anıyo pını nıwiárımı nıpeyearı ipı maııpá tını éf nınwearı ² áma oxı apıxı ayá wı epıroyı wıarınagıa nánı ewé bami nıpıxemoánırı éf nınwearı oxı apıxı nını sını ipı imanıpá tını ronána ³ ewayı xwıyıá ayá wı nura nurına re urınınıgınıı, “Áma wo (Nene ayé sıyı nıwiároa nurına yarınwápa) o xegı omınıyo witı sıyı nıwiároa umınırı nánı nurı ⁴ rıxa xwıá yunı ikıxeárınııηe pıránınıı nıwiárorı aí wı óf maııpá tını píeróyı ını nıbirı mımánı enınıgınıı. ⁵ Ámı wı sına ınımı yapınınána xwıá seáyı e onımiápı enıyo píeróyı xwıá akwınınánaı enagı nánı apaxı mé nerápırı nıyapırı aıwı ⁶ sogwı nıwepınırı xaıwı anána mımı rapınıı mıwárınıı enagı nánı yeáyı yıweánarınınıgınıı. ⁷ Ámı wı emı pıpınıı arıkiárınııηe wiáronıyı emı pıpınııyo dánı nawını nerápımána emı xewırárınagı nánı witı ayı ná mıweınınıgınıı. ⁸ Ámı wı xwıá nanıyo wiáronıyı nerápırı nıyapırı ná nıkıkıreánırına wı aga dını nımorı fá mıropaxı werı wı xwé obaxı werı wı xwé onımiápı werı enınıgınıı.” Jisaso ewayı xwıyıá e nurırı ⁹ re urınınıgınıı, “Seyıné witı sıyı nánı rıá apı nánı arıá ókiarı nımónıpoyı.” urınınıgınıı.

*“Ayí rípi nání xixewisí ikaxí tñí seararíñíni.”
uríñí náníñíni.*

¹⁰ Wiepi saríñowa idáná Jisaso xegípi ñweañáná nìbìro yaríñí re wigíawixíni, “Joxí á máyo nuréwapíyiríná ewayí xwíyítá tñí pí nání uraríñíñíni?” uríagíta ¹¹ o re uríñíñíni, “Xwíyítá eníná dání Goríxo xwioxíyo míméámí nìseairí seamenñweañápi nání yumí imóníñípi nioní soyíné nijítá imónípiñí nání áwaní nìsearíñí aiwí á má wíyo áwaní muraríñíni. ¹² Ayí rípi náníñíni. Á má nioní xwíyítá raríná arítá niro dñí nìkwírooro nero nijítá bí tñí imónarígítá gíyí gíyí Goríxo á mí wí mìní winíñoi. Arítá mìnipa ero dñí mìníkwíropa ero yarígítá gíyí gíyí ‘Nijítá rípi imóníñíni.’ yaiwiaríñagíta aí Goríxo apí aí á mí nurápiñíñoi. ¹³ Ayínání á máyo nuréwapíyiríná ewayí xwíyítá tñí uraríñáñíni. Á má nioní dñí mìníkwíropa yarígítáyí ewayí xwíyítá nioní raríñápi arítá nìniro aiwí míkí nání dñí mímopa nero nijítá wí imónarígítámani. ¹⁴ Ayí e yaríná xwíyítá Goríxo ríñí wítá rókiamoagí Aisaiáo níríñí ríwamíñí eañí rípi ríxa xixení imónaríñí, ‘Seyíné aríkwíkwí nìwiro segí arítá píróniro síñwí supáñíro nero nání arítá nìwía nuro aí nijítá imónípiñímani. Síñwí nìwíga nuro aí dñí wí mopíñímani. ¹⁵ Ayí rípi náníñíni. Segí dñí tñí néra warígítáyíné mñí síñáníñí imonagíta nání seararíñíni. Wigí síñwí mìsupáñípa ero arítá mìpíróñípa ero nero síñwíñíyí, wigí síñwí tñí síñwí aníro arítá ero dñí píráñíñí neyírooro moro wigí íwí yarígítáyí ríwí mìní mamoro éánáyí Goríxoní píráñíñí wímíxí paxíñíni.’ Xwíyítá

apí xixeni imónini nání amáyí e yaríñoi. ¹⁶ E neri aí gí seaiepisariñáoyíné segí síñwí tñi síñwí naníro aríá tñi aríá niro nero nání yayí oseainini. ¹⁷ Aga nepa searariñini, ‘Wíá rókiamoagíá obaxíyí tñi amá wé rónigíá obaxíyí tñi eni soyíné síñwí naníro aríá niro yarígíá rípi nání “None síñwí winíwanigini.” niyaiwiro aga n+wimóniri aí wí aríá niro síñwí naníro yagíámani.’ searariñini.” uríñinigini.

Wití siyí wiároní míkí nání áwaní uríñí nánirini.

¹⁸ E nuriri re uríñinigini, “Ewayí xwíyíá amá wo nurí wití siyí wiáronípi míkí nání áwaní osearimini. ¹⁹ Wití siyí wiároníyí xwíyíá Gorixo xwioxíyo mímeámí neri seamenweaníapi nánirini. Amá xwíyíá apí aríá nero níjía mepa éfáyí ayí wití siyí ófí manípa tñi piéronípiníñí imóníñoi. Ayí aríá wiaríná obo, aríkí yaríño nibiri ayí Gorixomi díñí wíkwíropíríxiniri xwíyíá apí wigí xwioxíyo miníñíyí emi ríroámí yaríñirini. ²⁰ Amá xwíyíá apí aríá níwiríná axíná yayí nero ‘Nanírini.’ yaiwííáyí, ayí wití siyí síñá ínimi yapíñíñáná xwíá seáyí e akwiníáná eníyo piéroníyíñíñí imóníñoi. ²¹ Wití siyí síñá ínimi yapíñíñagí nání rapíñí ná ínimi m+wárípa eníyíñíñí amá ayí eni wigí díñí rapíñíñíñí xwíáyo mímí íá mumíxíñagí nání amá wí ayí xwíyíá apí xídaríñagíá nání xeaníñí wíkaráná apaxí mé pñi wíararígíárini. ²² Amá xwíyíá apí aríá níwiro aiwí wigí yarígíápa sini níxídirónáyí amípi xwíáyo dání ayá tñípi nání díñí obíboxí

moro ‘Amípi wí nioní m+nímúropa onini.’ yaiwiro ‘Amípi ayá tñípi arige nimeámfáríani?’ yaiwiro néra warigfáyí ayí wítí siyí emí pípíñf kíkídípeárigfíe piéronfíyíníñf imóníñoí. Wítí emí xenwíráríñagí nání ná mīwepa enfíyíníñf áamá ayí ení ‘Amípi ayá tñípi arire nerí meámfáríani?’ yaiwiarigfápí xwíyíá Gorixoyápimi yokwarímí éáná omí aníñf miní xídarigfámani. ²³ Áamá xwíyíá apí arfá níwiro níjítá éfáyí ayí wítí siyí xwíá nanfíyo piéronfíyíníñf imóníñoí. Wítí apí ná kíkíreáníñfíyíníñf áamá ayí ení ná níwerfíná wí dñfí nímorí fá mīropaxí werí wí xwé obaxí werí wí obaxí onímíápí werí yarigfáríni.

Ewayí ikaxí rípkíyí wítí omíñfíyo yapíñf náníñfí.

²⁴ O “Agwí Gorixo áamá sípíyí wígt dñfí tñí xe néra úfírxíníri síñwí níwíníri aiwí ríwéná ríáyo ikeáarínfáríni.” oyaiwípoyíníri ewayí xwíyíá ámí xegí bí nuríri re uríñínigíni, “Gorixo xegí ámáyo xwíoxíyo mīmeámí nerí menweámíníri nání yaríná imóníñfípi, ayí áamá wo xegí omíñfíyo xwíá yuní níkíxémáná wítí siyí wíáronfípi tñí ríramíñfíyí epaxíriní. ²⁵ Wítí siyí níwíároárimáná xegí añfíyo nání nurí sá wejáná o tñí símí tñí inarígfíio níbíri re eníñigíni. Rípkí siyí wítí siyí wíároníñe seáyí e níwíároárimí uníñigíni. ²⁶⁻²⁷ Níwíároárimí numáná enjáná ríxa wítí nerápirí níyapíri ríxa ná kíkíreánímíníri yaríná omíñfí xiáwomí omíñfí wíiarígfáwa síñwí wínfáyí wínígfáwixíni. Rípkí aí tñí nawíní enagí níwínímí nuro bosomí re urígfáwixíni, ‘None “Joxí díxí omíñfíyo siyí

nanjini wiaronjirini.” neaimonarini. Arire neri ripiki eni nerapiri yapfirrani?’ urifagfa 28 o re urinjigini, ‘Gi simi tini inarigwifo enjirani? Oyi, orini!’ urifagi xegi omijif wiiarigfawa yarini re wigfawixini, ‘None nurane ripikiyi yiyoomi yanirewini?’ urifagfa ai 29 o re urinjigini, ‘Oweoi, soyine ripikiyi yiyoomi nerina witi ai tini yiyoomi epirixiniri 30 aiwa mipirina nani nini xe oeniri sihwif winipoyi. Witi rixa yof enana witi miwakwimi yarigfawami re urimfaringi, “Xami ripikiyi miwakwimi nero awini e gwif nikirfawimana rfa ikearfirixini. E nemana witi miwakwimi nero aiwa anjif nitarigfiwami nitirixini.” urimfaringi.’ urinjigini.” Jisaso ewayif xwiyfa e urinjigini.

Ewayif ikaxif masite siyif narinini.

31 O ama re oyaiwipoyiniri “Agwi ama obaxif Jisasomi mixifdarinagfa aiwi rfwiyo Gorixo xegi amayo xwioxifo mimeami neri umenweananyi Jisaso ya ama obaxif imonipiraringi.” oyaiwipoyiniri ewayif xwiyfa ami bi nuriri re urinjigini, “Gorixo seyine xwioxifo mimeami niseairi seamenweanfapi, ayif masite aiwa siyifinjif imonini. Masite aiwa xegi siyif aga onimia imonini. Masite siyif nimearo omijifyo moararigfiyif 32 aiwa siyif niyonif masite siyif aga onimia enagif aiwi rixa niyapiri xwe nrorina ikfaninjif ronana injif nibiri niqweari yewif tipaxif imonarinjirini.” urinjigini.

Ewayif ikaxif yisif narinini.

33 O ewayf xwiyfá ámi bi nuriri re uriniginini, “Gorixo xwioxfyo mimeámf niseairi seamenweanfápi, ayf yisfninjf —Yisf bisfkerfá siní sinj ejaná bi onimiápi ínimí táná nímíni íkwianwf eapinarinjirini. Gorixo xwioxfyo mimeámf niseairi seamenweanfápi, ayf yisfninjf imónini. Apixf bisfkerfá siní sinj diramixf xwé sixf íninjáná yisf bi nimearo ínimí táná nímíni íkwianwf eapinarinjirini.” uriniginini.

Ewayf xwiyfá tfinini uréwapiyinjf nánirini.

34 Jisaso oxí apixf e epíroyf egfáyo xwiyfá api nípini nuréwapiyiríná ewayf xwiyfáni nuriri uréwapiyayinjiginini. 35 Xwiyfá Gorixoyá wíá rókiamoagf wo nîwuriyiri ríwamijf eanjf ripi, “Nioni xwiyfá nîrîríná ewayf xwiyfáyo dáni riri xwiyfá Gorixo xwíá imixinjíná dáni ínimí rininjipi áwanj riri emfáriní.” nîrîri eanjpi xixeni imónini nání Jisaso nuréwapiyiríná ewayf xwiyfá tfinini nuriri uréwapiyagfirini.

Ewayf ikaxf rîpîkf nání urinjipi mfkîpi áwanj urinjf nánirini.

36 O oxí apixf e epíroyf egfáyo pîni nîwiárimí nurí anjyo nîpáwirí ñweanáná xegf wiepisarinjowa nîbîro re urigfawixini, “Joxi nearéwapiyiríná ewayf ikaxf rîpîkf nání nearîpi áwanj nîneariri píraninjf nearéwapiyi.” urfagfa 37 o re uriniginini, “Ámá witf siyf nanj wiáronjof ámá imóninjáoní nánirini. 38 Omînjyf ayf xwíá rîrí nánirini. Witf siyf nanjyf, ayf ámá Gorixo xwioxfyo mimeámf nerí umeñweanfáyf nánirini. Ripîkíyf ayf

ámá Gorixomi muxídarígfáyí, ámá oboyáyí nánirini. ³⁹ Símfí tñni inarígfílo, rípkí siyí wiárono, ayí Oborini. Aiwá yóí enagi mipíríínáyí ayí sía yoparíyi nánirini. Wití mīwákwímí nero mipíríáyí, ayí aníjnajírini. ⁴⁰ Ayínáni rípkíyí mīwákwímí nero gwí níkiríwímáná ría ikeaarígfápa imóniñyí sía yoparíyimi axípi e imónáná ⁴¹ ámá imóniñáoni ámá ríkíkríó ero wa eni nene yaríñwápi oépoyiniri wíwapíyiro yarígfáyí gí ápo menweaníe ñweapíríxiniri gí aníjnajowa awí eámeámí epírí urowárímfárini. ⁴² Urowaráná awa awí eámeámí nemáná ría ápiáwí xwé aníñf wearíñírímí ikearáná ayí e dání ‘Yeyí!’ níríro magí íróníprífárini. ⁴³ E nerí aí oxí apíxí wé rónígfá Goríxoyáyí xó xwioxíyo mīmeámí nerí umenweaníe dání sogwí naníríná yaríñpa xíxíeá síñáni iníprífárini. Seyíné aría tígfáyíné enánáyí, aría ókiarí nímónípoi.” uríñinígini.

Ewayí ikaxí ayá tíñf imóniñf wí pñf wenípi nánirini.

⁴⁴ O ámá re oyaiwípoiñiri, “Goríxo xwioxíyo mīmeámí níseairí seamenweaníápi ayá tíñfípníñf imóniñagi nání Jisaso pí pí nearíagi aí xíxeni éwanígini.” oyaiwípoiñiri ewayí xwíyá re uríñinígini, “Goríxo xwioxíyo mīmeámí níseairí seamenweaníápi, ayí xwíá bimi wí e ayá rímíxaríñfpi wí pñf tíñfípníñf imónini. Ámá wo nemeríná weníñf nerí níwínimearí yayí níkaríñiri nání re eníñinígini. Mírfí nuri ámá wíyo áwaní murí xegí amípi nñni nígwí nání bí

neri nigwí apí tñni nimeámí nurí xwíá apini bí eniginini.” uriniginini.

Ewayí ikaxí memiá nánirini.

⁴⁵ Ámi re uriniginini, “Gorixo xwioxíyo mimeámí neri píraníñí seamenweaníapí, ayí ámá amipí mimúroníñí wo memiá awiaxíni awiaxíni nani píá emearíñípáníñí imónini. ⁴⁶ Bá niyoní múroníñagí niwini meaarímo aníni nurí xegí amipí nñni bí nemáná nigwí apí tñni memiápá bí eniginini.” nuriri, “Gorixo xwioxíyo mimeámí nneairí neamenweaníapí ayá tñípníñí imóníñagí nani Jisaso pí pí nearíagí aí xixeni éwanígní.” oyaiwípoyniri ewayí xwiýá e uriniginini.

Ewayí ikaxí ubení nánirini.

⁴⁷ O re uriniginini, “Gorixo ámá xó xegí xwioxíyo mimeámí neri umenweámíni neri ná eníapí, ayí ubení ipíyo nimamówáriro peyí xixegíni íá minaríñípáníñí imónini. ⁴⁸ Ríxa peyí magwí mniñagí niwiniro nimixearo ipí imanípá tñí e nitíro éí niñweámáná peyí naníni neyíroro íkwianwíyo mimeámí niyáriro sipíyí emí mimeámí egíawixíni. ⁴⁹ Síá yoparíyimi axípi e imónáná aníñajowa niweapíro wé rónígtáyo nimúroro sipí yarígtáyo yiyoámí nero ⁵⁰ ríá ápiáwí xwé aníñí wearíñírími ikearáná ayí e dání ‘Yeyi!’ niriro magí íroníptíraríni.” uriniginini.

Xwiýá naní xámíñí tñni síñí tñni nánirini.

⁵¹ Wiepísaríñíyo re uriniginini, “Nioni searéwapíyaríñapí nipini míkí nani ríxa nijíá

rimóniŋoi?” urfagi “Oyi.” urfagta ⁵² o re uriniginini, “Nwí ikaxí eániŋípi mewegfá nioni ninixídiro gí wiepisariŋáyí nimóniro yariŋfá níni ayí áamá amípi mímúroníŋfáyíŋiŋí imóniŋoi. Ayí wigí ayá rímiŋaríŋfápi aŋíyo weními síŋí bí tñni xámíŋí bí tñni nímearo áamáyo síwá wiaríŋfápa gí seaiepisariŋáooyíné xwiyfá eŋíná Moseso níriŋí ríwamíŋí eanípi tñni nioni agwí searariŋápi tñni axípi e epíríáŋíni.” uriniginini.

Xfo xegí Nasaretí ŋweáyí ríwí umogfá nánirini.

⁵³ Jisaso ewayí xwiyfá api nura núísáná e dání píni níwiáŋími nuri ⁵⁴ aŋí xfo xegí xwé iwiaronŋe nírémoni rotú aŋíyo nípáwiri xwiyfá uréwapíyaríná ayí ududí nero re ríniŋfawixini, “Áamá royí níjía emími yariŋí rípi gími dání níjía imóníŋíŋí? ⁵⁵ O aŋí míraríŋí Josepomi xewaxo meníŋíŋí? Xínái Mariaíyí míriníŋíŋí? Xogwáowa Jemiso tñni Josepo tñni Saimono tñni Judaso tñni ríniŋowa re míŋweagfá reŋoi? ⁵⁶ Xínápíwa nene tñni míŋweapa reŋoi? E eŋagi nání áamá royí aríge níjía api imóníŋíŋí?” níriníro ⁵⁷ wíki díŋí níwóga waríŋagfá Jisaso xewaníŋo nání re uriniginini, “Áamá xwiyfá Goríxoyá wíá urókiamoariŋí womí aŋí mídáŋíyí arfá umónariŋfá aí xegí e dáŋíyí tñni xexírímeáyí tñni o nání ‘Sa negí áamáorini.’ níyaiwiro arfá umónariŋfámani.” níriŋí ⁵⁸ ayí díŋí míwíkwíroariŋagfá nání e níŋwearfá emími xwapí míwíwapíyiniŋíni.

14

Jono wayf umeaiar injomf p kigfa nanirini.

¹ Ina mixf inayf Xeroto —O Gariri piropenisf menweanorini. O xwiyfá Jisaso nani yanf niwéa warinagf arfa niwirf ² xegf omif wiirigfawami re uriniginif, “Ayf nionf pikináo, Jono wayf numeaiia unorini. Rixa xwaripáyo dánf niwiápinimearí nani emimf ayf néra warini.” uriniginif. ³⁻⁴ Ayf rípf nani Xeroto e uriniginif. Xami O Jono sinf emearfná xegf xexirímeáo Piripoyá apixí Xerodiasiyf rininjí nurápirí meáagf nani Jono xwiyfá re urarayiniginif, “Dixf ririxímeáoyá apixí nurápirí nimearfnáyf, ‘Ayf Nipikwinf yarini.’ riyaiwinarini?” urayarinagf nani Xeroto xegf porisíyo urowaráná awa nuro omf fá nixero gwf niyiro nimeami nibiro gwf aníyo nwararítagfa ⁵ Xeroto Jono nani “Omf opikimif.” niyaiwirf aiwf áma oxí apixí “Jono Gorixoyá wfa rókiamoarinf worini.” yaiwiarigfa enagf nani wayf nerf “Nionf enf nipikipríxinif.” niyaiwirf sa gwf aníyo wariniginif. ⁶ E niwárimáná enána sfá Xerotomf xinái xiriníyí imónáná Xeroto xegf áma wa tnf aiwá nimixiro narfná omf xiepi Xerodiasimf xemiái nibirf áwinf e nírómáná simininf eniginif. Í simininf yarfná Xeroto simininf í yarinfpf nani yayf niwinirf ⁷ xwfa e dánf re uriniginif, “Nionf jíxi sfmimaníyo dánf rirarinif, ‘Pí pí nani nionf rixinf niranáyf nisiapmfini.’ rirarinif.” urána ⁸ í xinái tnf e nani nuri ámi nibirf xinái urepísípf axípf re uriniginif, “Porisf wa Jono wayf numeaiia

warinoyá sinwá mihí niwákwiro mihjo sinwá winimí nání pirerixíyo nitiro nimeámí nibiro oniapóyí.” uráná ⁹ Xeroto diñf sipí wíagí aiwí awa tñní aiwá nawíní narigíe dání uríagí nání porisí wamí í urífpí axífpí sekaxí nurírí ¹⁰ urowáraná wo gwí aníyo nání nurí e dání Jonomí sinwá mihí niwákwirí ¹¹ mihjo pirerixíyo nitírí nimeámí nibírí miáimí mihí wíáná í nurápirí nimeámí nurí xnáimí mihí winíniginí. ¹² E éáná Jono xegí wiepísarínjowa nibíro piyomí nimearo nimeámí nuro xwíá níweyárimowa nuro Jisasomí áwaní urígfawixíní.

Oxí 5,000 apimí aiwá mihí winí náníríní.

¹³ Jisaso xwíyíá Jono nání aríá níwirí e píní níwiárimí ewéyo nípxemoánírí áamá diñf meanje nání xegífpí warínjagí aiwí oxí apíxí obaxí aní bí bimi dáñfyí “Jisaso ewéyo puñot.” rínfagí aríá níwiro yáni óíyo númí ugíawixíní. ¹⁴ Jisaso ríxa ipí imanífpá tñf e níwiékínimearí winíniginí. Oxí apíxí obaxí xífo tñf e nání bímiarínjagí níwinírí wá níwianírí wigí símixíyí píranínf imímixímí yaríná ¹⁵ síapí tñf xegí wiepísarínjowa nibíro re urígfawixíní, “Re áamá diñf meaníní. Síá wóríniginí. Joxí áamá níní wigí aiwá bí nero níprí nání aní onímíapia amí amí nweameníyo nání urowárapei.” uríagí aí ¹⁶ Jisaso re uríniginí, “Ayí nupaxí mimónaríní. Soyíné aiwá wí mihí wípoyí.” uríagí ¹⁷ awa re urígfawixíní, “Negí aiwá xwapí meníní. Sa bisíkeríá wé ná wúní tñf peyí yeáyí waúní tñíríní.” uríagí ¹⁸ o re uríniginí, “Nioní tífamíní nimeámí bípoyí.” nurírí ¹⁹ ríxa nimeámí

báná re uriniginini, “Oxí apixí níní aráyo éf onweápoi.” sekaxí e nurimáná bisíkerfá wé wú tñí peyí waú tñí nimeari anínami síjwí nanánimáná Gorixomi aiwá api nání yayí niwirí bisíkerfá kwíkwirimí neri xegí wiepísariñowami mñí wíáná awa oxí apixí éf ñweáfáyo yaní niwía waríná ²⁰ áamá níní aiwá api níníro agwí ímí uyiniginini. Agwí ímí uyíagí wiepísariñowa síjwí e niwíníro aiwá ríxa apání níníro e táfia nimeamero soxí fá wé wúkaú síkwí waúmi nimeayiro aumaúmí nero magwí nímíro tígfawixini. ²¹ Niaíwí tñí apixí tñí níníro aiwí oxowani áamá 5,000 aiwá api nígfawixini.

Jisaso ipíyo xwiríjwí nosaxa ují nánirini.

²² Jisaso xegí wiepísariñowa aiwá áamá ayí níníro táfia soxí fáyo magwí nímíro táná re uowáriniginini, “Nioni oxí apixí tíyo uowáraparíná soyíné ewéyo nípíxemoáníro ipíwami jíaríwámíni nání xámí nimeápoi.” nuriri ²³ awa ríxa nípíxemoáníro úáná áamá oxí apixí e epíroyí egfáyo eni nuowárapimáná Gorixomi xwiyíá urimíniri nání xegípi díwí mñíyo nání niyiri ríxa sía nóra waríjé tñí xegípi ñweañáná ²⁴ ewépá síní ipí áwini e waríná iniígfí ewépámí imeamfkwí merí imñí eni ewé símími dání birí neri yaríná ²⁵ ríxa wía nání isfá yiníjána Jisaso ipíyo nosaxa níbirí wiepísariñowami ríxa wímeámíniri yaríná ²⁶ awa weníjé éfáyí wínígfawixini. Jisaso ipíyo xwiríjwí nosaxa baríjagí niwíníro wáyí níkaríníro “Piyíjé siwí wo ría barini?” níróro “Yeyi!” rekárinaríná ²⁷ Jisaso re uriniginini,

“Soyíné wáyí mikárinipani. Ayí nioniriní. Díní sixí níníro ηweápoyí.” uríagi ²⁸ Pitao re uriniginí, “Ámináoxiní, ayí nepa joxí enánáyí, ‘Joxí ení ipíyo nosaxa nibiri nímeaí.’ nireí.” uríagi ²⁹ Jisaso “Bei.” uríagi Pitao ewépami dání nayoari Jisaso tñí e nání nosaxa nurí aí ³⁰ iminí yarínagi níniní wáyí éyí re eniginí. Ipíyo ríxa nuríniní ríaiwá re uriniginí, “Nioní inií naminí! Ámináoxiní, áríwí nímeaí!” uráná ³¹ o aníní éapá niyaurí wéyo nímáxirí níméyoari re uriniginí, “Díní onimíapi níkwíroarígíoyínériní. Pitaoxiní, joxí ‘Jisaso yá díní tñí ipíyo xwirínwí nosaxa umíní.’ niyáiwirí aí ámí pí nání ‘Oyá díní tñí e epaxonimantí.’ yaiwiaríní?” nurí ³² awaú ríxa ewéyo píxemoánáná re eniginí. Iminí yarínipi píní wiáríniginí. ³³ Iminí píní wiáráná ewéyo ηweagíáyí míní ewéyo níkwírooro omí yayí numeríná re urígíawixiní, “Nepariní. Joxí niaíwí Goríxoyáoxiriní.” urígíawixiní.

Simixíyí Jisasomí amáí níróníro naní egíá nániriní.

³⁴ Awa ipíyo oríwámí dání nírémoro aní xegí yoí Genesaretíyí rinínipi tñí e iwiékínimeááná ³⁵ amá e dáníyí Jisasomí mí níniníro aní nípimíní áwaní níniní wígí amá simixí yarígíá níní o tñí e nání níméra nibíro wáraná ³⁶ simixíyí ríxíní re urayígíawixiní, “Joxíyá iyí síríwíyo amáí onírónípoyniní sínwí neanei.” nuríro níní amáí e nírónayiro nání naní egíawixiní.

15

Ámináyf eníná érowiápínigfápi nánirini.

¹ Iná Parisi wa tñni ñwá ikaxá eáninípi mewegá wa tñni Jerusaremí dání nĩbĩro Jisasomí nĩwĩmearo re urigfawixini, ² “Negí arfowa érowiápínigfápi dixí wiepĩsariñowa pí nání pĩrfí wiaikímí yariñoi? Aiwá naniríná pí nání arfowa rigfápi wé wayf mĩrónĩpa nero narigfáriní?” Jisasoyá wiepĩsariñowa wé wayf nĩrónĩro aiwí xiáwowa egfápa axĩpi miyariñagfá nání e uráná ³ Jiaso re uriniginí, “Soyfne ení segf searfawéwa érowiápínigfápimi xĩdanĩro nání pí nání ñwá ikaxá Gorixoyá rininĩpimi pĩrfí wiaikímí yariñoi? ⁴ Gorixoi rinĩpi rfwamĩñf re nĩrinĩri eánini, ‘Dixí rinomí wéyo merĩ rináimí wéyo merĩ erĩni.’ nĩrinĩri eánini. Rfwamĩñf rĩpi ení nĩrinĩri eánini, ‘Ámá gĩyf gĩyf xano nánirani, xinái nánirani, pĩné sipĩ umeararínáyf ayo emí opĩkímópoyinĩri sñwá wĩnrĩni.’ E nĩrinĩri eáninagf aiwí ⁵ ámá gĩyf xanomĩrani, xináimĩrani, ‘Amĩpĩ nionĩ nĩsiapĩrĩ arĩrá sipaxĩpi nání Gorixomí urepearĩñá enagf nání bĩ minĩ siapĩpaxĩmani.’ urariñagfá ⁶ soyfne sñwá e nĩwĩnróná re rariñgáriní, ‘Ayf xaneyo wéyo mĩmepa yariñagf aiwí apáni yariñoi.’ rariñgáriní. Soyfne e neríná Gorixoyá rininĩyĩf xórórĩ nero segf searfawéwa érowiápínigfápiní seáyĩ e mfeyoarigfáriní. ⁷ Nanf rĩro sipĩ rĩro yariñgoyfne, xwĩyá Gorixoi rĩñf wáf rókiamoagf Aisaiio nĩwuriyĩri rfwamĩñf eanĩpi soyfne nání xixeni re rinini, ⁸ ‘Ámá tiyĩ “Gorixomí wéyo

píráninǵ mearinǵwini.” niriro aiwi nioni dǵinǵ sǵxǵ mǵniyipa yarǵǵárini. ⁹ E neróná á máyo amǵpǵ á má wigǵ dǵinǵ tǵni érowiáǵǵinǵǵáǵǵi nánǵ nuréwǵǵiyiróná yapǵ re nuriro “Xwǵyǵá tǵyǵ Gorǵxoyárini.” nuriro nánǵ “Gorǵxomi seáyǵ e umearinǵwini.” niriǵróná Gorǵxonǵyá yoǵni surǵmá rarǵǵárini.’ Aisaiao xwǵyǵá Gorǵxoyáǵǵi nǵwuriyiri soyǵné nánǵ xǵxenǵ rǵwamǵinǵ e eanǵrini.” urinǵinǵini.

“Rǵǵi piaxǵ wearinǵrini.” urinǵ nánirini.

¹⁰ “Á má oxǵ apǵxǵ re epǵroyǵ egǵáyǵ obǵpoyǵ.” niriǵrǵ ayǵ rǵxa anǵwǵ e awǵ eánaráná re urinǵinǵini, “Arǵá nǵniro nǵǵǵá imónǵpoyǵ.” nuriri ¹¹ ewayǵ xwǵyǵá bǵi nurirǵná re urinǵinǵini, “Amǵpǵ á má nǵniro gwǵ nárearǵǵáǵǵi piaxǵnǵinǵ wearinǵǵmanǵ. Amǵpǵ xwioxǵyo dánǵ dǵinǵ móǵáǵǵi, ayǵ piaxǵnǵinǵ wearinǵrini.” urinǵinǵini. ¹² Xegǵ wieǵsarǵnowa nǵbiro re urǵǵawixini, “Joxǵ Parisiowamǵ e nurirǵná ‘Sǵmirǵrǵ mǵwiarǵinǵ.’ rǵyaiwiarǵinǵ?” urǵagǵa aǵ ¹³ o Parisiowa nánǵ ewayǵ xwǵyǵá re urinǵinǵini, “Rǵwéná Gorǵxo aiwá xǵo iwǵá murǵinǵ nǵyonǵ emǵ yǵyoámǵ enǵárini.” nuriri ¹⁴ á mǵ Parisiowa nánǵ re urinǵinǵini, “Soyǵné awa nánǵ ayá sǵwǵ mǵsearopanǵ. Awa sǵǵwǵ supáǵǵáwa sǵǵwǵ supáǵǵáyo nǵpemeámǵ warǵǵáwa yapǵ imónǵǵoǵ. Á má sǵǵwǵ supáǵǵinǵ wo sǵǵwǵ supáǵǵinǵ womǵ nǵpemeámǵ nurǵná nǵwaúni xwáǵǵwǵyo piéropǵsǵi. Ayǵnánǵ ayá sǵwǵ mǵsearopanǵ.” urǵagi ¹⁵ Pitao re urinǵinǵini, “Joxǵ ewayǵ xwǵyǵá á má aiwá nǵniro

gwínárearigfápi nání rfápi áwanj nearei.” urfagi¹⁶ o re uriniginini, “Gf seaiepisariñáooyné eni siní majfá riseainarini? ¹⁷ Amipí amá nfápi arfowa egfápa wé wayf níróniro ninirfnáraní, awa egfápa mé ninirfnáraní, agwíyo níniñisáná íkf nemoro nání piaxfninjf wearinjmani. ¹⁸ E nerí aiwí xwioxíyo dání fwf amipí nání dñj mófápi piaxfninjf wearinjriní. ¹⁹ Xwioxíyo dání dñj nimoro yarigfápi ‘Sipí oimiximini.’ yaiwiarigfá rpirini. Amá pikiri ero amá wí tñí fwf iníro ero síwf piaxf eánipaxf imóninjfýf niga uro fwf mearí ero yapf riri ero amá wí nání ikayfwf riri ero ²⁰ yarigfápi nimorfná wiwaninjfyo piaxfninjf wearinjriní. E nerí aí amá wé wayf mírónipa nerí aiwá ninirfná wiwaninjfyo wí piaxf wearinjmani.” uriniginini.

Émányf apixf wí dñjfixeni wikwíronj nánirini.

²¹ O e dání pñí niwiárimí nuri piropenisf émányf añj Taia tñí Saidoní tñí tñj e emearfná re eniginini. ²² Émányf apixf Kenaní dñj añj apiaú tñj e dání nibiri jfamine dání nuxfdirfná rfaiwá re nura uniginini, “Ámináoxini, mixf ináyf Depitomi xiáwoxiní, joxí wá niwianeí. Gf miáimí imfó dñj nixixérori xixeaninjf wikáranini.” nura warinagí aiwí ²³ Jisaso xfo eni bí murarinagí nání xegf wiepisariñowa nibiro arfki re urayigfawixiní, “Apixf rí arfki rfaiwá tñí neaxfdarinagí nání joxí xegf miáimí imfó dñj xixéroarinjpi mixf numáinowáriní ‘Emini.’ urowárei.” urayíagfa aí ²⁴ o re uriniginini,

“Nioní é máyo arírá wimínirí bñáonimani. Gí Isireriyí —Ayí sipísipí xiáwo píraníñí mímearíná amí amí uniamoaríñíñí imónigíáyíñí. Ayí nání bñáoniríní.” uríagí aiwí ²⁵ í añwí e nìbirí xómíñí nìyíkwirí míñí xwíáyo níkwírorí re uríñínigíní, “Ámínáoxíní, arírá ní.” uríagí ²⁶ o re uríñínigíní, “Nioní aiwá niaíwí narígíápí nurápírí s’wíyo míní wiarínáyí, jíxí ‘O naní yaríní.’ riyaiwiaríñí?” uríagí aí ²⁷ í re uríñínigíní, “Ámínáoxíní, wauyene s’wíníñí imóníñagwí nání nepa níraríñí. E nerí aí s’wíyí xiáwo aiwá íkwianñwíyo éfí nñweámáná aiwá nínirí yuní mamówárí éyí míméání yaríñíríní.” uríagí ²⁸ o re uríñínigíní, “Ineyí, jíxí aga dñí xixení níníkwírorí raríñagí nání jíxí simóníyí xixení nimóníníñotí.” uráná re eníñigíní. Xemiái naní eníñigíní.

Simíxí obaxíyo naní imímíximí ení nániríní.

²⁹ Jisaso e dání píní nìwiárímí nurí ipí Gaririwámí nìpwerí d’wí mñíyo nání nìyirí éfí ñweañáná ³⁰ áamá oxí apíxí ayá wí o tñí e nání nìyoamiro wí síkwí ikí egíáyo níméra yoaro síñwí supárígíáyo níméra yoaro xwíyíá marí maní píronígíáyo níméra yoaro simíxí xixegíní obaxí tígíáyo níméra yoaro nero xegí síkwí tñí e tayaríná o naní imímíximí winíñigíní. ³¹ Naní imímíximí wiaríñagí oxí apíxí e epíroyí egíáyí maní píronígíáyí ámí xwíyíá ríro ení kíñíñí egíáyí ámí ú úroro síkwí ikí egíáyí ámí añí uro síñwí supárígíáyí ámí síñwí aníro yaríñagíá

nɪwɪnɪro ayá nɪrɪwamónɪro Njwá Isɪrerɪyɪfáomɪ
yayɪ seáyɪ e umegɪawixɪnɪ.

Oxɪ 4,000 apimɪ aiwá mɪnɪ winɪf nánɪrɪnɪ.

³² Jisaso xegɪ wiepɪsarɪŋowamɪ “Eɪnɪ.” nurɪrɪ
re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá oxɪ apɪxɪ tɪyɪf nionɪ tɪnɪ sɪá
wɪyaú rɪxa ŋweaŋwárɪnɪ. Wigɪ aiwá nɪpɪrɪfɪf
menagɪ nánɪ nionɪ dɪŋɪ sɪpɪ niarɪnɪ. Nionɪ
ayɪ agwɪ wiarɪná nurowárɪrɪnáyɪ, óf e sɪŋwɪ
xaxá upeyɪnɪgɪnɪrɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ.” urɪfagɪ
³³ wiepɪsarɪŋowa re urɪgɪawixɪnɪ, “Ámá dɪŋɪ
meanɪ rɪmɪnɪyoɪ. Gɪmɪ nurane aiwá ámá
none tɪnɪ epɪroyɪ egɪá tɪyɪf nɪnɪro agwɪ ímɪ
uyɪnɪ nánɪ urápanɪréwɪnɪ?” urɪfagɪ ³⁴ o re
urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné bɪsɪkerɪfá ararɪ maxɪrɪŋoɪ?”
urɪfagɪ awa “Bɪsɪkerɪfá wé wɪúmɪ dánɪf waú tɪnɪ
peyɪ orá yeáyɪ bia tɪnɪrɪnɪ.” urɪfagɪ ³⁵ o oxɪ
apɪxɪ e epɪroyɪ egɪáyo “Xwɪáyo éf nɪŋweaxa
úpoyɪ.” nurɪmáná ³⁶ bɪsɪkerɪfá wé wɪúmɪ dánɪf
waú apɪ tɪnɪ peyɪ apɪa tɪnɪ nurápirɪ Gorɪxomɪ
yayɪ nɪwirɪ kwɪkwɪrɪmɪ nerɪ wiepɪsarɪŋowamɪ
wiayɪáná awa nurápirɪro ámáyo yanɪf nɪwɪa úáná
³⁷ ayɪ nɪnɪro agwɪ ímɪ uyɪagɪ wiepɪsarɪŋowa
aiwá ayɪ nɪnɪro tɪápiá nɪmeamero soxɪ fá wé
wɪúmɪ dánɪf waúmɪ magwɪ nɪmiro tɪgɪawixɪnɪ.
³⁸ Apɪxɪ tɪnɪ nɪáwɪf tɪnɪ marɪfá, oxowa aiwá
apɪ nɪfáwa 4,000 imónɪgɪárɪnɪ. ³⁹ Jisaso “Segɪ
aŋɪf úpoyɪ.” nurowárɪmáná wiepɪsarɪŋowa
tɪnɪ ewéyo nɪpɪxemoánɪro nuro Magadanɪ
iwiékɪnɪmeagɪawixɪnɪ.

16

“Ekíyinjé anínamí dánjé neaíwapíyíi.” urígá náníríní.

¹ Parisi wa t́ńń Sajusi wa t́ńń Jisasomí ńwímearo “O símíxíyo nanjé imímíxímí nerí aí ekíyinjé wí nepaxomaní.” ńyáiwiro iwamíó owíwapíyaneyíníro re urígáwixíní, “Joxí anínamí dánjé ekíyinjé bí neaíwapíyíi.” uríagá aíwí ² o re uríníniginí, “Seyíné śápi t́ńń yewanjé eáagí ńwíníríná re rarígáýínéríní, ‘Yewanjé eáýí réwí eníríenínjé?’ rarígáýínéríní. ³ Ẃápi t́ńń ení bíramí dání kípínjé yarínagí ńwíníríná ‘Iníá yapíníríenínjé?’ rarígáýínéxíní. Agwíyo yewanjé earí kípínjé yírí yarínagí ńwíníróná xíxení ‘E nímónínínjé.’ níríro aíwí amípí nioní śmímájónínjé imíxarínjépi síjwí ńnaníróná ‘Goríxo e oyaiwípoyínírí ŕá neaíwapíyaríní?’ ḿyáiwírarígáýínéríní. ⁴ Agwí ríná njewagáýíné, Goríxomí ŕwímíní ńmamoro segí njwáá rínínjépi t́ńń íwínínjé niga uro niga bíro yarígáýíné, ekíyinjé nání reaxí ńseainírí seaimónarínagí aíwí ekíyinjé ẃá rókiamoagí Jonao enjépi ńń seáwapíyímígíní.” nurárimí ṕńń ńwíárimí unjíniginí.

Yisí Parisiowayá t́ńń Sajusiowayá t́ńń náníríní.

⁵ Wiepísarínjowa bisíkerfá bí nípírí nání arfá níkeamoro Jisaso t́ńń ipíyo j́aríwámíní nání nuróná ⁶ o xíxewisí ikaxí re uríníniginí, “Soyíné Parisiowa t́ńń Sajusiowa t́ńń awayá bisíkerfá nímíga uní nání imíxarínjé yisoí rínínjépi nání wáyí oseainíní.” uráná ⁷ wíwanínjowa re

rɪnɪgɪfawixɪnɪ, “None bisɪkerɪfá nɪmeámɪ mɪbɪfwá enɪgɪ nánɪ o mɪxɪ nɪnearɪrɪ neararɪnɪ.” rɪnarɪná
 8 Jisaso awa e rɪnarɪnɪgɪfá dɪnɪf adadɪ nɪwirɪ re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Dɪnɪf onɪmɪápi nɪkwɪroarɪgɪoyɪné, pí nánɪ segɪpi re rɪnarɪnɪ, ‘None bisɪkerɪfá nɪmeámɪ mɪbɪfwá nánɪ neararɪnɪ.’ rɪnarɪnɪ?
 9 Soyɪné sɪnɪ nɪjɪfá mimónɪpa reɪnɪ? Nionɪ bisɪkerɪfá wé wúnɪ kwɪkwɪrɪmɪf éáná ámá 5,000 rɪxa apánɪ náná soyɪné ámɪ soxɪ fá ararɪyo mɪárɪgɪfápi nánɪ dɪnɪf mɪseainarɪnɪranɪ? 10 Ámɪ bisɪkerɪfá wé wɪúmɪ dánɪf wauú ámá 4,000 nánɪ kwɪkwɪrɪmɪf éáná soyɪné soxɪ fá ararɪyo mɪárɪgɪfápi nánɪ enɪ dɪnɪf mɪseainarɪnɪranɪ?
 11 Biaú nionɪ e éáná soyɪné soxɪ fá obaxɪyo mɪárɪgɪfá enɪgɪ nánɪ nionɪ Parisiowa tɪnɪ Sajusiowa tɪnɪ yisɪ awayá nánɪ xɪxewisɪ ikaxɪ searáná arɪge nero ‘O aga bisɪkerɪfá nánɪ mɪneararɪnɪ.’ mɪyaiwɪ yarɪnɪ? Nionɪ re seararɪnɪnɪ, ‘Parisiowa tɪnɪ Sajusiowa tɪnɪ awayá yisɪ nánɪ wáyɪf oseainɪnɪ.’ seararɪnɪnɪ.” uráná
 12 xegɪ wiepɪsarɪnɪjowa rɪxa re yaiwigɪfawixɪnɪ, “Nepa yisɪ bisɪkerɪfáyo táná nɪmɪga warɪnɪpɪ nánɪ mɪneararɪnɪnɪ. Parisiowa tɪnɪ Sajusiowa tɪnɪ uréwapɪyarɪgɪfápi nánɪ mɪxɪdɪpa oépoynɪrɪ neararɪnɪ.” yaiwigɪfawixɪnɪ.

Pitao “Joxɪ Kiraisoxɪrɪnɪ.” urɪnɪf nánɪrɪnɪ.

13 Jisaso pɪropenɪsɪ anɪf Sisaria Piripai tɪnɪmɪnɪ nurɪ nemeɪfná xegɪ wiepɪsarɪnɪjowamɪ iwamɪfó yarɪnɪf re winɪnɪgɪnɪ, “Oxɪ apɪxɪ nɪnɪ ámá imónɪnɪáonɪ nánɪ goxɪnɪ rarɪnɪ?” yarɪnɪf e wɪagɪ
 14 awa re urɪgɪfawixɪnɪ, “Oxɪ apɪxɪ ‘Ámá enɪnanɪf

wo n+wiáp+nimeari ríá yar+ní? n+yaiwiro nán+ wí re rar+ñoi, 'Jono wayí n+neameaia uñor+áni?' rar+ñoi. Ámi wí 'Gor+xoyá wíá rókiamoagí mipé an+namí nán+peyiño, Eraijaor+áni?' rar+ñoi. Ámi wí 'Wíá rókiamoagí Jeremaiaor+áni?' rar+ñoi. Ámi wí 'Ayí wíá rókiamoagíáyí ámi wor+áni?' rar+ñoi." ur+agíá ¹⁵ Jisaso re ur+ñ+nig+ní, "Soy+né ení nion+ nán+ gox+ní yaiwiar+ñoi?" ur+agí ¹⁶ Saimon+ Pitao re ur+ñ+nig+ní, "Jox+ Kiraisoxí, aríowayá xwíá piaxíyo dán+ iwiaroníoyí rar+ñwáox+r+ní. Nwíá an+ñ+ s+ñ+ imón+ñomi xewaxox+r+ní." ur+agí ¹⁷ Jisaso re ur+ñ+nig+ní, "Jonaomí xewaxoxí Saimonox+ní, jox+ n+r+r+ñ+pí áamá wo wíá m+r+rókiamon+ñoi. Gí ápo, an+namí ñweaño wíá r+rókiamóagí nán+ jox+ yayí osin+ní. ¹⁸ Ripí ení r+r+r+ñ+ní, 'Jox+ s+ñ+án+ñ+ nimón+rí ení eán+ñox+r+ní. S+ñ+á piará eap+nár+ñ+ romí seáyí e áamá nion+yá s+yikí imón+gíáyí gí an+ wiwán+ñ+ m+xár+míár+ní. Obo t+ní imón+gíáyí ení neán+iro áamá p+kipaxí imón+gíáyí aiwí nion+ t+ní imón+gíáyo wí xop+r+rí wip+ríámani.' r+r+r+ñ+ní. ¹⁹ Gor+xo t+ñ+ e páwip+ríá nán+ rokí kín+ñ+ imón+ñ+ jox+ siap+míár+ní. Jox+ xwíáyo re dán+ 'Ayí s+pír+ní.' ránáyí, Gor+xo an+namí dán+ ení jox+ siní m+r+pa enán+ o xámí 'Ayí s+pír+ní.' r+níár+ní. Jox+ re dán+ 'Ayí anan+r+ní.' ránáyí, Gor+xo xámí émi dán+ ení 'Ayí anan+r+ní.' r+níár+ní." nur+rí ²⁰ xegí wiep+sar+ñowami aríá j+yikí nor+ ñwí ikaxí re ur+ñ+nig+ní, "Ámáyo nion+ nán+ 'O yeáyí neayim+xemeaníá nán+ negí aríowayá xwíá piaxíyo dán+ iwiaroníoyí rar+ñwáor+ní.' áwan+ e mur+paní." ur+ñ+nig+ní.

Jisaso áwanjé “Ninipikipíríárini.” urinjé nánirini.

²¹ Íná dání o xegí wiepísariñowami sijnáni áwanjé re nura unjinigini, “Gorixoyá diñtyo dání nioní Jerusaremí nání úáná negí Judayí ámnáowa tñní apaxípaníñjé imónigíá xwéowa tñní ñwí ikaxí eáníñjipi mewegíáwa tñní xeaníñjé wíwí nikáráná wa ninipikíagíá aiwí ámí sía wíyáú wíyi óráná Gorixoyá diñtyo dání wiápínimeámíárini.” uraríná ²² Pitaó Jisasomí xewi jámíní nímíaumáná míxí re urinjiginí, “Ámínáoxini, oweoi! ‘Gorixoyá diñtyo dání joxí nearíípi wí osípoyínirí sijnwí miranipa éwínigini.’ nimónarini. Wí nisimóniníá menini.” uríagi aí ²³ Jisaso Pitaomí ríwí numorí re urinjiginí, “Setenoxí, ríwí riríwámíní nípui. Joxí nioní níkirípeaánípaxí níkarímínirí nání níraríñjini. Joxí Gorixo diñjé wimónaríñtyo nání mamó ‘Jisaso ríxa míxí ináyé nimónirí Jerusaremí dání neamenñweañáná nioní seáyími imónímíníyírfáni?’ nímorí níraríñjini.” nurirí ²⁴ wiepísariñjé nowamíní re urinjiginí, “Ámá ‘Jisasomí ouxídimini.’ yaiwiaríñjé goxí goxí re érixini. ‘Amípi nioní nígípi nání oemini.’ yaiwíyí diñjé peá nímorí re yaiwíríxini, ‘Nioní Jisasomí xídaríñagi nání ámá wí níbíro xeaníñjé níro nípikiro níniro aí ayí ananírini.’ níyaiwirí níxídfírxini. ²⁵ Ámá Jisasomí diñjé níwíkwírorí xídaríná nípikipíríxínirí éf menaríñjé goxí goxí diñjé níyímíñjipi aníñjé ñwearíá nání mearíámani. E nerí aiwí éf míménipa nerí ‘Nioní Jisasomí diñjé níwíkwírorí xídaríñagi nání ninipikirónáyí

ayí ananirini.’ yaiwinariñí goxi goxi diñí niyiminiñipi aniniñi ñwearífa nani mearíarini.
 26 Ámá wo nioni minixídi iyífa ífa nigwí amipi emeámiriri nánini néra nuri nimeáisáná xewaniño aniniñi ikeamónáná oyá amipi aniniñi nixiriri ñweaníaríani? Oweo! Amipi níni xwífa tíyo dání nimeari aiwi xewaniño aniniñi ikeamónáná amipi api níni aniniñi ñwearífa nani roayíronipaxí wí menini. 27 Ayí rípi nánirini. Ámá imóniñáoni níknimi niweapiríná xixíeá gí ápo añinami inariniñipi añinajowa níni axípi niga niweapimáná nioni ámáyo neyírori sípi yarigíayo xegí eni sípi wiri naní yarigíayo naní wiri emíarini. 28 Nepa searariñini. Woyíné re rogfá royíné siní mipepa egíami enáná nioni woyíné ámá imóniñáoni yeáyí niweayimixemeari xwioxíyo mimeámí emífa nani níknimi rojáná woyíné siñwí nanipíríarini.” uriniñigini.

17

Jisaso níkniri xegí bi imóniñí nánirini.

1 Jisaso e nuriri ríxa sífa wé wíumi dání wo óráná Pitaomi níni Jemisomi níni xogwáo Jonomi níni awamini niwirimeámi díwí miiñí sepiá bimi nani wigípi niyiro 2 niñwearo Jisaso wiepísariniñí waú wo awa siñwí anigíe dani re eniniñini. O xegí bi imóniri símimañí oyá sogwíniñí aniri rapírapí oyá wífa nókiríná xwínífa eaáririri eniniñini. 3 E éaná wífa rókiamoagífa waú Moseo níni Irajao níni —Awaú enína pegíwaúriní. Awaú o tíñí e añwi e níronapiri o níni xwíyífa rinaríná 4 Pitaó Jisasomi re uriniñigini,

“Ámináoxini, none re niñwearína nanñrini. Nioni añf wíkaú wiwá re opákímini. Joxi nání wiwáyí. Moseso nání wiwáyí. Irajao nání wiwáyí.” ⁵ sini e urarína re enñinigini. Agwí wíá wúrariñinigini. Agwí wíá wúrarána re enñinigini. Agwípimi dání xwíyá re riniñinigini, “Ayí oyí gí niaíwí dñf síxí uyiñáorini. O amípi yariñípi nání nioni dñf yayí ninarini. O pí pí searáníyí ará wiríni.” rinarñagi ⁶ wiepísarñowa ará e niwiro xwíami niþkínimearo wáyí nikárniro warí inñaná ⁷ Jisaso awa wegíe añwi e niþiri wé seáyí e niwikwiárimána re uriñinigini, “Soyíne wáyí mepani. Wiápñimeápoi.” urána ⁸ awa sagagí eméáyí Jisaso áma wo tñi miró xegípi ronñagi wñigfawixini.

Wiepísarñowa Irajao nání yariñf wigfá nanñrini.

⁹ Awa dñwí miñf apimi pñi niwiárimi niwero Jisaso óf e dání ará jiyikí nori ñwí ikaxí xaíwíni re uriñinigini, “Áma imóniñáoni sini xwáripáyo dání miwiápñimeapa enána soyíne éde siñwí wñfápi nání áma wíyo áwanf murípa éfrixini.” urñagi ¹⁰ wiepísarñowa yariñf re wigfawixini, “Negí ñwí ikaxí eániñípi mewegíawa pí nání re rarigfáriní, ‘Wíá rókiamoagí Irajao áma arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rariñwáomi xámi umeanfáriní.’ pí nání rarigfáriní?” yariñf e wíána ¹¹ o re uriñinigini, “Irajao niþiri áma wigf dñf wé róniñf imóniþíri nání wáf nurimeri píraníñf imixinífarini. ¹² E nerí aí nioni re searariñini, ‘Áma Irajaoñiñf imóniñf wo ríxa biñf enñagi

aiwi ayf “Xámi umeanorfaní?” miyaiwí siŋwí mí mîwómixipa nero wigf diŋfyo dání sîmf tîni nîwiro pikigfawixini. Ámá imóniŋáoni eni axfpî e nîniro rîniŋf niapîpîrfárini.’ searariŋini.” uráná ¹³ xegf wiepîsarîŋowa “Jisaso e nearariŋfyf ayf Jono wayf nîneameaia uŋo nánî rîneararini? Oyi, ayf orini.” yaiwigfawixini.

Niaíwí imfó xixéroariŋf womî nanf wimîxiŋf nánîrini.

¹⁴ O tîni xegf wiepîsarîŋf waú wo awa tîni oxí apixí obaxí xegf wiepîsarîŋf wfa tîŋf e epîroyf egfe rémóaná ámá wo nîbîrî Jisaso yá sîmîmanfîmî dánî xómîŋf nîyîkwirî re urîŋinigiŋi, ¹⁵ “Ámináoxini, gî íwo xóxwî nerî aga sîpî ikeamónarini. Wîni wîná ríayo ikearîrîrî inîgîfyo eámorî yarîŋagi nánî joxî wá orunini. ¹⁶ Joxî sîni émi ŋweanáná nionî dixf wiepîsarîŋowa tîŋf re nîmeámi bîagi aiwi awa nanf mînimîxiyipa éfá eŋagi nánî rîrarîŋini.” urîagi ¹⁷ Jisaso anîŋf winîagi re urîŋinigiŋi, “Seyîné agwî ríná ŋweagîáyîné diŋf nîniîkwîrîro mepa ero diŋf xerwîni moro yarîgîá tiyîné, ‘O íníná nene tîni nîŋwearî arîrá neainîfárini.’ rîyaiwiarîŋoi? Nionî xwiogwî ararî re nîŋwearî searéwapîyarîná Gorîxomî diŋf nîwîkwîrîro eŋf eánîŋf oyá gíná nijîá imónîpîrfárini?” nurîrî xanomî “Íwomî aŋwî re nîmeámi bei.” nurîrî ¹⁸ rîxa aŋwî e nîmeámi báná Jisaso imfó diŋf xixéroariŋf mîxî umá+náná imfó pîni nîwiárîmî úáná íwo axíná nanf eŋinigiŋi. ¹⁹ Ríwîyo wiepîsarîŋowa Jisaso xegfpî ŋweanagi nîwîniro

nibirowa yarini re wigawixini, “Pi nani imo iwomi dini xixeroarino none mixi umainana efi mu enoi?” uragfa ²⁰ o re uriniginini, “Gorixomi dini onimiapi wikwiroarigafa nani imo o arfa niseaimi muoi.” nuriri xixewisikaxi re uriniginini, “Nepa seararini. Masite aiwa siyi negi omiinyo iwi urariniwaya aga onimiapi neri ai rwenana nerapiri nrorina ikfanini roarini. Segi dini Gorixomi wikwirofay apinini nerinay, ‘Diwi mini rixini nuri wi e roi.’ urana anani arfa niseaimi nuri wi e ropaxirini. Soyine apinini nerinay, amipi wi mimixipaxi imoninifamani. Nini anani epaxi imonipifarinini. ²¹ [E neri ai imo eni eanini ronini imonininyi Gorixomi yarini wiri aiwa niwafaniniri nerinani mixi umainipaxirini.]”

Jisaso ami awani “Ninipikipifarinini.” urini nanirini.

²² Jisaso tini wiepisariniowa tini Gariri piropenisyo awi neanirona o re uriniginini, “Ama imoninioni nani ama wo miyi nurininoi. ²³ Miyi nurana awa ninipikiro aiwi ami sfa wiyaui wiyi wenioni wiapinimeamfarinini.” uragi nani awa ayi sipi winiginini.

Takisi ani ridiyowa yarigfiwa nani urapigfa nanirini.

²⁴ Awa rixa ani yoi Kapaneamiyi rininipimi remonana ama ani Gorixo nani ridiyowa yarigfiwa nani nigwi xwe wau xwiogwi ayi ayo urapayarigfawa Pitaomi re uremeagawixini, “Segi seaiepisarino ani Gorixo nani ridiyowa yariniwafiwa nani nigwi wau tarinorani?” uragfa

25 o “Oyi.” nurimí nuri añfyo nípawiri Jisaso nání e urfápi nání áwanj murinñáná Jisaso xámi xixewisí ikaxí bí nurirí re urinñigini, “Saimonoxini, ñinj joxiyá arírerini? Míxí ináyí xwíá tío meñweagfáyí ámayo takisí nání ñigwí nurápiróná wigí ámá imónigfáyo uráparigfáraní? Ámá xenwí wíyo uráparigfáraní?” urfagi 26 o “Xenwíyo uráparigfáraní.” uráná Jisaso re urinñigini, “Ayínáni wigí imónigfáyo takisí nání áxenwarí inípaxí menini. 27 Yawawi ení Gorixo míxí ináyí aññamí meñweañoyáwawi imónñagwí nání awa ñigwí añí Gorixo nání rídiyowá yarigfiwá nání áxenwarí inípaxí mimónñagi aiwí awa wikí ñinj yeaiwipríxinirí ipíwámí nání nuri kipayá ñimorí peyí iwamíó ápéomí manj íá neroámíximáná ñigwí bí weñagi wíñiríini. Ñigwí api ñimeámí nuri joxí tñí nioní tñí nání nawíni mñí yeawí.” urinñigini.

18

“Go seáyí e imónñfáraní?” urigfá nánirini.

1 Íná wiepísaríñowa “Noneyá negí wo seáyí e neaimónñfó gorini?” ñiyaiwiro Jisaso tñj e añwí e ñíbiro re urigfawixini, “Joxí ríxa míxí ináyí ñimónirí neameñweañáná noneyá wo go seáyí e neaimónñfáraní?” urfagfa 2 o ñiaíwí onímíá bimí “Eini.” nurirí áwini e nurárimáná 3 re urinñigini, “Nioní nepa seararíñini. Soyíné ñinj ‘Ayo seáyí e omúrónimini.’ yaiwiarigfápi ñinj yaíkiá mimopa ero ñiaíwí onímíánñj mimónípa ero ñiaíwí

‘Ámá wo seáyí e n̄nimónir̄fná ayí ananir̄r̄n̄i.’
 yaiwiar̄iḡfápa ax̄r̄p̄i e m̄iyaiwipa ero ner̄fnáyí,
 aṅfnam̄i ṅweaṅoyá xwiox̄f̄yo wí páwipax̄
 men̄r̄n̄i. ⁴ Ámá ‘Seáyí e imóniṅáon̄imant̄.
 Niaíwí r̄ip̄i yap̄i imóniṅiṅi.’ yaiwífá ḡiyí ḡiyí
 aṅfnam̄i ṅweaṅo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄i ner̄i
 meṅwean̄f̄apimi n̄ipáwiro seáyí e imónip̄r̄f̄ar̄n̄i.
⁵ Ḡiyí ḡiyí nion̄i n̄in̄x̄f̄d̄iro nán̄i ámá niaíwí
 r̄ipiam̄fn̄iṅf̄ n̄imimónir̄ónáyí ayí nion̄i en̄fn̄iṅf̄
 n̄imimónar̄iṅo. ⁶ E ner̄i aí ámá niaíwí
 r̄ipián̄iṅf̄ s̄in̄i d̄iṅf̄ n̄ikw̄froan̄iro yar̄iḡf̄ayo
 m̄ir̄irak̄f̄ wiar̄iḡfá ḡiyí ḡiyo Gor̄ixo xeaniṅf̄
 r̄fá t̄iṅf̄ wikár̄fn̄fá eṅaḡi nán̄i s̄in̄i m̄ir̄irak̄f̄
 m̄win̄iṅáná ámá wa s̄iṅá t̄fn̄i siṅw̄f̄yo gw̄f̄
 n̄ijimáná raw̄iraw̄ayo mamówár̄ánáyí r̄fn̄iṅf̄
 xwé n̄win̄ir̄i aiw̄i Gor̄ixo wim̄in̄ir̄i eṅf̄p̄i t̄fn̄i
 x̄ixen̄i mimóniṅaḡi nán̄i ayí ananir̄r̄n̄i. ⁷ Ámá
 wíyo óreámioápoyn̄ir̄i wíwap̄iyar̄iḡf̄áyí aweyí!
 S̄fá w̄iyi ayí maj̄fá wór̄in̄f̄ar̄n̄i. Gor̄ixo xeaniṅf̄
 wikár̄fn̄fá eṅaḡi nán̄i d̄iṅf̄ s̄ip̄i wíwin̄iḡin̄i.
 Ámá wíyo óreámioápoyn̄ir̄i wíwap̄iyip̄r̄fá aiw̄i
 ámá e wíwap̄iyíf̄áyí xeaniṅf̄ wímean̄fá eṅaḡi
 nán̄i aweyí! S̄fá w̄iyi ayí maj̄fá wór̄in̄f̄ar̄n̄i.
⁸ D̄ix̄f̄ wéú t̄fn̄irani, s̄ikwú t̄fn̄irani, f̄w̄f̄
 nán̄i n̄isimónir̄fnáyí ‘O r̄fá an̄iṅf̄ wear̄iṅf̄yo
 n̄ikeaár̄in̄iḡin̄i.’ n̄iyaiwiri n̄iwákw̄in̄ir̄i em̄i
 mor̄fn̄i. E nin̄ir̄fnáyí, r̄fn̄iṅf̄ xwé n̄isin̄ir̄i aiw̄i
 wé ras̄fá s̄ikw̄f̄ ras̄fá eṅox̄i d̄iṅf̄ n̄iȳm̄iṅf̄p̄i
 an̄iṅf̄ ṅwear̄fá nán̄i n̄imear̄fnáyí ayí ananir̄r̄n̄i.
 M̄iwákw̄in̄ipa ner̄i wé núkaún̄i t̄fn̄i s̄ikw̄f̄
 núkaún̄i t̄fn̄i s̄in̄i eṅánáyí, o r̄fáyo n̄isikeaár̄ir̄fná
 ayí nan̄f̄man̄i. ⁹ D̄ix̄f̄ siṅw̄f̄yi en̄i f̄w̄f̄ ap̄i

ei.’ riránáyť, ‘Gorixoxo ríá anihť wearihťyo nikaáriniginĩ.’ niyaiwiri siňwfyi niyóniri emi moríini. E ninirínáyť, rínihť xwé nisiniri aiwĩ siňwť wfonĩ anihoxi diňť niyımihťpi anihť ħwearíá nání nımearínáyť ayť ananirini. Miyónipa nerĩ sinĩ siňwť niwaúni tĩni anihánáyť, Gorixoxo ríáyo nisikaáriríná ayť nanjmanĩ.

Ewayť ikaxť sipisipť wo anihť nánirini.

¹⁰ “Niaíwť onimiá rıpia bimi peayť mıwianıpanĩ. Ayť rıpi nání seararihĩni, ‘Anjnamĩ Gorixoyá sımımanjımĩni ħweaarıňagta nání peayť wı mıwianıpanĩ.’ seararihĩni. ¹¹ Ayť rıpi nánirini. Ámá imónıňáoni ámá řwť nėra nuro anihť ikeamónanıro yarıgťáyo nání pía nerĩ yeáyť uyımıxemeámıni bıňáonirini.” urıňniginĩ. ¹² O xıxewisť ikaxť re urıňniginĩ, “Segť diňť arırerini? ‘Ámá wo xegť sipisipť 100 enána wo anínána bıbi 99 enıpi dıwťyo niwárimĩ nurĩ wfo nání pía mepa eniginĩ.’ riyaiwıarıňo? Oweoi pía enıňo. ¹³ Ámi rıxa nımearínáyť nepa seararihĩni. Yayť sipisipť 99 manıniňıpi nání winarıňıpiňı winınfámanĩ. Anınfo nání aga yayť seáyımĩ dánĩ winınfárinĩ. ¹⁴ Segť ápo, anjnamĩ ħweanoyť eni ‘Niaíwť onimiá apıa yapı imónıgťáyť wı oanınpoyı.’ miyaiwinini.” urıňniginĩ.

“Segť wo řwť síánáyť, re éřıxini.” urıň nánirini.

¹⁵ O re urıňniginĩ, “Ámá nioni nıniđdıro nání rıřıxımeá imónıňıyť wo řwť sikáranáyť,

joxi nuri xegípi ηweaηagi niwini+ríná joxi dixípi niwímeari fwí xfo sikáríípi nání yumíi yaríηí wiríini. O arfá síánáyí joxi naní wimixfagi nání siní ririxímeá imóniηíyí wóniηí nimóniri eniηoi. ¹⁶ E neri aí joxi arfá misipa yaríηagi niwini+rínáyí, ηwí ikaxí niri+niri eániηípi tñi xixeni neri áamá wa re ríprí nání, ‘None eni o yaríηí wíáná o “Oweoi, nionimani.” rariηagi arfá wíwini.’ ríprí nání áamá waúm+raní, wom+raní, niwirimeámi nuri obaxoyíne ámi yaríηí wiríini. ¹⁷ O siní arfá misaipa yaríηagi siηwí niwini+rínáyí, áamá nioniyá siyikí imónigfáyo áwaní uriríini. Ayo eni arfá miwipa yaríηagi niwini+rínáyí, re yaiwíríxini, ‘Siní niri+xímeáo wí mimónini. Rixa émayíniηí imóniri áamá takisí nání nigwí nearáparigfáwániηí imóniri neri wí enóniηí imónini.’ yaiwíríxini. ¹⁸ Nepa searariηini. Seaiepisariηáooyíne xwíáyo re dání ‘Ayí sipírini.’ ránáyí, Gorixo anínamí dání eni soyíne siní m+riipa enána o xámi ‘Ayí sipírini.’ riníarini. Soyíne re dání ‘Ayí ananirini.’ ránáyí, Gorixo xámi émi dání eni ‘Ayí ananirini.’ riníarini. ¹⁹ Rípi eni searariηini. Xwíá tíyo dání soyíneyá waú amípi wí nání diηí axípiini nimori gí ápo, anínamí ηweaηomi yaríηí axípiini wíáná o arfá niwiri xixeni e wimixiyiníarini. ²⁰ Áamá nioniyá imónigfáyí waúnirani, waú wonirani, nioní seáyí e ni+mean+ro nání awí eánána nioní áwini e ηweámfá enagi nání wigí diηí axípiini nimoro yaríηí wiarigfápi gí ápo arfá niwiri xixeni wimixiyiníarini.” uríηiniginí.

Yokwarimf anijf minf owiipoyinri urijf nanirin.

21 Ina Pitao nibiri Jisasomi yarijf re winiginini, "Aminaoxini, ama joxi niri xidiri nani negi niri ximea wo fw arari nikaranayf, nioni eni xixeni xfo nikaripa yokwarimf wiimarinini? 'fw we wumi danj waú nikaripa nani yokwarimf niwimana enana ami wini nikarana yokwarimf wiipaxf menini.' nimonarini." uragj 22 Jiaso re urijiniginini, "Joxi we wumi danj waú apini yokwarimf wiinayf, 'Ayf Apanirini.' ririmimeini. Joxi anijf minf yokwarimf wiirfa nani rarijinini." nuriri 23 "Ama Gorixo xwioxfo mimeami neri umenweanayf anijf minf yokwarimf wiirixiniri rfa neararinini?" oyaiwipoyinri ewayf ikaxf re urijiniginini, "Gorixo, aninami menweano, o mixf inayf wo xegf omijf wiirigfayf wami nigwf niwiri 'Idana awaya niapfirixini.' niyaiwiri niwimana niweanisaná re enonijf imonini. O 'Ema ayá wí rixa múronjirini. Agwi awa nibiro awaya oniapfpoi.' rana 24 awa nibiro xfoya urapigfapi nani awaya mini niwirina wo xfoya nigwf xwe ayá wí K10,000,000 urapiño eni nibiri aiwi 25 xfoya xixeni e miwipaxf enagi nani mixf inayo xegf wifami re urijiniginini, 'Nioni nigwf meami nani oya iyfa fa amipi nurapiri ama wiyo bf epoyi. O eni xiepi tni niaiwf tni ama waya xinaiwanijf nimoniro omijf wiipirfa nani bf nero nigwipi nimeami nibiro niapfpoi.' urana 26 K10,000,000 urapiño mixf inayoya agwf riwami

dáni xw'áyo níp'kínimeari wauní nikáriniri re uriniginini, 'Nígwí niapinipi nání siní diní níkwírori yarinini. Ríwéná nání weniní neri nweárixini. Nínimeááná joxi niapinipa xixeni siapimárinini.' uríagi ²⁷ mixel ináyo wá niwianiri nání re uriniginini, 'Nígwí nioní siapinipi nání diní peá móini. Joxi anani ui.' uríagi aiwi ²⁸ omíní wiiarino nipeyari xegí wfo 'Ríwéná oyá eni xixeni niap'winiginini.' niyaiwiri K100 winomi sinwí niwiniri fá nixeri sinwí fá niyámixiri re uriniginini, 'Joxiyáni rixa xixeni niapimiri riyarinini?' uríagi ²⁹ xegí omíní nawini wiiarigíio xw'áyo níp'kínimeari wauní rixiní re uriniginini, 'Nígwí joxi niapinipi nání siní diní níkwírori yarinini. Ríwéná nání weniní neri nweárixini. Nínimeááná joxi niapinipa xixeni siapimárinini.' uríagi aí ³⁰ wfo 'Ríwéná niap'winiginini.' miwimóníagi fá nixirimí nuri gwí aníyo niwírari porisíyo re uriniginini, 'Nígwí nioní winápa xixeni niapáná anani ikweawárixini.' uríagi ³¹ mixel ináyoyá omíní wiiarigíá wfa o e yarinagi sinwí niwiniro ayá winíagi nuro o éipi nání mixel ináyomi áwaní uráná ³² mixel ináyo 'Omíní niarino obini.' nuriri omi rixa niwirimeami báná o re uriniginini, 'Joxi omíní niariní sipíoxini, joxi wauní rixiní níríagi nání nígwí ámi oyá niap'winiginiri siapinipi nání diní peá rimoiagi aiwi ámi joxi omíní niarigíí wfomi pí wikáriniginini? ³³ Nioní ayá níririmixiri "Dixel nígwí xe oweni." ríríagi aiwi joxi pí nání dixel wfomi ayá murimixipa éiniginini?"

nuriri ³⁴ wikí wónfagi omí íá nixerí porisíyo m+ní niwirí re uríñ+nigíni, ‘Nígwí nioní winápa xixení niapínfe nání iwanjé nímépéa úríxíni.’ uríñ+nigíni.” Jisaso ewayé xwiyá e nurimáná ³⁵ xegé wiepísariñowamí re uríñ+nigíni, “Ámá nioní nínixídro nání segé séríxímeá imónígfáyé íwé seaikáríapí yokwarímí m+wiipa nerónáyé, m+xí ináyo xegé omíñé wiiaríñé sípíomi winápa Goríxo ení axípi e seainíaríni.” uríñ+nigíni.

19

Apíxé emí m+mopa éríxíniñí uréwapíyíñé náníni.

¹ Jisaso xwiyá apí nípíni nuríísáná Gariri píropenisíyo píní niwiárímí nuri iníígfé Jodani rapáyo níxemori Judia píropenisí aríwámíni nemeri ² ámá oxé apíxé obaxé númí uxídaríná e símíxé tífígfáyo nanjé níwimíxa waríná ³ Parisi wa Jisaso m+xí ináyé Xeroto menweañe emearíñagí níwíníro “Jono wayé numeaiá wago enjépa xewaniño xwiyá níríríná ríá omeáríni.” níyaiwiro níbíro iwamíó wíwapíyaníro nání yaríñé re wígfawíxíni, “Apíxé pí pí nání nípíkwiní míyaríñagí níwíníni emí nímorínáyé, ayé ananírani? Xwiyá tñífrani?” uríagíá ⁴ Jisaso re uríñ+nigíni, “Bíkwíyo xwiyá ‘Iwamíó amípí níní nímíxíríná oxé tñí apíxé tñí imíxíñíni.’ ríníñépi soyíné íá níroro aiwí síni níjé mimónípa reñoí? ⁵ Imíxíño xwiyá ‘Ayínáni oxo xaniyaúmi píní niwiárímáná xegé apíxí tñí níkumíxíniñí ná ayé ná bíníñíñé imónípsííriñí.’ ríñépi ení íá níroro aí síni níjé

mimónipa reñoi? ⁶ E niriñiri eániñagí nání ayaú xixegíni imónarigímani. Ná ayí ná biníñiñí nimóniri emearigíñiri. Ayaú meániñisi nání Gorixo ñwirárñí enagi nání wí emi mimónipa yanigíni.” uríagi ⁷ Parisiowa re urígíawixíni, “Joxi neararñípi nepa enánáyí, Moseso ñwí ikaxí ñiwuríyiri ríwamíñí nearína pí nání re niriñiri eañíñiri, ‘Dixí apíximí emi ñimorína “Ími aníñí emi móaríni.” niriñiri payí e neari wiowáríñiriñiri.’ Moseso pí nání e riñíñiri?” uríagí ⁸ Jisaso re uríñiñigíni, “Soyíne aríki apíxi emi moaníro yaríñagí ñiseaniri nání xe emi omópoyíñiri sñwí ñiseaniri aiwi iwamíó Gorixo xwá imixiñe dání wí e enímani. ⁹ Nioni re seararñiñi, ‘Go go xegí apíxi xámíñimi emi ñimori sñwí piaxí weánaríñipi nání maríái, ámi sñí wí ñimearína ayí íwí inaríñi.’ seararñiñi.” uríagi ¹⁰ xegí wiepiñsaríñowa re urígíawixíni, “Ámá apíxi ñimeámána emi mopaxí mimónipa enánáyí, apíxi ñimeapa nerína nañí imónipaxíñiri.’ neaimónaríni.” uríagí ¹¹ aí o re uríñiñigíni, “Soyíne ríapi nañí e nimóniri aiwi ámá ñíni ñiñí axípi soyíne yaiwííapa yaiwipíñimeoi. Sa ámá wíni wíni Gorixoyá ñiñíyo dání e yaiwipaxíñiri. ¹² Ayí rípi nání seararñiñi. Oxowa apíxi ñimeapa epaxí imóniñíyí míkí xixegíñiriñiri. Wa xínaí agwíyo dání piáí mayí xíñíñí nání apíxi ñimeapa epaxí imóniñoi. Wa piáwí yóniñagí nání ayí awa eni ñimeapaxí imóniñoi. Wa Gorixo nání wáí urímeñíñiri nání éfáwa wigí ñiñíyo dání eni apíxi ñimeapaxí imóniñoi. E nerí aí ‘Gorixo nání wáí

nurimerfná apixí mayoni éimigini.’ yaiwiarinjí go go sa e yaiwíwiniigini.” urinjiginini.

Niaíwí onimiápiami wé ikwíkwíarímí enj nánirini.

¹³ Ámá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé seáyí wikwíariri xwé imónipíri nání Gorixomi yarinjí wiri oeniri nimeámi barinagáa wiepísarinjowa síjwí e níwiniro míxí uríagáa aí ¹⁴ Jisaso re urinjiginini, “Niaíwípia xe obípoyi. Ámá niaíwí onimiápia xaniyaúmi díjé níwíkwíroro yarígápa Gorixomi díjé wíkwírófáyí o xwioxíyo mímeámí nerí umenjweaná enagi nání niaíwípia xe obípoyiniri síjwí wínipoyi. Píri mívíwíakipa époyi.” nuriri ¹⁵ apiamí wé seáyí e ikwíkwíarímí níwimáná e dání píní níwíarímí unjiginini.

Amipí mímúroninjí wo yarinjí winjipi nánirini.

¹⁶ Jisaso e dání warfná re enjiginini. Ámá wo níbirí re urinjiginini, “Nearéwapíyarínjoxini, nioni pí nanjyí nerfná díjé níyímíinjipi aninjí íníná njweámífa nání imónimíarini?” uríagi ¹⁷ Jisaso re urinjiginini, “Joxi pí nání nanjyí nání yarinjí niarinini? Gorixo ná woní nanj ímóninagi nání joxi api nání díjé rímoarinini? E nerí aí joxi ‘Díjé níyímíinjipi aninjí íníná njweámífa nání oimónimíni.’ níyaiwirfnáyí njwí ikaxí eáninjíyo xídíríini.” uríagi ¹⁸ ámá re urinjiginini, “Pí njwí ikaxí eáninjíyí nání nírarinjini?” uríagi Jisaso re urinjiginini, “Re níriniri eáninjipi ‘Níwíapínimeari ámá mípíkípa eríini. Ámá wí tíni íwí minípa eríini. íwí mímeapa eríini. Ámá wo nání xwíyífa

n̄iyimárónir̄i yap̄ mur̄ipa er̄f̄ini. ¹⁹ Dix̄í ápom̄i t̄fn̄i inókím̄i t̄fn̄i wéyo umer̄f̄ini. Ámá w̄iyo j̄iwan̄iḡox̄i nán̄i d̄iḡí s̄ip̄i n̄isir̄i menar̄iḡipa ax̄ip̄i e wir̄f̄ini.’ E n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iḡip̄i x̄ídir̄f̄ini.” ur̄f̄agi ²⁰ ámá re ur̄iḡin̄iḡini, “Ap̄i n̄ip̄ini n̄ion̄i x̄ídar̄iḡar̄ini. N̄ion̄i b̄i s̄ini mepa en̄áȳf̄ ḡip̄ir̄fan̄i?” ur̄f̄agi ²¹ Jisaso re ur̄iḡin̄iḡini, “Jox̄i ‘Pírán̄iḡí oimón̄im̄ini.’ n̄isimón̄ir̄ináȳf̄, nur̄i dix̄í iȳf̄á f̄á am̄ip̄i n̄igw̄í nán̄i b̄í ner̄i n̄igw̄í n̄imear̄iná ámá uȳipeaȳf̄yo m̄ini n̄iwimáná n̄ibir̄i n̄ion̄i n̄ix̄ídf̄ir̄ix̄ini. E ner̄ináȳf̄, am̄ip̄i ayá t̄ḡip̄i Gor̄ixo an̄nam̄i jox̄i nán̄i aw̄í eámeám̄f̄ siár̄in̄f̄ar̄ini.” ²² Jisaso e ur̄f̄agi o ar̄f̄á n̄iwir̄i am̄ip̄i xwé t̄ḡo en̄aḡi nán̄i xeḡf̄ xwiox̄f̄yo dán̄i d̄iḡí r̄f̄á uxéaḡi nán̄i d̄iḡí s̄ip̄i n̄iyaiwia un̄in̄iḡini.

²³ Jisaso xeḡf̄ wiep̄isar̄iḡowam̄i re ur̄iḡin̄iḡini, “N̄ion̄i aga nepa searar̄iḡini. Am̄ip̄i m̄imúrón̄iḡf̄áȳf̄ Gor̄ixo ámá x̄ío xeḡf̄ xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i umen̄wean̄f̄e opáwianeȳin̄ir̄i an̄iḡí min̄f̄ nero aiwi n̄ipáwipax̄f̄ mimón̄ini. ²⁴ Rip̄i en̄i searar̄iḡini, ‘Kamer̄f̄ en̄f̄ rap̄irap̄f̄ gw̄f̄ kiwear̄iḡf̄á óf̄yimi páwipax̄f̄ mimón̄ini. Ámá am̄ip̄i m̄imúrón̄iḡf̄áȳf̄ kamer̄f̄ en̄f̄ óf̄yi m̄ipáwipa yar̄iḡf̄ȳf̄ yap̄i an̄nam̄i ḡwean̄oyá xwiox̄f̄yo páwipax̄f̄ mimón̄iḡoi.’ searar̄iḡini.” ur̄f̄agi ²⁵ wiep̄isar̄iḡf̄ȳf̄ —Judaȳf̄ n̄f̄ni “Am̄ip̄i m̄imúrón̄iḡf̄áȳf̄ Gor̄ixoyá d̄iḡí t̄fn̄i am̄ip̄i mear̄iḡaḡf̄a nán̄i Gor̄ixo yaȳf̄ winar̄ini.” yaiwiaḡf̄ar̄ini. Wiep̄isar̄iḡf̄ȳf̄ en̄i e n̄iyaiwiro nán̄i Jisaso e ur̄f̄agi ar̄f̄á n̄iwiróná udud̄f̄ n̄iwikár̄in̄iro om̄i re ur̄iḡawix̄ini, “Jox̄i r̄f̄ȳf̄ nepa en̄ánáȳf̄, Gor̄ixo ámá ḡiyo yeáȳf̄

uyimixemeaníáríani?” uríagíá ²⁶ Jisaso síḡwí agwí níwínírí re uríḡnigíní, “Ámá wigí dḡḡ tḡní Goríxoyá xwioxíyo páwipaxí mimóníní. E nerí aí Goríxo amípí mepa epaxí wí mimóníḡagí nání oyá dḡḡ jḡayí tḡní ayí aí ananí páwipaxí imóníní.” uráná ²⁷ Pítao Jisaso ámáomí “Díxí iyíá íá amípí níḡwí nání bí nerí uyípeayíyo mḡnḡ níwíá numáná níníxídírínáyí, Goríxo aḡínamí amípí ayá tḡḡpí rítíníáríní.” uríḡpí nání dḡḡ nímorí Jisasomí re uríḡnigíní, “Aríá eí. Amípí noneyá nḡnḡ ríxa pḡnḡ níwíárímí joxí ríxídáríḡwáyí pí meaníwáríní?” uríagí ²⁸ Jisaso re uríḡnigíní, “Nioní nepa seararíḡnḡ. Goríxo xwíá síḡ wírí imíxáná ámá imóníḡáoní ríxa mḡxí ináyí nimónírí meḡweaḡáná soyíné ení negí Isíreriyí gwí wírí wírí wé wúkaú síkwí waú eḡíyo xíráowayínéníḡ nímoníro mí ómómíximí nero meḡweapíríáríní. ²⁹ Ámá gíyí gíyí nioní níníxídíro nání wigí aḡiwámíraní, xexírímeáowamíraní, xexírímeáíwamíraní, xanomíraní, xínáímíraní, niaíwíyoraní, xegí omíḡíraní, pḡnḡ níwíáríríná wigí amípí pḡnḡ níwíárímí uíápímí Goríxo wíḡpí aga seáyí e múróníníáríní. Ayí ení dḡḡ níyímíḡpí aníḡí ḡweapíríá nání meapíríáríní.” ³⁰ nurírí wíepísaríḡowa “None Jisasomí xámí xídáríḡagwí nání seáyí e imóníḡwíní.” yaiwíḡpíríxínírí re uríḡnigíní, “Agwí ríná xámí xámí imóníáyí ríwéná suríamá imóníḡpíríáríní. Agwí ríná suríamá imóníáyí xámí imóníḡpíríáríní.” uríḡnigíní.

20

Ewayf ikaxf wainf omihfyo wiigfayf nanirini.

¹ Jisaso ewayf xwiyfá re urihiniginí, “Anfnamí ηweanjo ámá xfo xegf xwioxfyo m+meámí neri umenweanfáyo yanf numeirfná ayf m+raxwf rónihf imónini. O wíá mónihfmi 6:00 a.m. imónáná ámá xegf wainf omihfyo wiipfri wirimeám+nirí nání nurí ² ámá wa ‘Sfá riyimí nání x+xegfni íkwf wina neaiapáná omihf siianfwini.’ urfagfa xegf omihfyo nání urowárihiniginí. ³ Ámí 9:00 a.m. imónáná awí eánarigfe nání nurí wenihf éfyf winihiniginí. Wa re kikiáf riwa roηagfa niwinirí ⁴ re urihiniginí, ‘Soyfné ení gf omihf niipfri nání úpoyí. Sfápi tñí soyfné omihf niífápi nání nigwf xixeni seaiapimfni.’ urfagi awa ení nuro omihf wiigfawixini. ⁵ Ámí sogwf áwini e enáná ríxa 12:00 imónáná nurí ámí wa e kikiáf roηagfa niwinirí axípi e urowárihiniginí. Ámí 3:00 p.m. imónáná axípi e enihiniginí. ⁶ Ámí ríxa 5:00 p.m. anwi e imónáná nurí ámí wa e kikiáf roηagfa niwinirí re urihiniginí, ‘Sfá riyi niyimini pí nání kikiáf re roηoi?’ urfagi ⁷ awa re urigfawixini, ‘Ámá wo “Nígf omihf niípoyí.” m+nearfone enagi nání roηwini.’ urfagfa o re urihiniginí, ‘Soyfné ení omihf niipfri gf wainf omihfyo nání úpoyí.’ urihiniginí. ⁸ Sfápi tñí wainf omihf xiáwo bosiwomí re urihiniginí, ‘Joxí omihf niiarigfáwami “Eini.” nurirí nigwf m+ni niwirfná rfwfyo úfáwami niwia nurí xámi úfáwami niwirí pñí wiárei.’ urfagi ⁹ o nurí

míraxwo uríípa yarínná áamá 5:00 p.m. dání úfáwa nibirínná xixegínní íkwí wínánní wínánní nimeáa ugíawixínní. ¹⁰ Ámá wíá móníńmí dání úfáwa nibirínná nígwí seáyi e meapíráoínní éfáyí awa ení xixení axípi íkwí wínánní wínánní nimeáa ugíawixínní. ¹¹ Íkwí wínánní wínánní nimeáa nurínná míraxwo omíńfí xiáwo nání aníńúmí ikaxí nírínro ¹² omí re urígíawixínní, ‘Sfápi tńnní nuro omíńfí onímíápi éfáwamí none wíá móníńmí dání nurane yarínná sogwí xaiwí neanaríone tńnní xixení pí nání mńnní wínní?’ uríagfa aí ¹³ o awayá womí re uríńnigínní, ‘Gfí ámaé, nioní sipí wí mísikárínní. Joxí wíá móníńmí dání re mńnnípa rénnigínní, “Joxí íkwí wína niapírí nání omíńfí siimínní.” mńnnípa rénnigínní? ¹⁴ Nígwí nioní siapfá díxípi nimeámi uí. Ámá sfápi tńnní éf ro “Nígwí xixení axípi owimínní.” nimónfagí nání joxí siapfápa axípi mńnní wínní. ¹⁵ Amípi nioní gíyí níwaníńoní díńfí tńnní níwirínáyí, “Ayí nípíkwínnímaní.” rńniaiwiaríńnní? Nioní yanfí ewaníf nimónńnní yaríńagí nání joxí sipí díńfí rńniaiwiaríńnní? uríńnigínní.” Jisaso “None xámi xídaríńagwí aí ríwíyo xídáyí tńnní xixení neaiapínfárínní?” oyaiwípoyínní ewayí xwíyífá api nurímáná ¹⁶ re uríńnigínní, “Agwí ríná xámi xámi imónfáyí ríwéná surfímá imónpírfárínní. Agwí ríná surfímá imónfáyí xámi imónpírfárínní.” uríńnigínní.

Xfómi píkípírfápi nání ámi áwanfí uríńfí nánínní.

17 Jisaso óf Jerusaremi nání warigfáyo umínirí nání nerfná xegí wiepísariñf wé wúkaú síkwf waú awamí n>wirimeámí ná dámíne onímiápi óf e nuróná re uríñiniginí, 18 “Arfá époyí. Ríxa Jerusaremi nání waríñwíni. E rémóáná ámá imóníñáoni nání miyf uráná apaxípaníñf imónígíá xwéowa tñi ñwf ikaxí eáníñfpi mewegíáwa tñi xwíyíá nínimearíróná nioní nání re rínipíríáríni, ‘Ámá romí opíkípoyí.’ níríníro 19 émáyf nioní ríperírí nímearíro síkwíá ragí pírf nuyíkiro íkíáyo níyekwíroáríro epírí nání mñi níníwíro aiwí sía wíyáú wíyi óráná xwáripáyo dání ámí wiápínimeámíáríni.” uríñiniginí.

Wiepísariñf waúmi xinái ríxíñf uríñípi náníriní.

20 Jerusaremi nání ófyo warfná Sebediomí xewaxowáú —Ayf Jemiso tñi xogwáo Jono tñíníni. Awáú tñi xinái tñi “Jisaso ríxa Jerusaremi nímémorfná m>xí ináyf nimóníri neamenñweaniyíríani?” níyaiwíro níbíro wauní ríxíñf uraníro nání mñf xwíáyo íkwíróagíá 21 Jisaso re uríñiniginí, “Sepfóyíné o pí oneainíri niaríñoí?” uríagí í xegí niaíwowaú wiepísariñf wíamí seáyi e owimónípiyíníri re uríñiniginí, “Joxí ríxa m>xí ináyf nimóníri neamenñweañáná gí niaíwí rowáú wífo wé náúmí dání ñwearí wífo wé onamíñúmí dání ñwearí epísfí nání rei.” uríagí aí 22 Jisaso re uríñiniginí, “Sepfóyíné yaríñf niarígíápi nání níjía mimónípa nero nání yaríñf niaríñoí.” nuríri ewayf ikaxí ámá wa xíomí píkipíríá enjagí nání áwanf nuríríná yaríñf

re winjɨnigɨni, “Awagwí iniigɨ sixɨ nioni nɨmɨfáwá ananɨ nɨpaxɨ imónɨpɨsɨíranɨ?” urɨagɨ awaú re urɨgɨfisixɨni, “Ananɨ nɨpaxowawirɨni.” urɨagɨ²³ o re urɨjɨnigɨni, “Iniigɨ nioni nɨmɨfáwá awagwí eni nɨpɨsɨíranɨ. E nerɨ aí ‘Wɨoxi rɨmɨ dánɨ ɨweat. Wɨoxi rɨmɨ dánɨ ɨweat.’ wí earɨpaxɨ mimónɨjɨni. Waú gowaú midimɨdánɨ ɨweapɨsɨi nánɨ gɨ ápo rɨxa rárɨjɨrɨni. Ayɨnánɨ nioni e earɨpaxɨ wí menɨni.” urɨagɨ²⁴ wiepɨsarɨjɨ wé wúkaú wɨa awaú Jisasomɨ yarɨjɨ e wíagɨ arɨfá nɨwiro nánɨ wikɨ dɨjɨ wíawiarɨjagɨfá aí²⁵ Jiaso xɨfó tɨjɨ e nánɨ “Eɨni.” nurɨrɨ re urɨjɨnigɨni, “Soyɨné nijɨfárɨni. Émáyyá ámá áminá menjweagɨfáwa seáyɨ e nɨwimónɨro paimɨmɨ wiarɨgɨfárɨni. Wigɨ ámá enɨ rɨjɨ menjweagɨfáwa enɨ seáyɨ e nɨwimónɨro ‘Xe nonenɨni sɨmanjwɨyónɨjɨ yeáyɨ oneaurónɨpoyɨ.’ nɨyaiwiro yarɨgɨfárɨni.²⁶ ‘Awa seáyɨ e nɨwimónɨro yarɨgɨfápa soyɨné eni axɨpɨ nimónɨro mepa oépoyɨ.’ nimónarɨni. ‘Gɨ wɨamɨ seáyɨ e oimónɨmɨni.’ yaiwinarɨjɨ goxɨ goxɨ awayá omɨjɨ wíarɨjoxɨnɨjɨ wimónɨni.²⁷ ‘Neaiepɨsarɨjone wonɨ xámi xámi oimónɨmɨni.’ yaiwinarɨjɨ goxɨ goxɨ ámá wí joxɨ nánɨ re rɨpɨrɨ nánɨ, ‘O wiepɨsarɨjɨ wɨamɨ xɨnánɨnɨjɨ nimónɨrɨ arɨrá wiarɨni.’ rɨpɨrɨ nánɨ joxɨ e erɨni.²⁸ Ámá imónɨjáonɨ yarɨjápá axɨpɨ éfɨrɨxɨni. Nioni ámá wí arɨrá nífɨrɨxɨnɨrɨ bɨjámánɨ. Nioni ámá nɨyonɨ arɨrá wirɨ nioni nupeirɨná gwɨnɨjɨ uroayírɨrɨ emɨnɨrɨ bɨjárɨni.” urɨjɨnigɨni.

Sɨjwɨ supárɨgɨfɨwaúmɨ nanɨjɨ imɨxɨjɨ nánɨrɨni.

29 O t́nì wíep̄sarìṅowa t́nì aṅf̄ yoʼ Jerikoȳ r̄nìṅf̄yo d́nì war̄f̄ńá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ ayá wí ńmì war̄f̄ńá 30 re eṅṅìṅìṅì. Ámá s̄ṅw̄f̄ sup̄ar̄ìḡf̄íwaú óf̄ maṅf̄pá t́nì ṅweaḡf̄íwaú “Jisaso rìmanì p̄war̄nì.” r̄nar̄ìṅaḡf̄a ar̄f̄a n̄w̄iri r̄f̄aiwá re ur̄ìḡf̄isix̄nì, “Ám̄inaé, neḡf̄ m̄ix̄f̄ ináyf̄ Depitomi xiáwox̄nì wá yeawianeì.” ráná 31 ámá obax̄f̄ Jisasomi xámì umeaḡf̄áyf̄ r̄m̄ìṅf̄ t́nì re ur̄ìḡf̄awix̄nì, “Awagwí r̄f̄aiwá m̄r̄ipa épiȳ.” ur̄f̄aḡf̄a aiw̄f̄ awaú ar̄f̄kì w̄inì eṅf̄ t́nì re r̄ìḡf̄isix̄nì, “Ám̄inaé, jox̄f̄ neḡf̄ m̄ix̄f̄ ináyf̄ Depitomi xiáwox̄nì, wá yeawianeì.” ur̄f̄aḡf̄i 32 Jisaso e éf̄ n̄r̄ónap̄m̄áná óf̄ e d́nì r̄f̄aiwá re ur̄ìṅṅìṅìṅì, “Awagwí o pí oyeain̄r̄i r̄ar̄ìṅì?” ur̄f̄aḡf̄i 33 awaú aṅw̄f̄ e n̄b̄iri re ur̄ìḡf̄isix̄nì, “Ám̄ináox̄nì, jox̄f̄ yeḡf̄ s̄ṅw̄f̄ oyeaoxoan̄r̄i r̄ar̄ìṅw̄f̄.” ur̄f̄aḡf̄i 34 Jisaso awaú nánì wá wun̄f̄aḡf̄ eḡf̄ s̄ṅw̄f̄yo wé seáyf̄ e wikwiaráná re eḡf̄isix̄nì. N̄waúṅì s̄ṅw̄f̄ noxoari nan̄imáná ńmì ux̄f̄d̄ìḡf̄isix̄nì.

21

Jerusaremiyo n̄r̄émor̄f̄ńá m̄ix̄f̄ ináyf̄ rémoar̄ìḡf̄ápa rémoṅf̄ nán̄r̄ìṅì.

1 Jerusaremi r̄ixa aṅw̄f̄ e imónáná d̄f̄w̄f̄ Oripì t́ṅf̄ e aṅf̄ yoʼ Bet̄ipasi r̄n̄ìṅf̄pim̄f̄ n̄r̄émómáná Jisaso wíep̄sarìṅf̄ȳf̄ waúm̄f̄ nurowár̄r̄f̄ńá 2 re ur̄ìṅṅìṅìṅì, “Awagwí aṅf̄ j̄f̄apim̄f̄ nán̄f̄ nuri doḡf̄ x̄inái xeḡf̄ miá t́nì e yurár̄ìṅaḡf̄f̄ n̄w̄ìṅr̄íná n̄waúṅì n̄kweari n̄imeám̄f̄ b̄ípiȳ. 3 Ámá wo s̄ṅw̄f̄ nean̄r̄i ‘Awagwí pí nán̄f̄ íkweaar̄ìṅì?’

earánáyí, re urípiyí, ‘Ámináo seáyí e éf nîḡweari nîmeámí umînrî yearowárinḡoi.’ uráná xiáwo apaxí mé eaiapowárenapînrḡoi.” urîḡnigînrî.
⁴⁻⁵ Wíá rókiamoagí wo nrînrî ríwamîḡ rîpî eanḡpî, “Saionî —Jerusaremî nánî nrîro aiwî dîwí bî nánî Saionîyî rarîḡárînrî. E ḡweagíáyo re urípoi, ‘Aríá époi. Segí mîxí ináyo awayînrîḡ nîmónîrî dogí xwéomî maríá, dogí miá womî aí nîḡweámáná seyíné tíámînrî barînrî.’ urípoi.” nrînrî ríwamîḡ eanḡpî xîxenî imónînrî nánî Jisaso awaúmrî e urowárinḡnigînrî. ⁶ Wiepîsarîḡ awaú nuri Jisaso urípa e neri ⁷ dogí miá tínrî xînáí tínrî níkwearî nîmeámî nrîbîrî wigí iyíá dogí miáomî seáyí e níkwîárîro Jisaso seáyí e nîḡweari nîmeámî waríná ⁸ mîxí ináyîyo yayí wianîro nánî yarîḡápa ámá oxí apîxí epíroyí nero númrî xídarîḡáýí obaxí Jisaso iyíáyo seáyí e nosaxa opunîrî wigí iyíá nrîpîrîro óf e íkwianḡwî neapára uro wí wéwí íwî nrîdoayiro íkwianḡwî neapára uro neríná ⁹ xámî umearîḡáýí tínrî ríwíyo uxídarîḡáýí tínrî ríaiwá re nura ugíawîxînrî, “Mîxí ináyí Depitomî xiáwo romî yayí seáyí e dánî oumeaneyí. Ámá Áminá Gorîxo urowárenapîḡ ro —Negí aríowa o nánî wenîḡ neri ḡweanḡáná xwiogwí obaxí múroagínrî. O Gorîxoyá dîḡ tínrî seáyí e imónîwînrîḡnî. Gorîxo seáyí émrî ḡweanḡomî yayí seáyîmrî dánî oumeaneyí.” Ríaiwá e nrîa nuróná oxí níkéa nuro ¹⁰ rîxa Jerusaremî rémóáná e ḡweagíáýí mîrî mîrî neamero re rînrîḡawîxînrî, “Ámá o go nánî ríá rarîḡoi?” rînrîná ¹¹ oxí apîxí xíó tínrî warîḡáýí re urîḡawîxînrî, “Garîrî

piropenisíyo anj́ yoí Nasareti dájno, Gorixoyá wíá rókiamoaríj́ Jisaso nání raríjwíní.” urígfawixíní.

Ámá anj́ rídiyowá yarígfíwámí ínímí dání b́ inarígfáyí emí míméámí enj́ náníríní.

¹² Jisaso anj́ Gorixoxo nání rídiyowá yarígfíwámí nípwírí ámá anj́ iwámí ínímí dání b́ inarígfáyó míxídámí wiowárirí ámá nígwí senisí ninayiro tarígfáyíyá íkwianjwí mímíwiárí erí ámá inj́ xawiówí rídiyowá nání b́ inarígfáyí íkwianjwí éf́ njwearígfápi mímíwiárí erí nerí ¹³ míxí re uríjínigíní, “Anj́ riwá nání rífwamíj́ re nírinírí eáníní, ‘Anj́ Gorixoniyáiwá ámá xwíyíá rírímí nípríá náníwáriní.’ nírinírí eáníjagí aí soyíné íwí mearígfáyí yarígfápa axípríníj́ nero nání anj́ riwá íwí mearígfáyíyá anj́níníj́ imóníní.” uríjínigíní. ¹⁴ E nurírí síní anj́ Gorixoxo nání rídiyowá yarígfíwámí ínímí emearíná síjwí supárgígfáyí wí t́níní síkwí ikí egíáyí wí t́níní o t́nj́ e nání báná o nanj́ imímíxímí wíagí ¹⁵ apaxípáníj́ imónígfá xwéowa t́níní njwí ikaxí eáníj́pi mewegíáwa t́níní Jisaso emímí e épi síjwí níwíníro níaiwí o nání anjwámí ínímí dání ríaiwá re níra waríjagíá, “Néj́ míxí ínáyí Depítomí xiáwo romí seáyí e oumeaneyí.” níra waríjagíá aríá e níwíro nání wíkf́ dínj́ níwíaiwíro ¹⁶ míxí re urígfawixíní, “Píné níaiwí joxí nání rarígfáyí aríá ríwíníní?” uríagíá Jisaso re uríjínigíní, “Oyí, aríá níwirí aiwí soyíné xwíyíá Gorixoxo nání re nírinírí eáníj́pi, ‘Dínj́ joxíyáyo dání níaiwí onímíápia t́níní síní amíj́ naríj́pia t́níní yayí seáyímí dání

rimepíríárini.’ niriñiri eániñipi soyíné fá niroo aí rixa agwí xixeni imóníagi niwiniro aí sini diñí mímooariñoi.” uríñini. ¹⁷ E nurimo awami píní niwiárimí nipeyari añí apimi píní niwiárimí nuri añí yoí Betani nání nuri e sá weníñini.

Íkíá pikína ramixiñí nánirini.

¹⁸ Sá wenjo wíápi tñí ámi Jerusaremi nání nibiríná agwí wíáná ¹⁹ weníñí éfyí winíñini. Íkíá pikí wina óf e jíina roñagi niwiniñi “Sogwí bi odaniñini.” niyaiwimi nuri añwi e dání weníñí éfyí winíñini. Sogwí miwepa iwíñí ináriñagi niwiniñí íkíánami niramixiri re uríñini, “Íkíá pikí ríñaxí, sogwí winí weríñani.” uráná apaxí mé yíweáriñini. ²⁰ Apaxí mé yíweáriñagi wiepísariñowa e niwiniro ududí niwiro yariñí re wigíawixini, “Íkíá pikí ana arire nerí apaxí mé yíweáriñoi?” uríñini ²¹ Jisaso re uríñini, “Nioni nepa searariñini, ‘Soyíné Gorixomi diñí wíkwíroro diñí biaú mímoxiripa ero “Gorixoyá diñí tñí íkíá rina e epaxíñani.” miyaiwipa ero neríñayí, ayí xixeni nioni yariñápa nimóniniñoi. Íkíá rina nánini mirariñini. Díwí miñí apimi aí “Ripixini nuri rawírawáyo piéro.” uránayí xixeni e nimóniniñoi. ²² Pí pí nání Gorixomi rixiñí nuriñí diñí níkwíroríñayí, xixeni axípi e simixiyiníñini.’ searariñini.” uríñini.

“Néní tíñoxi imónei.’ go ririñoi?” urigíá nánirini.

23 O ámi Jerusaremi nírémorí ríxa ańf Goríxo nání rídiyowá yarígfiwámí nípáwirí á máyo uréwapiyaríná apaxípáníńf imónígfiá xwéowa tńń wígfi Judayí mebáowa tńń nńwímearo re urígfiawixíńń, “Joxí arige nimónírí amípí nene ańf riwámí ínńmí dání yaríńwápí pńrf wiaíkímí yaríńńń? ‘Joxí néní tńńoxí imóneí.’ go rńrfagí e yaríńńń?” uríagfi aí 24 Jisaso re uríńńńńń, “Nioní ení yaríńf bń oseaimńń. Soyńné nioníyápí áwanńf nńránáyf, nioní ení ‘Apí eí.’ nńrfó nání áwanńf searímńńń.” nuríń 25 re uríńńńńń, “Yaríńf nioníyá rípí seaimńńń. Jono wayf nńneameaia ńńo wayf Goríxoyá dńńf tńń neameainńńń? Xegf dńńf tńń neameainńńń?” Yaríńf e wíaná wiwaníńowa re rńńgfawixíńń, “‘Jono Goríxoyá dńńf tńń enńńńń.’ uránáyf, re nearíńńń, ‘Soyńné pí nání arfá mńwí egfáríńń?’ nearíńńń. 26 E nerí aí ‘O xegf dńńf tńń enńńńń.’ uránáyf, á má sipfá re epíroyf egfáyf, ‘Jono Goríxoyá wfá rókiamonńńń?’ yaiwiarígfáyf iwanńf neamepéńńńńń.” nńńńń 27 Jisasomí re urígfiawixíńń, “None majfáríńń. Jono dńńf goyá tńń enńńńń?” uríagfi o re uríńńńńń, “Nioní ení ‘Amípí apí pńrf wiaíkímí eí.’ nńrfó nání áwanńf searímńńńńń.

Ewayf ikaxf xńráxogwáowau nání uríńf nánńńńń.

28 “E nerí aí ewayf xwíyfá rípí nání segf dńńf aríre yaiwiaríńńń? Á má wo xegf niaíwí wau tńńo xámí xńráomí nurí re uríńńńńń, ‘Íwe, joxí negf wainf omíńńyó nání nurí omíńń eí.’ uríagí 29 o re uríńńńńń, ‘Oyí, numńńń.’

nurimáná munjinigini. ³⁰ Xano xogwáomi nurí axípi ‘Omijoyo nání nurí omijé eí.’ uráná o re uriniginini, ‘Oweoi, numiméini.’ nurimáná ríwíyo diñf sipí niyaiwiri ‘Gí ápomi “Oweoi.” pí nání ríá uríini?’ niyaiwimí nurí omijé eniginini.” Jisaso ewayf xwiyáa api nurimáná ³¹ awami yariñf re winiginini, “Awaú go go xano urípa xixeni aríá niwiri eniginini?” uríagí awa “Xogwáorini.” uríagí Jisaso re uriniginini, “Nioni nepa searariñini. Apixí ede dání iyf oikixearigíwa tñni áamá íwf yarijá, takisí nání nigwf nearáparigí tñni Gorixoyá xwioxíyo ananí nipáwiro ηweapírfá aiwi soyíne páwipaxí mimóniñoi. ³² Ayf rípi nání searariñini. Jono nibiri wé róniñf oimónipoyiniri searéwapíyagí aí soyíne xiráo enípa aríá miwigíawixini. Apixí iyf ede dání warigíwa tñni takisí nání nigwf nearáparigíawa tñni xogwáo enípa Jonomi aríá niwiro saniñf imónariñagí soyíne siñwí e niwiniro aí xogwáo enípa ámi ríwíyo diñf sipí niyaiwiro ‘None pí nání aríá miwipa yariñwini?’ niyaiwiro saniñf mimónigíawixini.

Ewayf ikaxf wainf omijf siñwf uwiniarigíayf nánirini.

³³ “Ewayf xwiyáa ámi bí rípi aríá nípoyi. Áamá xwíá tññf wo wainf uraxí íwíá nuriri xwína nrori wainf xegí inigí nípírfá nání wainf sogwf xoyíkímí eníá nání síñáyo óf nimori wainf omijíyo áwinimí añf awí ηweapírfá nání seáyí émi nímira nípeyiri nétsáná áamá wí umeipírfá nání re uriniginini, ‘Wainf sogwf niáf éánáyí, bí soyíne segí mearo nioni gí

meari emfa nani nioniyá omiñf rípimi anani sñwí niwiniptírárani?’ nurimi añf wíyo ememiniñf nani nuri niñweañisána ³⁴ wainf sogwí rixa niáf éána xegf omiñf wiiarigfá wami re uowarñiniginí, ‘Soyné nuro wainf nioni nani nitíápi nurápauípoyí.’ uowarñagi aí ³⁵ omiñf sñwí uwiniarigfáwa xfo uowarñawami womi iwanf mépero womi pikiro womi sñjá earo egfawixini. ³⁶ Omiñf xiáwo ámi omiñf wiiarigfáyf obaxf onimiápi wami uowarñagi aí omiñf sñwí uwiniarigfáwa xamñowami wigfápa axípi wigfawixini. ³⁷ Ámi rfwíyo o xegf xewaxo nuowarñi re yaiwiñiniginí, ‘Nigf íwomiyf xwiyfá xixeni arfá wipfáoi.’ yaiwiñagi aí ³⁸ omiñf sñwí uwiniarigfáwa xewaxo barñagi niwiniro re rinigfawixini, ‘Xanoyá diñf tñjo nimóniñf amipi meanfo iwo barini. Oyá amipi meanfwa nani omi opikianeyí.’ niñiniro ³⁹ omi ía niñero omiñfyo bñanñiwámini niñmoairo pikigfawixini.” Jisaso e nurñf Judayf amínáowa re oyaiwípoyiniñf “None omiñf sñwí uwiniarñwáonéñf imónñagwi nani rñnearaniñf?” oyaiwípoyiniñf ewayf xwiyfá e nurimáná ⁴⁰ ayo yariñf re wiñiniginí, “Omiñf xiáwo niñrñná omiñf sñwí uwiniarigfáwami pí winiginí?” urñagi ⁴¹ awa re urigfawixini, “Sipi yariñfawamiyf eni sipi niwikarimáná ámi amá wa ‘Xwiogwí ayf ayo wainf sogwí niáf éána anani niñdrane o nani utianfwarini.’ yaiwíñawami re urñfáñf, ‘Gf omiñf rípi sñwí niwiniñfrixini.’ urñfáñf.” urñagfá ⁴² Jisaso re urñiniginí, “Ewayf xwiyfá amá

Gorixo seyíné yeáyí seayimixemeanfa nání urowárenapínfo nání níríniri eáníjé rípi ení ‘Síná anjé mírariǵfáwa síná awiaxí nání pfa neríná wo “Sípíríní.” níríro emí mófo nání Gorixo “Síná o tǵnǵ xámǵ nítírínáyí, anjé enjé neániri nanjé imóninǵoi.” níríri síná o nímearǵ táná anjé enjé neániri nanjé imóninǵrínǵ. Gorixo e éf enǵagǵ nání nene sínwǵ nǵwǵnǵríná aga imírǵnjé mimónǵagǵ winǵwǵnǵ.’ E níríniri eáníjépi soyíné sínǵ íá mǵropa egfáranǵ? Oweoi, íá nǵro ro aiwǵ dǵnjé mǵmoarǵoi. ⁴³ Ayínánǵ gǵ Judayíné re searǵinǵ, ‘Gorixo nene xfo xegǵ xwioxǵyo mǵmeámǵ nerǵ píránǵjé neamenǵweanfárinǵ.’ rǵyaiwiarǵoi? Oweoi! Omǵnjé sínwǵ uwǵniarǵfáwa yapǵ arǵkǵ néra warǵfáyíné Gorixo xfo xegǵ xwioxǵyo nǵpáwiro onǵweápoyíniri sínwǵ seanǵnfámanǵ. Ámá xenǵwǵ wǵ sanǵnjé nimóniro wé rónǵnjé yarǵfáyí opáwǵpoyíniri sínwǵ winǵnfárinǵ.’ searǵinǵ. ⁴⁴ Xwasǵwǵ yeáyí bimǵ síná nǵpiérorǵ nearíná yunǵ wáranǵǵpa sínáonǵ ámá gǵyo gǵyo nǵpiérorǵ nearíná axǵpǵ xwasǵwǵ yunǵnǵnjé imǵximǵfárinǵ.” Jisaso xfo sínáónǵnjé nimóniri nání e urǵagǵ ⁴⁵ apaxǵpánǵnjé imónǵfá xwéowa tǵnǵ Parisiowa tǵnǵ ewayǵ xwǵyǵá apǵ wiwanǵnowa nání rǵnarǵagǵ arǵá nǵwiro “None nání rǵa rarǵnǵ?” nǵyaiwiro ⁴⁶ “Omǵ rǵxa íá oxǵraneyǵ.” yaiwǵfáyí oxǵ apǵxǵ nǵnǵ Jisaso nání “Gorixoyá wǵfá rókiamoarǵorǵanǵ?” yaiwiarǵagǵa nání ámǵ wáyí nero wǵ e megǵawixǵnǵ.

Ewayí ikaxí aiwá apixí meaní nániríní.

1 Jisaso ámi ewayí xwiyfá wí nuriríná re uriniginí, 2 “Ámá xwiyfá Gorixoyá arfá nîwiro sanîñfî nimónîro xto xegfî xwioxfyo mîmeámfî nerî menjweanfe njweapaxí imónîñfîyí, ayfî ewayí xwiyfá rîpîñîñfî imónîñí. Mîxí ináyfî wo xewaxo apixí omeanîrî nánî aiwá xwé rîyamí nîyárîmáná 3 xegfî omîñfî wîiarîgíáfawamî re uowárîñîginí, ‘Ámá nionî urepeárîmenjáyó “Aiwá nánî bîpoyî.” urîmépoyî.’ uowáráná awa mîxí ináyo urîfpa nuro urîméagífa aiwî ayfî mîbîpaxí wimónîñîginí. 4 Mîxí ináyo xegfî omîñfî wîiarîgífa ámi wamî re uowárîñîginí, ‘Ámá nionî aiwá rîpî nánî urepeárîñáyó re urîmépoyî, “Aiwá rîxa rîyamí yárîñîginí.” nurîro “Xegfî burîmákaú oxíyí tîñî sipîsipî memé nanjwí xîxegíñî mîñîñîrîxa tîñî rîxa nîpîkîrî síó kîkîrómfî nerî síñá exárîñîñî. Xegfî xewaxo apixí meaní nánî aiwá imîxíápi nánî bîpoyî.” urîmépoyî.’ uowáráná awa áwanjî e urîméagífa aiwî 5 urepeárîmenjîyí arîkwíkwí nîwiro wigfî dîñfî tîñî numîro re egíawîxîñî. Wo xegfî aiwá omîñfîyo nánî unîginí. Ámi wo xegfî nîgwí omîñfî bî emîñîrî nánî unîginí. 6 Wífa omîñfî wîiarîgíáfawamî fá nîxîrîro iwanjî nîmépero pîkîgíawîxîñî. 7 Mîxí ináyo rîxa wîkí wónîagi xegfî símîñfî wînarîgíáfawamî uowáráná awa nuro ámá xegfî omîñfî wîiarîgíáfawamî pîkífáyó enî nîpîkîro wigfî anjîyí enî rífa nîyárîmáná enáná 8 mîxí ináyo xegfî omîñfî wîiarîgífa wamî re urîñîginí, ‘Gí íwo apixí meaní nánî aiwá rîxa rîyamí inárîñîagi aiwî ámá aiwá

apí nání urepeáríñáyí mibipaxí wimóníagí nání ayí nípaxí mimónígoí. ⁹ Ayínání soyíné xwamidígíyo nuro áamá óf e nímúróníríñíyo íwo apíxí meaní nání aiwá imíxíá rípi nípírí bípírí nání áwaní urípoyí. uríagí ¹⁰ omíñí wíiarígíáwa óf wíyí wíyo nuro áamá nímúróníríñáyí naní aí tíní sípí aí tíní níwirímeámí níbíro aní aiwá nípírí nání imíxáríwámí dérogíawixíní. ¹¹ Aní iwámí ríxa nídérogíagía míxí ináyo áamá oxí apíxí aiwá nípírí nání bíáyí síñwí wínímíní nání nípáwirí weníñí éyí wíníñíní. Áamá wo aiwá nání níbíríná aikí síñí yíní iyí síñí pání nemo níbírí míñweapa enagí níwíní ¹² re uríñíní, ‘Ámáoxíní, joxí aiwá rípi nání níbíríná pí nání aikí síñí yíní iyí síñí pání nemoxí mibípa éfíní?’ uríagí o xwíyíá bí muraríñagí ¹³ míxí ináyo xegí omíñí wíiarígíáwamí re uríñíní, ‘Soyíné omí íá nixero gwí wéyo jiro síkwíyo jiro nemáná sía yíní bíaríwámíní moaípoyí. Sía yíníeyí ríñíñí ayíkwí míwínípa enagí nání áamá ñwí earo magí íróníro epíríáríní.’ uríñíní.” Jisaso ewayí xwíyíá e nurí ¹⁴ re uríñíní, “Goríxo áamá obaxíyo nurepeárí nioní tífámíní bípoyí.’ nurí aiwí neyíroríná áamá naní imóníñíyí áríní meaníáríní.” uríñíní.

Nígwí takís nání émáyo wíarígíá náníríní.

¹⁵ Parisiowa Jisaso e raríñagí aríá níwimowa nuro mekaxí níríro omí pasáníñí número xwíyíápai ñwíráníro nání re ríñíñíawixíní, “Omí yapí re uréwapíyaníwíní, ‘Takisí

nání nìgwí é máyí nearáparìgíápi sìnì mìnì wianìréwìnì?’ uraníwìnì. O ‘Oweoi, sìnì mìnì mìwìpa époyì.’ ránáyí, é máyí omì íá nìxero gwí yipíráoi. E mìrìpa nerì ‘Oyì, seyíné mìnì nìwiríná apání yariñoi.’ ránáyí, á má omì xídariǵíá ámì aríá bì mìwì nero pínì wiáripíráoi.” nìrìnìro ¹⁶ wiwanìṅowayá wìepìsarìǵíá wamì tìnì á má mìxí ináyí Xeroto nìkumìxìnìrì emearìǵíá wamì tìnì Jisaso nìṅwearì uréwapìyarìṅe nání urowárìǵíá awa nuro Jisasomì re urémeagíawìxìnì, “Nearéwapìyarìṅoxìnì, joxì nìnearéwapìyìríná nepání nearéwapìyarìṅoxìrìnì. Á má Ámìnáowayá sìṅwíyo dání aí xwíyá ámì xegí bì mìrì axípìnì rarìṅoxìrìnì. Sípì rìrì nanj rìrì yariṅímanì. Joxì xwíyá Gorìxoyání nepání xìxeni nearéwapìyarìṅoxìrìnì.” Weyí e numearìro yariṅí re wigíawìxìnì, ¹⁷ “Joxì none neareì. Dixí dìṅí arìre simónarìnì? Judayene é máyíyá mìxí ináyí Sisaoyì rìnìṅomì takisí nání nìgwí mìnì wiarìṅwápi mìnì nìwiríná ‘Apání yariṅwìnì.’ rìsimónarìnì? ‘Nìpìkwìnì mìyarìṅwìnì.’ rìsimónarìnì?” uríǵíá aí ¹⁸ Jisaso awa sípì wikáranìro yariṅagíá dìṅí adadí nìwirì re urìṅìṅìṅì, “Nanj rìrì sípì rìrì yariǵíá royíné, pí nání iwamíto níwapìyarìṅoi? ¹⁹ É máyíyá nìgwí nene takisí nání wiarìṅwá wo sìṅwí wìṅmì síwá nípoyì.” uríǵíá awa nìgwí xíto uríí wo nìmearo síwá wíáná ²⁰ o re urìṅìṅìṅì, “Nìgwí romì símìmanj imìxìnìṅí tí tìnì yoí eánìṅí tí tìnì goyárìnì?” uríǵíá ²¹ awa re urìǵíawìxìnì, “Ayí é máyí mìxí ináyí

Sisaoyáriní.” uríagíá o re uríñiniginí, “Amípí Sisaoyá imóníñagí níwíniríná ayí Sisaomí miní wíríxíní. Goríxoyá imóníñagí níwíniríná xewaníñomí miní wíríxíní.” nurírí áamá Goríxo xewaníñóníñí imíxíñí enagí nání omí díní owíkwrífpoyínírí e uríagí ²² awa aríá e níwiro díní ududí nero píní níwiárimí ugíawixíní.

“Áamá ámí wiápínimeapíríáríní.” uríñí náníríní.

²³ Síá axíyimí Judayí Sajusiyí rínigíá wí — Sajusiowa re rarígfáwaríní, “Áamá píyíyí ámí wiápínimeapíríámani.” E rarígfáwa níbīro “None ení o neararíñípa ewayí xwíyíá bí nurírane majíá owíkíxeáraneyí.” níyaiwiro Jisasomí yaríñí níwiróná ²⁴ re urígfawixíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, Moseso eníná re nírirí ríwamíñí eañíríní, ‘Áamá wo niaíwí meméá péánáyí xogwáo náó apíxí aní nímeari xexírímeáoyá niaíwí wiemeaíwíniginí.’ nírirí eañíríní.” nuríro ²⁵ ewayí xwíyíá rípi urígfawixíní, “Xiráxogwá wé wíúmí dání wáú imónígfá none tíní ñweañwáwa re egíawixíní. Xiráó xámíño apíxí nímeari niaíwí meméá péáná ²⁶ xogwáo xío tíño xiráoyá apíxí aní nímeari aí o ení niaíwí meméá péáná wíá ení ímí wo wo nímearo aí niaíwí meméá penowíánáyí ²⁷ í ení yoparí ríwíyo peníñiginí.” Ewayí xwíyíá apí nurímáná ²⁸ Jisasomí yaríñí re wígfawixíní, “Áamá níní Goríxo mí ómómíxímí eníná wiápínimeááná xiráxogwá wé wíúmí dání wáú imónígfáwa apíxí go goyá imóníníáríani? Pí

náni? Ayí awa nowani meagí enagi nánirini.” uríagá aí ²⁹ Jisaso re uriniigini, “Soyné xwiyá Gorixoyá niriniri eániipi tni oyá ení eániipi tni majá enagá nani majimajá nero xewni rarihoi. ³⁰ Ayí rípi nani seararini. Ámá pegíayí niwiápinimearóna aníají yapí nero apíxí mearo wiwo epíramani. ³¹⁻³² E neri aí xwiyá ámá pegíayí wiápinimeapírapí nani Gorixo re searipi ‘Nioni Nwá Ebíramoyáoni tni Aisakoyáoni tni Jekopoyáoni tni awayáonirini.’ E niriniri eániipi soyné sini fá mropa egíarani? Oweoi, fá nroro aiwi níjía mimónipa nero rarihoi. Ayí rípi nani seararini. Gorixo ámá pegíayí nani Nwáomani. Ámá sini diñí tíñíyí nani Nwáorini.” nuriri awa diñí re oyaiwípoyniri, “Negí aríowa pegíá enagi aiwi wigí diñí sini síñí rimónini?” oyaiwípoyniri e uríagi ³³ ámá oxí apíxí e epíroyí egíayí aría niwiwo o xwiyá uréwapiyaripi nani diñí ududí niwiga ugíawixini.

Nwí ikaxí seáyí e imónipi nánirini.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwiyá nimeámi bíapi gwí mñiníñí wákwiagi nani ámi bi muraríagá Parisiowa síñwí e niwiniro awani axímini awí neánarímána ³⁵ wigí wo —O nwí ikaxí eániipi meweníyí worini. O Jisasomi yapí niwíwapiyirane majá owikíxeáraneyiniri yaríñí re winigini, ³⁶ “Nearéwapiyarinoxini, negí nwí ikaxí eániipyí niyoní gípi seáyí e imónini?” uríagi ³⁷⁻³⁸ Jisaso re uriniigini, “Nwí ikaxí re niriniri eániipi, ‘Dixí Áminá Gorixomi

dijí nñwírírírná dijí sixí uyiri xwioxíyo dání dijí wíkwírorí eríni.’ Nwí ikaxí e níríní eánínpí seáyí e imóníni. ³⁹ Nwí ikaxí ‘Jíwaníjoxí nání dijí sípí sinarínpa áamá joxí síjwí wínarínyí nání ení dijí sípí axípi e wíríni.’ níríní eánínpí ení seáyí e imónínpí tñni xixeni imóníni. ⁴⁰ Xwíyá Moseso tñni wíá rókiamoagíáwa tñni níríro ríwamíj eagíá nípíni jwí ikaxí míkí rípiáúmi íkwíkwírí iníni.” uríjínigíni.

“Kíraisoyí ríníjho níáwí goyáoríni?” uríjíní náníni.

⁴¹ Parisiowa síní awí eaáríníjána Jisaso yaríj bí níríni ⁴² re uríjínigíni, “Kíraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarígí nání segí dijí aríreríni? Níáwí goyáoríni yaiwíaríjoi?” uríagí awa re urígíawíxíni, “Negí míkí ináyí Depítomí xiáworíni.” uríagí ⁴³ o re uríjínigíni, “Kíraiso sa Depítomí xiáwo enánáyí, o kwíyí Goríxoyá tñni ríwamíj nearírná o nání aríge ‘Gí Ámínáoríni.’ níríni ríwamíj re eańíni, ⁴⁴ ‘Ámíná Goríxo gí Ámínáomí re uríjínigíni, “Joxí tñni míkí imónígíyáyo xopírírí ríwíimíáé nání gí wé náúmí dání jweaí.” uríjínigíni.’ níríni eańíni? ⁴⁵ Depíto Kíraiso, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarígí nání ‘Gí Ámínáoríni.’ rínyí aríge nerí ámí xegí xiáwo imóníni?” nuríni awa re oyaiwípoyíni “Kíraiso Depítomí xiáwo imóníjagí aiwí seáyí e múróníjagí nání Goríxomí xewaxoríni?” oyaiwípoyíni e uráná ⁴⁶ áamá ayí níní “Kíraiso,

ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníto sa Depitomi xiáworíni.” niyaiwiro nání wíyíyá níwiápíni+mearí murípaxí wimóníagi ámi íná dání yaríñf bí míwigíawixíni.

23

“Nwí ikaxí eáníñfípi mewegíáwa yarígíápa mepani.” uríñf náníríní.

¹ Jisaso xwíyíá api nuríísáná áamá oxí apíxí e epíroyí egíáyo tñni oyá wiepísariñowami tñni nuríri ² re uríñ+nigíni, “Nwí ikaxí eáníñfípi mewegíáwa tñni Parisiowa tñni wiwanínowa nání re rínígíáríni, ‘Nwí ikaxí Moseso nínearéwapíyiri ríwamíñf eañfípi newanínoneni áamáyo uréwapíyipaxíríní.’ ³ E rínígíá enagi nání níní awa searíáyí níxídíro eríni. E nerí aí awa nañf níriro aiwí wiwanínowa píraníñf míxídaríñagíá nání wigí yarígíápa seyíné ení mepani. ⁴ Áamáyo ñwí ikaxí nuríroná sañf xwé ayá wíníñf gwí níjiro sañwíyo ikwiárarígíáríni. E nerí aí wiwanínowa ‘Iwamíto wé reñf ná woní tñni omíeyoámíni.’ wimónaríñfmani. ⁵ Amípi awa yarígíápi áamá síñwí oneanípoyíníri yarígíáríni. Awa áamá Goríxomi píraníñf xídarígíáyí dírf xwíyíá Goríxoyá nání díkínarígíarí míñíyo díkíníro wigí iyíá sírfwíyo dání wayaxíniñf níyíwára puñfíyí yíníro yarígíápa mé áamá síñwí oneanípoyíníri dírf xwé íá níwearo díkíníro wayaxí ení sepiá yíwárapíñf yíníro nero emearígíáríni. ⁶ Awa aiwá xwé imíxarígíe nání nurónáraní, rotú añfíyo nání nurónáraní,

ámá siŋwí oneaníƿoyiniri siŋáninimini niŋweamero yarigíáwarini. ⁷ Awí eánarigíerani, makeríá imixarigíerani, ‘Nearéwapiyarinnoxini.’ oniríƿoyiniri emearigíáwarini. ⁸ Awa e nero aí segí searéwapiyarino ná wonirini. Seyíné niyínéni nioni ninixídiro nání áamá axí imónigíáyíné ‘Ráre, napíe rinigíáyíné imóninagí nání seyíné awa yapí ‘Nearéwapiyarinnoxini.’ oniríƿoyiniri e mepani. ⁹ Segí ápo anínamí ŋweano ná woni oní enagi nání eni xwíá tíyo dánj womi ‘Ápoxíní murípani. ¹⁰ Níseaméra uníto ná woni Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rarigíto enagi nání eni seyínéyá wo nání ‘Níeaméra warinorini.’ mirinípa époyi. ¹¹ Seyíné gíyíné seáyí e seaimóninoyí segí inókíniní nimóniri omíŋí seaiíwinigíini. ¹² Áamá gíyí gíyíné sewaniníyíné seáyí e meníáyíné, Goríxo xwíámi seaimixíníárini. Gíyí gíyíné ‘Sípíenerini.’ niyaiwiníro ínimi imóníáyíné, Goríxo seáyí e seameníárini.

Nwí ikaxí eániníƿi mewegíáwa naní ero sípí ero yarigíá nání xwíyíá umeáriní nánirini.

¹³ “E nerí aí ŋwí ikaxí eániníƿi mewegíoyíné tíní Parisioyíné tíní, naní ero sípí ero yarigíoyíné awayí! Síá wíyi soyíné majíá seaóríníárini. Soyíné áamá Goríxomi dínj níwíkwírooro oyá xwioxíyo nípáwiro ŋweaaniri éfáyo nuréwapiyiríná ƿíríƿíríniní wiarinagíá nání Goríxo xeaniní ríá tíní seikáríníá enagi nání dínj sípí oseaini. Sewaninoyíné Goríxomi dínj míwíkwíropa ero mípáwipa ero nero aí áamá eni

xe opáwípoyiniri sɨŋwɨ wɨnarigfámani. ¹⁴ [Nwɨ ikaxɨ éániŋɨpi mewegfoyné tɨni Parisioyné tɨni aweyi! Sɨ́á wiyi soyɨné majfá seaórɨnfárɨni. Nanɨ ero sipí ero yarigfoyné, sɨ́wɨ yáɨ rɨkínɨŋyɨ yapɨ ámayá aiwá pirɨ nɨni ɨwɨ manarɨŋɨpa soyɨné apɨxɨ anɨ apianɨpia nánɨ diŋɨ sipí mɨseai wigɨ amɨpí ɨwɨ nurápiro anɨpápia wárarigfárɨni. Soyɨné Gorɨxomɨ rixɨŋɨ nurɨroná áamá arfá nɨneairo weyɨ oneamépoyiniri áamá sɨŋwɨ anigɨe dánɨ sepiá nɨra warigfoynérɨni. Ayɨnánɨ soyɨné xwɨyɨfá áamá wɨ meárɨnɨpirfápa axɨpi meárɨnɨpirfámani. Soyɨné rɨfá tɨŋɨ meárɨnɨpirfá enagɨ nánɨ diŋɨ sipí oseaini.] ¹⁵ Nwɨ ikaxɨ mewegfoyné tɨni Parisioyné tɨni aweyi! Sɨ́á wiyi soyɨné majfá seaórɨnfárɨni. Nanɨ ero sipí ero yarigfoyné, ‘Áamá ná jɨfamɨ ŋweagfáyɨ negɨŋɨŋɨ imónɨrɨxɨni.’ nɨyaiwiro rawɨrawáyo xero xwɨfáyo anɨ uro neróná segɨ yarigfápi ayo uréwapɨyarigfoynérɨni. Ayɨ soyɨnéniŋɨ nimónɨrɨnáyɨ soyɨné rɨfá anɨŋɨ wearɨŋɨyo ikeaárɨnɨpaxɨ aiwɨ soyɨné ayo wɨwapɨyarɨŋagɨ nánɨ ayɨ soyɨné nɨseamúro ro anɨpaxɨ rɨfá anɨŋɨ wearɨŋɨyo ikeaárɨnɨpaxɨ imónɨŋoɨ. Ayɨnánɨ Gorɨxo xeanɨŋɨ seaikárɨnfá enagɨ nánɨ diŋɨ sipí oseaini. ¹⁶ Soyɨné sɨŋwɨniŋɨ supárigfoyné aweyi! Sɨ́á wiyi soyɨné majfá seaórɨnfárɨni. Sɨŋwɨniŋɨ supárigfoyné aiwɨ áamá wɨyo óɨ sɨwánɨŋɨ wiarigfoyné, áamá wo ‘E emɨni. Anɨ Gorɨxo nánɨ rɨdiyowá yarɨŋwá riwámɨ dánɨ rɨrarɨŋɨni.’ rarɨŋagɨ nɨwɨnɨrɨfná re rarigfoynérɨni, ‘Ananɨrɨni. Xɨ́o rɨfápa mepa nerɨnáyɨ, xwɨyɨfá meárɨnɨpaxɨ wɨ mɨrarɨnɨni.’

rariḡoyínérini. E nerí aí áamá wo ‘E emíni. Síná gorí aní ridiyowá yarínwáiwámi ínimi wenípmi dání rirarínini.’ rariḡagi níwíniríná re rariḡoyínérini, ‘Xfo rípa mepa nerínáyí, xwiyá meárinipaxí rari.’ rariḡoyínérini.

¹⁷ Majimajíá ikáriníro sínwíniní supáiro egíoyíné, gímini gípi seáyí e imónini? Síná gorí aní ridiyowá yarigíiwámi wenípi seáyí e rimónini? Aní ridiyowá yarigíiwá seáyí e rimónini? Aní ridiyowá yarigíá ḡwá iwámi gorí sínápi sa e wenáḡi nání ení ḡwá imónináḡi nání aní iwá seáyí e imónini. Ayínáni áamá wo ridiyowá yarigíiwámi dání ráná pí nání ‘Xwiyá meárinipaxí bí mirarínini.’ rariḡárini?

¹⁸ Soyíné rípi ení rariḡoyínérini. Áamá gíyí gíyí aiwá peaxí taníro nání íráf noa peyiníḡe dání rariḡagi níwíniríná ‘Ayí ananirini. Xwiyá meárinipaxí bí mirarínini.’ ríro áamá aiwá peaxí seáyí e ikwiárininípmi dání rariḡagi níwíniríná ‘Ayí apimi dání rípi xixení mepa nerínáyí, xwiyá meárinipaxí rari.’ ríro yarigíoyínérini.

¹⁹ Sínwíniní supárigíoyíné arige nerí yapí e uréwapiyarigíárini? Gímini gípi seáyí e imónini? Aiwá peaxí ikwíkwíárimí yarigíápi seáyí e rimónini? Íráf noa peyinínípi seáyí e rimónini? Íráf onínípi aiwá ḡwá imíxarináḡi nání írápi seáyí e imónini. ²⁰ Ayínáni áamá íráf onínípmi dání níriróná aiwá seáyí e ikwiárininípmi dání ení rariḡoi. ²¹ Áamá ridiyowá yarigíiwámi dání níriróná Goríxo aníwámi ínimi ḡweanomi dání ení rariḡoi.

22 Ámá ‘Anǵnami dáni rirariḡini.’ niriḡóná Gorixoxo ikwanḡwí éf ḡweaḡe dáni riro xewanḡo éf ḡweaḡomi dáni riro eni yariḡoi. Ayináni xwiḡfá soyǵné ‘E dáni niriḡnáná ananiriḡini.’ rarigǵáyf nipiḡwini nipiḡwini mirarigǵoyǵnériḡini.

23 Nwǵ ikaxǵ mewegǵoyǵné tǵni Parisioyǵné tǵni aweiǵi! Sǵá wiyi soyǵné majǵá seaórinǵarinǵi. Siḡi ero nanǵ ero yariḡoyǵné diḡǵi siḡi oseainǵi. Soyǵné aiwá nimiróná anḡǵi minǵ yiyǵ tǵni aǵ tǵni siyó amiḡiḡi píraniḡǵi fǵá niro ro rixa wé wúkaú imónḡḡáná wo Gorixoxomi minǵ niwiro aǵ ḡwǵ ikaxǵ xwé rinḡǵi tǵyo ‘Diḡǵi ámá imónḡḡiyo xixeni wiariḡǵi pa ámá xewḡiyo eni axǵiḡi wiirǵini. Ámá xewḡiyo eni ayá urimǵixǵirǵini. Gorixoxomi diḡǵi wǵkwǵrorǵini.’ rinḡǵi ayo soyǵné ogámǵ nero onimiáḡiani xǵdarigǵǵarinǵi. Segǵ anḡǵi minǵ yariḡǵá jǵapi pǵni miwiariḡi pa ero ámáyo nanǵ mimǵixǵi pa yariḡǵapǵi eni ero nero siḡwiriḡyǵ, nanǵ imónḡḡiniri enǵriḡini.

24 Soyǵné siḡwiniḡǵi supariḡǵoyǵné aiwi ámá wiyó óǵi siwaniḡǵi wiarigǵoyǵné, inaiwá niniro sidǵrǵá onimiáḡia wenǵaḡi niwiniḡóná ananǵ emǵ niḡmamoro aǵ kamerǵ xwérixá wenǵáná siḡwǵ miwiniǵ o tǵni ḡwǵnárearigǵoyǵnériḡini.” nuriri awa re oyaiwǵpoyǵniri “None ḡwǵ ikaxǵ xwé eániḡǵiyo ogámǵ neranéná ayǵ kamerǵiniḡǵi ḡwǵnáreariniḡwǵrǵani? Nwǵ ikaxǵ onimiáḡia eániḡǵiyo píraniḡǵi niḡǵdiḡranéná ayǵ sidǵrǵá emǵniḡǵi mamoiḡwǵrǵani?” oyaiwǵpoyǵniri e uriniḡini.

25 Ámi re uriniḡini, “Nwǵ ikaxǵ mewegǵoyǵné tǵni Parisioyǵné tǵni aweiǵi! Sǵá wiyi soyǵné majǵá

seaórínfárini. Nanj ero sipí ero yarigfóyíné, Gorixo xeaníj seaikárinfá enagi nání dínj sipí oseaini. Soyíné kapixíyo tñni xwárfá sixíyo tñni b́ariwámí dání wayf níroro aí xwioxfóyómíni segf fwf meaarigfáyf tñni uyfnií yarigfáyf tñni magwf eni. ²⁶ Parisi síjwíníj supárigfóyíné, kapixíwámí tñni xwárfá sixíwámí tñni xámí xwioxfóyómíni wayf róána b́ariwámíni eni nanj imónínihoi. ²⁷ Nwí ikaxf mewegfóyíné tñni Parisioyíné tñni aweyi! Śá wíyi soyíné majfá seaórínfárini. Nanj ero sipí ero yarigfóyíné, Gorixo xeaníj seaikárinfá enagi nání dínj sipí oseaini. Soyíné áamá xwáripáyo seáyí e mfá imíxána símajiyf nanj raríjipáníj imóníhoi. Íníníniyf áamá enj nórówapírí piyanj earijipáníj enánaí. ²⁸ Áamá wí soyíné síjwf níseaniróná ‘Wé rónigfáwarini.’ seaiaiwiaríjagfá wí segf xwioxfóyómíni nanj ero sipí ero yarigfápi tñni ríkíkirfó yarigfápi tñni magwf enagi síjwf míseanarigfáriní. ²⁹ Nwí ikaxf mewegfóyíné tñni Parisioyíné tñni aweyi! Śá wíyi soyíné majfá seaórínfárini. Nanj ero sipí ero yarigfóyíné, Gorixo xeaníj seaikárinfá enagi nání dínj sipí oseaini. Soyíné Gorixoyá wfá rókiamoagfáyfyá xwáripáyo manj e waripáníj síjáyó xegf yoí nearo uráráriro áamá wé rónigfá eníná pegfáwa xwáfá weyáriníne eni mfá imíxiro neróná ³⁰ re rarigfáriní, ‘None eníná arfowa njweaagíná níjwearane síjwiríyf, awa wfá rókiamoagfáwamí pikianína none eni nawíní wí pikianíri enwámani.’ rarigfáriní. ³¹ Sewaníjnyíné e níriróná

xwiyá nimeáriniro réniŋ rinarinoti, ‘Negí aríowa wá rókiamoagáwami pikiagíowami xiáwonerini.’ áwaní éniŋ rinarinoti. ³² Soyíné segí aríowa wá rókiamoagáwami nipiikiro yagíapi nímúro xwiyá wíni meárinipíri nání anani éríxini. ³³ Sidíroyíne, weaxá miáoyíné Goríxo xwiyá niseameariri ríá aniŋ weariníyo seaikeaaráná aríge nerí urakínipíríarini? Oweoi, wí nurakínipíríamani. ³⁴ Pírániní ará époyi. Nioni wá rókiamoarigáwami tñi ámá nijíawami tñi ŋwí ikaxí eániŋpí mewegáwami tñi soyíné tñí e nání uowárímíá enagi aiwi soyíné awa wami piikiro wami íkíáyo yekwíroáriro wami segí rotú aníyo dání síkwá ragí píri uyíkiro wa nuro aní bi bimi ŋweáte mǐxí nǐxída uro epíríarini. ³⁵ Ayí rípi nání awami soyíné tñí e nání uowárímíarini. Soyíné xwá tíyo xwiyá ámá wé rónigá niyoni go go pikigá nání ríá meárinipíri awami soyíné tñámíni uowárímíarini. Iwamíó wé róniní Aiboríomi píkiŋe dání yoparí wá rókiamoagí Sekaraiaomi —O íráf rídíyowá yaníro ikwíkwiárimí yaríge midáni enáná Goríxoyá aní awawá ‘Nwíáxini.’ riníŋe midáni enáná áwiniimi e pikigíorini. Omi pikigíe nání xwiyá meárinipíri ámá ayo segí tñámíni uowárímíarini. ³⁶ Nepa searariníni, ‘Oxí apíxí agwi ríná ŋweagíáyíné amípí nioni searariná rípi niseaímeaníarini.’ searariníni.

Jerusalemí ŋweáyí nání ríŋpí nánirini.

³⁷ Jerusalemí ŋweáyíné wá rókiamoarigáwami piikiro ámá Goríxo seyíné tñí e nání uowárénapiŋowami síŋá nearo piikiro

yarigfáyíné, nioni karfkarf xínáí miá iwíyo ínimi míméámf yarínfpa nioni eni axípi seaimniri yaríná seyíné miseaimónarini. ³⁸ Aríá époyi. Gorixo yeáyí niseayimixemearfná anj seyíné ηweaaniri egfe ríxa anipá imónigoí. ³⁹ Ayí rípi nání seararínini. ‘Seyíné nioni síηwí mīnaní néfasáná re ríprífná nánini naníprífarini, “Ámináo urowárenapáná weapínfomi yayf seáyí e oumeaneyi.” ríprífná nánini síηwí naníprífarini.’ seararínini.” uríniginí.

24

“Anj rídiyowá yarigfíwá ikwierómioanfárini.” uríní nánirini.

¹ Jisaso anj rídiyowá yarigfíwámi dání nipeyearí warfná xegf wiepísarínowa anj Gorixo nání e mīríníyí awíaxf enagi “Jisaso píraníηf síηwí owínini.” níyaiwiro árixá wianiro báná ² o re uríniginí, “Soyíné síηá anj tíyí níni síηwí ríwínaríηoí? Nepa seararínini. Ríwíyo síηá kíkíróníηf rípiyí wo wíomí seáyí e ikwíarínínfámani. Síηá ikwíkweyáríníηf rípi níni ikwierómioanfárini.” uríniginí.

Xeaníηf iwamíó wímeanfápi nání uríní nánirini.

³ E nurími nurí dífwí mīηf Oripiyo níyirí e éf ηweanáná wiepísarínowa Jisaso xegfpi ηweanagi níwíníro anwí e níbíro yumfí yarínf re wigfawixini, “Joxí áwanj neareí. Síηápi gíná ikwierómioanfárini? Síηwí ayo níwínirane ‘O ríxa níweapíni anwí ayorfáni?’ yaiwirane ‘Sfá

yoparíyi ríxa ríyíríani?’ yaiwirane yaníwá nání pí ekíyinjíyo wínaníwáríní? Joxí nearei.” uríagíta ⁴ o áwaní nuríríná re uríjínigíní, “Ámá wí yapí searéwapíyipíríxínírí díní íá nixíríro éfíríxíní. ⁵ Ayí rípi nání seararíjíní. Ámá obaxí wo wo níbayiro yofí nioníyá níríníro yapí re searéwapíyaníro epíríáríní, ‘Ámá yeáyí seayímíxemeanífa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíto imóníjāoníríní.’ searéwapíyaníro éáná ámá oxí apíxí obaxí ‘Nepaxíní.’ níyaiwíro xenjwíyo xídípíríáríní. ⁶ Soyíné ‘Aní nowamíní mǐxí íkwínaroaríní.’ rínánáyí xwíyíá imíní ‘Aní wímí mǐxí inaríjoi.’ ríníméánáyí wáyí mepa éfíríxíní. Mǐxí ayí xámí niga nurí aiwí sía yoparí Jisasoní weapímíáyí síníríní. ⁷ Ámá gwí wírí níwiápínímearo wíníyí tǐní mǐxí íníro ero mǐxí ináyí wí níwiápínímearo wíníyí tǐní mǐxí íníro ero aní wíyí wíyo poboní erí aní wamí agwí nání ikeamóníro epíríáríní. ⁸ Apí nípiní e imónaríjagí níwíníríná re yaiwíríxíní, ‘Ríwéná xwé enífa nání iwamíó ríyí ríyaríní? Oyíní.’ yaiwíríxíní. Apíxí niaíwí xírímínírí neríná díní re yaiwíarígíápa, ‘Ríwéná ríníjí xwé nímínírí nání iwamíó ríníaríní? Oyíní.’ yaiwíarígíápa soyíné ení nioní raríjāpí imónaríjagí níwíníríná re yaiwíríxíní, ‘Ríwéná xeaníjí xwé neaímeaníáríani?’ yaiwíríxíní. ⁹ Íná soyíné ámá wí íá níseaxero xeaníjí seaikáríro seapíkiro epírífa nání ámá wíyo míní wípíríáríní. Ámá gwí ríxí wírí wírímí dání níní soyíné nioní níxídaríjagífa nání

Niwiápfnimeámáná amípí ínimí ikwíróniñfámí weñfpí mieaníro nání nñwepfníro mípáwipa sa nñwepfníro dñwíyo nání añfní éf yífríxíni. ¹⁸ Ámá aiwá omñño yo yarígfáyf ení arfá e nñwirfná ámí iyfá meaaníro nání añf e nání mupa sa dñwíyo nání éf yífríxíni. ¹⁹ Íná apíxí niaíwí agwí egííwa tñni sñni niaíwí amññf narígfíwa tñni añfní éf upaxf mimónñgagí nání aweyí! Aríge nero dñwíyo nání añfní éf yipfrfárfani? Oweoi. ²⁰ Añfní éf mupaxf neaimónñgnñrí Goríxomí ríxññf re urfríxíni, 'Íná imññf mñrñpa éwññgíni. Sabarfá ení mimónñpa éwññgíni.' urfríxíni. ²¹ Ayf rñpí nání seararññni. Goríxo xwfá imíxñrí añfna imíxñrí eñe dání ámá xeanññf nimóga bagfá aiwí spí seaikárñño ñwfá imónññe xwírfá ikíxéáná xeanññf rfá tññf seaímeanfárfni. Xeanññf íná imónññfá rñpí tñni ámí wí xñxeni imónññfá menñni. ²² Goríxo xeanññf imónññfá apí nání 'Añfní pñni owiárñni.' mñyawiárñpa nerí sññwírfyí, ámá wíyo yeáyf uyimíxemeapaxfmaní. Ámá xfo eyíroárññf eñgagí nání xeanññf apí nání 'Añfní anñpá oimónñni.' rññfárfni. ²³ Íná ámá wí 'Sññwí wññpoyí. Yeáyf neayimíxemeanfá nání arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rarññwáo riworñni.' re searánárfni, wí 'Jfíworñni.' searánárfni, arfá mñwipa éfríxíni. ²⁴ Ayf rñpí nání seararññni. Ámá wa nñwiápfnímearo 'Oxí apíxí Goríxo eyíroárññfyo yapf wíwapñyipaxf rfá imónñni?' nñyawiwo yapf wíwapñyaníro nání wí 'Kíraisoi, arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rarígfó,

ayí nionirini.' riro wí 'Wíá rókiamoaríñáonirini.' riro nero emimí xwé áamá síñwí mīwīnaríḡfápi ero ayá rīwamónipaxí bī ero epíríárini. ²⁵ Píráníñí aríá mónípoi. Amípí ríwéná imónínfápi nání ríxa áwaní seararíñagi yapí seaíwapíyipíríxínirí nání dīñí nīmoro éfíríxini. ²⁶ Nioní ríxa píráníñí áwaní searíá enagi nání áamá wí 'Aríá époi. O áamá nání dīñí meañe jíamí ñweani.' searáná soyíné aríá nīwiro mupa éfíríxini. Wí 'Aríá époi. O añíyo ná ínīmí yumíí ñweani.' searáná aríá mīwipa éfíríxini. ²⁷ Áamá imóníñáoní nīweapíríná ápiañwí neríná añí íkwíróníñí nīmíní wíá ókiaríñípa nioní ení wíá nókia weapímíá enagi nání áamá wí 'O yumíí e ñweani.' searánáyí, aríá mīwipa éfíríxini." nurirí ²⁸ awa re oyaiwípoiñirí, "Nioní weapímíáé nání áamá áwaní wí rípxí menini. Áamá níní síñwí nanípíríárini." oyaiwípoiñirí ewayí ikaxí rípi uríñínigíni, "Nañwí piyí weñe apurí obaxí pénaríñí." uríñínigíni.

Áamá imóníño weapínfápi nánirini.

²⁹ Áamí re uríñínigíni, "E nerí aí xeaníñí api níní ríxa nīseaímeámáná enáná apaxí mé sogwí sía yinirí emá wíá mónípa erí síñí añínami dání exweánowirí erí amípí ení eáníñí añínami eníyí úpiyinirí erí ríxa nemáná enáná ³⁰ nioní ekíyíñíñí niga nīweapírí áamá nīyoní síñání wimónáná áamá gwí arí arí níní áamá imóníñáoní níknīmí gí ení eáníñí tñí añí píríyo dání agwí tñí weaparíñagi síñwí nīnaníróná ñwí eapíríárini. ³¹ E yaríná pékákí aga ení

tíni rínagí nioní gí anínajowa áamá oxí apíxí Goríxo eyíroáriníyí xwíá rírí nírímíni amí gímí ηweagíáyo wirímeapírí urowárímíáriní.

Ewayí ikaxí íkíá pikína nániríni.

³² “Soyíné ewayí ikaxí íkíá pikína nání ríninípi nání díní nímoro nijíá imónípoyí. Íkíá pikína mímínwí neánowimáná ámí iniígí síxí nínírí ríxa míní ináná, ‘Ríxa xwiogwíríani?’ yaiwiarígíáriní. ³³ Síηwí e níwíníro yaiwiarígíápa nioní seararínáyí níní imónarínagí níwíníríná re yaiwíríxíni, ‘O níweapíni nání ríxa íwí éniní rírónapíni? Oyíni.’ yaiwíríxíni. ³⁴ Nepa seararíníni. Ámá ríná ηweagíáyíné wiyíné síní mípé ηweanáná amípi nioní seararínápi nímóníníáriní. ³⁵ Anína tíni xwíá rí tíni anípa imóníníá enagí aiwí xwíyíá nioníyá wí surí má imóníníámani.

*“Nioní weapímíáyi nání áamá wo nijíámani.”
uríní nániríni.*

³⁶ “Nioní ámí gíná gíná níweapímíá náníyí áamá níní aiwí wo nijíá mímóníní. Anínají aiwí nioní aiwí nijíá mímóníηwíní. Sa gí áponí nijíáriní. ³⁷ Ámá imónínáoní ámí weapáná áamá Nowao tíñíná yagíápa axípi yarínagíá wínímíáriní. ³⁸ Iniígí waxí síní níróga míwiápínímeapa enáná ayí sía Nowao sípíxíyo páwiníe náníní re néra ugíawíxíni. ‘Goríxo iniígí waxí tíni xwíríá wí neaikíxeníámani.’ níyaiwíro aiwá níro iniígí níro néra nuro apíxí níηwírára uro nímeáa uro néra núísáná ³⁹ ‘Pí pí neáímeaníáriní?’ míyaiwí néra waríná iniígí waxí nímarómí unínigíni.

Ámá imóniŋáoni ámi niweapiríná ámá maiwí axípi e néra warinŋagfa wímeámfáriní. ⁴⁰ Sía nioní weapimfáyimi ámá waú, aiwá omiŋŋyo yarigfíwaú gí anŋinajowa wíomi niwirimearo aí wíomi e wáripírífáriní. ⁴¹ Apixí wípaú ení pirawá yuní ikixémí yaríná wíimí niwirimearo wíimí e wáripírífáriní. ⁴² Ayináni soyíné awíninŋí ŋwearíini. Dixí Ámináoni bimfá nání soyíné majfá imóniŋagfa nání dŋŋí tŋní ŋweáfrixini. ⁴³ Ewayí ikaxí rípi nání ení dŋŋí mópoyí. Ámá wo, anŋí xiáwo ‘fwí mearinŋo sía riyimi ríná binirfeninŋoi?’ niyaiwiri siŋwiriyí, awí niŋwearíná xe nŋkwiri opáwinírí siŋwí wíniŋminírí enímani. ⁴⁴ Ámá imóniŋáoni weapimfáyí nání ení soyíné siní majfá enŋagfa nání awíninŋí ŋweáfrixini.” urinŋiniginí.

Ewayí ikaxí bosíwo nánirini.

⁴⁵ Jisaso ewayí ikaxí ámi bí urinŋiníní nání yarínŋí re winŋiniginí, “Omiŋŋí wiirinŋíyí wo xegí bosoyá manŋí arfá niwiri dŋŋí neŋwiperí nerfnáyí arige imónini? O re imónini. O omiŋŋí rípi nání bosíwo oimónirí xegí boso rípeanorini. O xegí bosoyá omiŋŋí wiirigfáyo umeirí aiwá yanŋí umeirí yarínorini. ⁴⁶ Boso amí dání nibirí xegí bosíwo rípeanŋo xámi yagípa axípi píraninŋí yarínagí niwínirfnáyí, bosíwo yayí owinini. ⁴⁷ Nepa seararinini. O píraninŋí yarínagí niwínirfnáyí, xegí omiŋŋí nŋní ení menfa nání rípeanfáriní. ⁴⁸ E nerí aiwí bosíwí axo ‘Gí boso yapapíni binimeninŋoi.’ niyaiwiri ⁴⁹ xegí omiŋŋí aní wiirigfáwamí iwanŋí niŋméperí ámá

papik̄f̄ yariḡf̄á wa t̄n̄i iniiḡf̄ n̄iro aiwá n̄iro n̄era nur̄fná ⁵⁰ ‘Boso s̄f̄a r̄iyimi n̄ib̄in̄imen̄iŋoi.’ n̄iyaiwiri yar̄iŋf̄ȳf̄ w̄iyimi, s̄f̄a x̄fo b̄in̄iyimi maj̄f̄a nimón̄iri yar̄iŋf̄yimi boso r̄ixa n̄irémón̄ap̄iri re win̄f̄ar̄ini. ⁵¹ Omi m̄iŋf̄ n̄iwák̄wiri ámá nan̄f̄ ero sip̄i ero yar̄iḡf̄áyf̄ t̄ŋf̄ e wár̄in̄f̄ar̄ini. E r̄fn̄iŋf̄ x̄wé winar̄fná ŋw̄f̄ earo maḡi írón̄iro ep̄r̄f̄er̄ini.” Jisaso ewayf̄ x̄w̄iyf̄á e ur̄iŋin̄iḡini.

25

Ewayf̄ ikaxf̄ ap̄ixf̄ ap̄iyá wé wúkaú nán̄ir̄ini.

¹ Jisaso ewayf̄ x̄w̄iyf̄á re ur̄iŋin̄iḡini, “Ámá ‘Gor̄ixo x̄fo xeḡf̄ x̄wiox̄f̄yo m̄imeámf̄ ner̄i oneameŋweani.’ yaiw̄if̄áyf̄ ap̄ixf̄ ap̄iyá wé wúkaú riwán̄iŋf̄ imón̄iŋoi. Íwa ‘Neḡf̄ ámá o xeḡf̄ ap̄ixf̄ siŋf̄ mean̄im̄i n̄iwir̄im̄iaum̄i b̄in̄iŋoi.’ r̄in̄f̄agi ar̄f̄a n̄iwiro óf̄ e oneair̄imeáron̄iri wiḡf̄ ram̄ixf̄ x̄ixeḡf̄ni n̄im̄ixáróm̄i nuro óf̄ e wen̄iŋf̄ nero ŋweaḡf̄iwar̄ini. ² Ap̄ixf̄ wé ná wún̄i íwa maj̄imaj̄f̄a ikár̄in̄iḡiwar̄ini. Wé w̄f̄úm̄i dán̄f̄ w̄iwa d̄iŋf̄ p̄irán̄iŋf̄ moḡf̄iwar̄ini. ³ Maj̄imaj̄f̄a ikár̄in̄íiwa ram̄ixf̄ n̄imax̄ir̄fná piur̄f̄ six̄f̄ m̄imax̄ir̄iḡf̄iwar̄ini. ⁴ D̄iŋf̄ p̄irán̄iŋf̄ móf̄iwa ram̄ixf̄ n̄imax̄ir̄fná piur̄f̄ six̄f̄ en̄i x̄ixeḡf̄ni max̄ir̄iḡf̄iwar̄ini. ⁵ Íwa wen̄iŋf̄ ner̄i ŋweañáná ap̄ixf̄ siŋf̄ meano sin̄i s̄f̄a ór̄ip̄fn̄f̄ yar̄fná íwa sá niówár̄f̄ nero r̄ixa sá weñáná ⁶ r̄ixa ár̄iweḡf̄ imón̄áná r̄f̄aiwá re r̄in̄iŋin̄iḡini, ‘Wen̄iŋf̄ époȳi. Ap̄ixf̄ siŋf̄ meáo r̄ixa iwo bar̄ini. Seȳiné óf̄ e wir̄im̄enap̄poȳi.’ r̄in̄f̄agi ar̄f̄a n̄iwiro ⁷ ap̄ixf̄ ap̄iyá níwan̄i n̄iwíáp̄fn̄imearo

ramixí ápiáwí xwé oweniri íá nikinimiximáná
 8 majíá ikárinííwa wigí piurí yeáyí nerí ramixí
 supárarinagí n+winíro díní pírániní móíiwami
 re urígíawixini, ‘Negí ramixí supáriminiri
 yarínagí nání sewayíné piurí bí neaiapíoyí.’
 uríagía aiwí 9 íwa re urígíawixini, ‘Oweoi, piurí
 newanéyá ramixí sewayínéyá tñni newanéyá tñni
 xixeni mimónini. Newanéyá eni supárinigini.
 Sewayíné nuro segí eni sitiwá aníyo áamá piurí
 bí yarígíayo bí époyí.’ uríagía 10 majimajíá
 ikárinííwa piurí bí yaníro nání úáná áamá apíxí
 siní meáo nibiri apíyá wíwa pírániní nimixiniri
 weniní nero nweagííwa o tñni nerimeánimi
 aní aiwá apíxí meani nání imixáre nání nuro
 aníyo páwíáná ówaní yárininiginí. 11 Ówaní
 ríxa n+yárinimáná enáná apíyá piurí bí yaníro
 úííwa nibíro bíaríwámi dání re urígíawixini,
 ‘Ámináoxini, Ámináoxini, newané ówaní
 neafkwiomeaí.’ uríagía aí 12 o re uriniginí,
 ‘Nioni nepa seararinini. Nioni sewayíné nání
 majíonirini.’ uriniginí.” Jisaso ewayí xwíyíá
 e nuriri 13 re uriniginí, “Síá nioni weapímíayi
 soyíné majíá enagí nání pírániní weniní nero
 awíniní nweáfríxiní.

Ewayí ikaxí omíní wíarígíá wáu wo nánirini.

14 “Ayí rípi nání ‘Awíniní nweáfríxiní.’
 seararinini. Nioni ámi n+weapíríná áamá nioni
 nixídarígíayo wigí niarígíápí xixeni wiimíá
 enagí nání nioni áamá amípí mímúroniní róniní
 imóninini. O xegí aní wíyo urínaumini neríná
 áamá xináíwániní nimóníro omíní wíarígíawami

‘Eini.’ nuriri xegí iyá íá nigwí amipí píraniní umeipiri nání yaní n>wiríná ¹⁵ omíní xixeni epaxowa enagi n>winiri womi nigwí K5,000 m>ni wiri womi K2,000 m>ni wiri womi K1,000 m>ni wiri nemo aní wíyo ur>naum>niri uniginí. ¹⁶ Nigwí K5,000 wío apaxí mé nurí nigwí api t>ni omíní neríná sayá nim>xiri ámi K5,000 bi sayá im>xiniginí. ¹⁷ Nigwí K2,000 wío ení nigwí api t>ni omíní neríná ámi K2,000 bi sayá im>xiniginí. ¹⁸ E nerí aí nigwí K1,000 wío nigwí api n>meámi nurí m>iníwí n>ri>p>máná m>raxwoyá nigwí p>ni e tiniginí. ¹⁹ M>raxwo aní wíyo ur>naum>niri wago nemé>sáná ámi nibiri ‘Gí nigwí r>xa sayá nim>xá ugí>r>ani? S>hwí ow>n>m>ni.’ n>yaiwiri ‘Gí omíní niar>gíá nigwí wináwa ob>poyi.’ ráná ²⁰ ámá nigwí K5,000 wino nigwí x>o win>pi t>ni nigwí K5,000 x>o sayá im>xin>pi t>ni n>meámi nibiri s>wá n>wiri re ur>iniginí, ‘M>raxwe, joxi x>ami K5,000 niap>in>pi ámi nioni sayá nim>xiríná K5,000 ámi bi im>xin>á r>pi s>hwí w>nei.’ ur>agi ²¹ m>raxwo re ur>iniginí, ‘Gí omíní niar>nox>ni, joxi omíní niir>na an>ni miní naní niar>nox>ni, joxi awi>xí é>r>ni. Omíní on>miá nioni siap>inápi joxi an>ni miní píraniní niiní enagi nání gí amipí obaxíyo mer>á nání “Bos>wox>ni” n>ri>ri>ri or>ri>peámi. Joxi n>wiap>ri nioni t>ni naw>ni n>hwear>na yayí nioni ninar>in>pa ax>pi yayí osin>ni.’ ur>iniginí. ²² Ámá nigwí K2,000 wino nibiri re ur>iniginí, ‘M>raxwe, joxi K2,000 niap>in>pi nioni sayá nim>xiríná K2,000 ámi bi r>pi x>in>á r>pi s>hwí w>nei.’ ur>agi ²³ m>raxwo re ur>iniginí, ‘Gí

omihí niniarhoxini, joxi omihí niirina anihí miní naní niarhoxini, joxi awiaxi éfirini. Omihí onimiá nioni siapihápi joxi anihí miní píranihí niinhí enagí nání gí amipí obaxíyo mería nání “Bosíwoxini” niriiri oriripeámini. Joxi níwiariri nioni tñi nawíni nihwearina yayí nioni ninarihípa axípi yayí osinini.’ urihinigini.

²⁴ Ámá nigwí K1,000 wiño nibiri re urihinigini, ‘Miraxwe, joxi aría ría wé rarihoxirini. Aiwá joxi jiwanihoxi iwía muríje miri iwí mimó eje miri yarihoxi enagí nání ²⁵ nioni wáyí nerí nigwí K1,000 joxi niapihípi nimeámi nurí xwía weyariháriní. Sihwí wínei. Dixí nigwípi ripirini.’ uríagi aí ²⁶ miraxwo re urihinigini, ‘Gí omihí niarihí ríwí síwía yinhí roxini, joxi sípini eníriní. Joxi “Xewaniho iwía muríje miri iwí mimó eje miri yarihori.” niniawiri nání ²⁷ nigwí nioni siapihápi pí nání nigwí aníyo mihípa eníriní. E níiri síhwiriyí, nigwí api tñi ámí bí seáyí e ikwiariníháná meámiri éariní.’ nuriri ²⁸ wami re urihinigini, ‘Nigwí K1,000 xirihomi nurápiro K10,000 xirihomi míni wípoyí. ²⁹ Ayí rípi nání seararini. Ámá gíyí gíyí nioni winápi píranihí mímepa nerí kikiía nerínáyí api aí nurápmíariní. ³⁰ Omihí niarihí sípiomi íá níxero síá yiníhí bíaríwámini moáipoyí. Síá yiníheyí ríníhí ayíkwí mihwinípa enía enagí nání ámá hwi earo magí íroníro epírerini.’” Jisaso ewayí xwíyía e urihinigini.

Ámá niyoní mí ómómíxímí winíápi nání urihí nánirini.

31 Ámi re uriniginini, “Ámá imóninjanoni mixí ináyí nimóniri nikínimáná gí anínajowa tñni nawínni xixíeániní niga niweapirane ikwianwí amáyo mí ómómiximí emánami éí ηweááná 32 amá gwí wirí wirí nñni gí símimaninini awí eaáripírífarini. Awí eaaráná nioni amá sipísipí mearigíáwa sipísipí tñni memé tñni neyíroo sipísipí midáni memé midáni wárarigíápa amáyo axípi e neyírori midimidáni niwáriríná 33 sipísipí wé náúmíni wárirí memé onaminjúmíni wárirí emífarini. 34 E nemáná mixí ináyoni wé náúmíni niηweagíáyo re urimífarini, ‘Ámá gí ápo píraniní seaimixííyíne níwíapíro oyá xwioxíyo ηweápoyi. Aní o xwíarí imixiri anína imixiri ene dání seyíne nání wé roárinje níwíapíro ηweápoyi. 35 Ayí rípi nání seararinini. Nioni agwí niaríná seyíne aiwá bi niapagífarini. Inigí nání nináná inigí bi niapagífarini. Nioni aní midánoni enáná seyíne ninipemeámi wagífarini. 36 Iyá mayoni enáná bi níparagífarini. Símixí yaríná seyíne níbiro nímenηweagífarini. Gwí aníyo ηweanáná seyíne xwíyíá niηwénapagífarini.’ urimífarini. 37 E uráná amá wé rónigíáyí re níripírífarini, ‘Ámináoxini, gíná agwí nání yaríná siηwí níranirane aiwá siapagwáriní? Gíná inigí nání sináná inigí siapagwáriní? 38 Gíná joxí aní midánoxíniní imóninjáná nisipemeámi wagwáriní? Gíná iyá mayoxi emearinagí níranirane iyá ríparagwáriní? 39 Gíná joxí símixí yarínagí rímenηweagwáriní? Gíná gwí aníyo ηweanáná xwíyíá níηwénapagwáriní?

niráná ⁴⁰ mixí ináyoni re urimfáriní, ‘Nepa searariñini, “Seyíne áamá nioni gí imónigfá tfoyo sipí apiamí aiwí arirá níwirí e níwirínáyí ayí nioníníñí niagfawixini.” searariñini.’ urimfáriní. ⁴¹ E nurimáná wé onamíñúminí niñweagfáyo re urimfáriní, ‘Goríxo nání ramíxinígíáyíne píní níníwiárimí nuro ríá aníñí wearíñí xfo obo tñí aníñají xfomi fwí wikárigfáwa tñí nání imíxáriníñí nání úpoyí. ⁴² Ayí rípi nání searariñini. Nioni agwí nání yaríná seyíne aiwá bí mñiapagfáriní. Iniígí nání nináná bí mñiapagfáriní. ⁴³ Aní mídáñoni enáná nínipemeámí wagfámani. Iyá mayoni emearíná iyá bí mñipáragfáriní. Simíxí weñáná mñimenñweagfáriní. Gwí aníyo ñweañáná xwíyíá mñinñwénapagfáriní.’ uráná ⁴⁴ wiwaníñyí re nírípíñí, ‘Ámináoxi gíná joxí agwí nání erí iniígí nání sinírí aní mídáñoxi imónírí iyá mayoxi erí simíxí werí gwí aníyo ñwearí yaríñagí nene síñwí níráníne arirá mísipa yagwáriní?’ níráná ⁴⁵ ayo re urimfáriní, ‘Nepa searariñini. Seyíne áamá nioni gí imónigfá tfoyo sipí apiamí aiwí arirá mñiwipa nerínáyí ayí nioni eníníñí niagfawixini.’ uráná ⁴⁶ ayí ríníñí aníñí winíne nání upíñí. E nerí aí wé rónigfáyí dñí niyimíñí tñí gíyí ñweapíñí nání upíñí.” uríñiníñí.

26

Jisaso nání mekaxí megfá nánirini.

¹ Jisaso xwíyíá apí nípini nuríísáná xegí wiepísariñowamí re uríñiníñí, ² “Soyíne

nijfáriní. Rixa sá wiyáú óráná sá Gorixoyá anfnajo negf arfowami mþíkí múronfyi — Eníná sá ayi Judayo Isipyf mixf ináyo fá xenwírárínáná Gorixo niaíwí xáminf nþyoní opíkíminíri anfnajf oyáo urowárinf aiwí Judayf o ñwí ikaxf urínþi tñni xixeni nero bisfkerfá yisf mayf úrapí nim+xíro nñiro sipþsipf miá nþþkiro ówanfyo ragf xópé yárfá enagi nání anfnajo ayo múroníniginí. Ayínáni xwiogwf o o pwéáná sipþsipf miá nþþkiro bisfkerfá yisf mayf úrapí nim+xíro narígfáriní. “Sfá ayi imónáná wa áamá imónínáoní fá nñixero émayf íkfáyo oyekwíroárfþoyiníri miní nþwipfáoi.” uríníniginí. ³ Íná apaxfþánínf imónígfá xwéowa tñni Judayf wigf ámináowa tñni awa nerimeáníro anf apaxfþánínf imónígfáwami seáyí e imóníño, xegf yoí Kaiapasoyí rñnínoyáyo awí neáníro ⁴ mekaxf re megfawixiní, “Jisasomí þíkianiyf yumfí arige nerane fá xíraníréwini?” mekaxf e nimeróná ⁵ re nñra ugfawixiní, “None á máyo mixf émíxamoaniginí. Aiwá sfá Gorixo negf arfowami mþíkí múronfyi nání imíxarfná fá mñxíriþa oyaneyí.” rñníníawixiní.

Jisasomí werixf nanf bñ iwayimónf nániríní.

⁶ Jisaso anf Betani ñweanáná anf áamá peyíyf yago Saimonoyáyo ñweanáná ⁷ apíxf wí werixf dñnf nanf eaarínf sixf wá —Sixf awá ñígwí aga xwé ronfwáriní. Awá nñmeámi nñbírí o aiwá nñminíri ñweanáná í omí mññfyo iwayimóníniginí. ⁸ Iwayimóagi wieþsarínjowa sññwí e nñwñiro ími wikf dñnf nñwíaiwiro re rñníníawixiní, “Werixf dñnf nanf eaarínf apí

nigwí xwé ronjipi pí nání xwiríá ikixearini?
 9 Werixí api nigwí nání bí nerane siñwiriyí,
 nigwí xwé nimearíná áamá uyípeayíyo arirá
 niwirane miní wipaxírini.” rinarinagía 10 Jisaso
 siñwí e niwiniri re uriniginini, “Í ayí nanj
 niarinagí nání pí nání ayá wí rariñoi? 11 Ayí
 rípi nání seararinini, ‘Áamá uyípeayí soyíné
 tñí íníná ñweapíríá enagí nání ríwéná aí arirá
 wipaxírini. E nerí aí nioní íníná soyíné tñí
 ñweámíamani.’ seararinini. 12 Í werixí api
 nioní niniwayimoríná ayí xwíá niweyipírí nání
 iwamíó nimixarini. 13 Nepa seararinini. Xwíá
 rírí nirimini ami gími xwíyíá nioní nání yayí
 seainarinipi wáí nemero nurimeríná apíxí rí
 nioní werixí dñj nanj earinj rípi niwayimópi
 nání ení repiyí wíáná ‘Jisasomí apíxí wí e iyí
 reñiniginini?’ yaiwipíríarini.” uriniginini.

Judasó nigwí meáminiri miyí urinj nánirini.

14 E uráná Isikarioti dñj Judasó apaxípaninj
 imónigíá xwéowa tñj e nání nurí 15 re
 uriniginini, “Nioní Jisaso nání miyí searánáyí
 soyíné ‘Omí pí wianíwini.’ seaimónarinini?”
 uríagi nigwí sirípa 30 íayo niroaro re
 urígíawixini, “Rípi siapaníwini.” uráná 16 o
 e dání “Xegípi ñweañáná pasá umemí nání siñwí
 owínoxídímeminini.” niyaiwiri e eniginini.

*Wiepisarinjowa tñí aiwá Anñajo Múronjyi
 nání nigíá nánirini.*

17 Sía iwamíó Judayí bisíkeríá yisí mayí
 úrapí nimixiro narígíayí iwamíóyi imónáná
 wiepisarinjowa Jisasomí níbiro re urígíawixini,

“Ge nurane aiwá Anj+najo Neamúronj+yimi nán+
 yeaanarijwápi joxi tñi nani imixaniréwini?”
 urfagfa ¹⁸ o wiep+sarij+yí waúmi re urinj+nigini,
 “Awagwí Jerusaremí nán+ nuri áamá nioni
 eararij+áomi niwímea+íná re urípiyi, ‘Yegí
 yearéwap+yarij+o re ri+joí, “Nioni xeani+
 nipi+rí anwi ayorini. Gí wiep+sarij+owa tñi
 joxiyá anj+yo aiwá Anj+najo negí aríowamí
 mip+kí wiár+ Múronj+yi nán+ naníwini.”
 ri+joí.’ urípiyi.”
 urowár+agi ¹⁹ wiep+sarij+owáu nuri
 Jisaso urí+pa axípi neri sá Anj+najo
 Múronj+yi nán+ sip+sipí miá wo
 ni+pkiri ri+yamí egí+isixini. ²⁰ Sí+pi
 tñi Jisaso xegí wiep+sari+
 nif wé wúkaú sikwí waú tñi
 ni+biro ikwianj+wíyo éf ni+jwearo
²¹ aiwá awáu ni+xi+ri tí+pi
 ni+niróná o re urinj+nigini,
 “Nepa seararij+ini. Soy+né
 woxi nioni nán+ mi+yí
 nurí+rí+ni.” urfagi ²² awa
 di+ñí rí+á uxéagi wo wo re
 nura ugíawixini, “Á+ni+áo+
 xini, nioni nán+ mi+rarij+
 ini. Nioni nán+ mi+rarij+
 ini.” nura úagfa ²³ o re
 urinj+nigini, “Múyo nioni
 tñi axí+na eagwiar+gwfí+o
 mi+yí nurí+norini. ²⁴ Á+
 má imón+jáoni ríwamí+
 nif neán+ri ri+ní+pa xi+
 xeni nipi+rí aiwí á+
 má nioni nán+ mi+yí
 nurí+ri pasá ni+
 meno Goríxo xeani+
 nif rí+á tí+ñí winí+
 á enagi nán+ aweyi.
 Xinái omí mi+xi+ri+
 pa neri si+ñwiri+yí,
 rí+ní+ñí Goríxo
 winí+pi wini+mi+ní+
 ri ení me+ñagi nán+
 naní imón+mi+ní+ri
 ení+rí+ni.” urfagi
²⁵ Judaso, mi+yí
 urí+no re urinj+nigini,
 “Niréwap+yarij+oxi+
 ni, ‘Aga nioni+mani.’
 ni+mónarini.” urfagi
 Jisaso re urinj+nigini,
 “Ji+wani+joxi aí
 ni+rarij+ini.” urinj+nigini.

“Ripi gɛ waráriní. Gɛ ragíríní.” urinɛ nániriní.

²⁶ Jisaso awa siní aiwá niniróná bisɛkerfá bí nimearí apí nání Gorixomí yayí niwirí kwikwirímí nerí wiepɛsarinɔwami miní niwirí re urinɛniginí, “Ripi ayí gɛ waráriní. Ninirápíro nɛpoyí.” nurirí ²⁷⁻²⁸ kapɛxí iniigɛ wainí ininɛwá nimearí Gorixomí yayí niwimáná awami miní niwirí re urinɛniginí, “Noyínéní ríwá nɛpoyí. Ayí ripi nání seararinɛníní. Nioní ámá níní nání nɛpikíáná ragí nioniyá xwíáyo pwarinɔgí niwiniríná re yaiwipíráoí, ‘Xwiyíá sinɛ réoárinɛpí ríxa yoxánninɛ yipámonɔí. Nene íwí yarinɔwápi yokwarímí neainí nání ríá enɔí?’ yaiwipíráoí. ²⁹ E nerí aí re seararinɛníní, ‘Nioní re dání iniigɛ wainí ámí wí miní néra núísáná gɛ ápo xó xegí xwioxíyo míméámí niseairí seamenɔweanɛ dání ámí nioní tɛnɛ nawíní ananí naníwáriní.’ seararinɛníní.” nurirí ³⁰ sonɛ Gorixomí yayí umeaníro nirimowa nipeyero díwí Oripipámí nání yigɛawixíní.

Pitao “Nisiepɛsamoárimí éf umiméiní.” urinɛ nániriní.

³¹ Jisaso wiepɛsarinɔwami re urinɛniginí, “Síá riyimí soyíné noyínéní niniepɛsamoárimí upíráoí. Ríwamɛnɛ neánirí ewayí xwiyíá soyíné nání re rinɛnɛpí, ‘Gorixoní sipɛsipí xiáwomí pikioreawáraná sipɛsipí amí amí uminíáriní.’ rinɛnɛpí xixení imóniní nání nioní niniepɛsamoárimí éf upíráoí. ³² Nioní ninɛpikíro aí nioní Gorixoyá dinɛyo dání niwiápnimeámáná Gariri pɛropenísíyo nání xámí yimíáriní.” urɛgí aí ³³ Pitao re urinɛniginí,

“Ámá wa nowani nisiepisamoárími úagfa aiwi nioni wí nisiepisamoárími éf umíméini.” urfagi ³⁴ Jisaso re uríñinigini, “Nepa ríraríñini. Sía riyimi áriwegími karíkarí siní ríaiwá miraríná joxi nioni nání rípiáú rípi re nuríríini, ‘Nioni o nání majfárini.’ nuríríini.” urfagi ³⁵ Pitaos re uríñinigini, “Nioni eni joxi tñni nínípikiro aiwi ‘O nání nioni majfárini.’ wí rímíméini.” nurírí wíepísariñí wíta eni axípiñi e nura ugíawixini.

Gesemani dání Goríxomi xwíyá uríñí nánirini.

³⁶ Jisaso awa tñni omíñí ojíkwíí Gesemaniyí ríniñe nírémoro re uríñinigini, “Soyíné re ñweañáná nioni dae nuri Goríxomi xwíyá rírimí wímíini.” nurírí ³⁷ Pitaomi tñni Sebediomí xewaxowaúmi tñni níwirímeámí nuri dñí ría uxearíñagi ³⁸ awami re uríñinigini, “Nioni dñí ría níxearíñagi nání ríxa nípepaxí niarini. Soyíné re níñweámáná nioni tñni nawíni awí oñweaneyí.” nurími ³⁹ níwárimí bí onímíapi nuri símímanímiñi nípi kíni meari Goríxomi rixíñí nuríríná re uríñinigini, “Gí ápoxini, anani e epaxí eñánáyí, xeaníñí nioni nímeaníyí kapíxí nioni nímníñí imóníñíwá anani nínrápirí emi miwayímoríréini? Nioni e ríraríñagi aiwi dñí nioniyáyo míxí dí joxiyáyo xídei.” nurími ⁴⁰ wíepísariñowa wárte nání níbirí awa sá weñagfa níwíniñi Pitaomi re uríñinigini, “Soyíné nioni tñni bí onímíapi awí níñwearane nawíni míñweapaxí ríseaimónarini? ⁴¹ Soyíné dñí re níseaimónirí aiwi, ‘Jisasomi pí pí wímeáagi aiwi anani númi xídaníwárimí.’”

niseaimónirí aiwí segí wará éf seaininñoi. Éf m+seainipa ení nání awí nñwearo Gorixomi rixinñí re urípoi, ‘Awami obo yapí owíwapiyinirí sñwí m+neanipa et.’ urípoi.” nurimí ⁴² ámi bí nurí rixinñí nuríríná re urñiniginí, “Gí ápoxiní, nioní kapixí xeanñí nímeaní nání imóninñwá m+nipaxí imóninñánáyí, minimúropaxí enánáyí, joxí simónarñipí oimóniní.” nurimí ⁴³ ámi nibirí wenñí éfyí wñinñiniginí. Wiep+sarñowa sñwí sipíxipíxí wiarñagí sá riwa wenagía nñwñirí ⁴⁴ ámi awami pñí nñwiárimí bí nurí xámi xanomi rixinñí nuríríná urípa axípi ámi nurimí ⁴⁵ nibirí wiep+sarñowami re urñiniginí, “Soyíné siní kikiá nero sá riwoyñé rñwenoi? Aríá reñoi? Ámá imóninñáoní fwí yarígíáyí pasá nñinimero íá nñxirípírí ríxa iyíxiní. ⁴⁶ Ríxa wiápnimeápoi. Oweaneyí. Sñwí wñípoi. Pasá nñimeno ríxa iwo yapariní.” urñiniginí.

Jisasomí íá xirígíá nánirini.

⁴⁷ Siní e uraríná re enñiniginí. Judaso —O wiep+sarñí woriní. O ámá obaxí apaxípanñí imónigíá xwéowa tñí Judayí mebáowa tñí uowaríáwa, wigí kirá tñí iwanñí tñí nñmaximí Judasomí ríwíyo xídígíáwa o nipemaximí Jisaso tñí e rémónapñiniginí. ⁴⁸ E nñrémónapimáná óf e dání re urípa, “Nioní pasá numeri kíyí miaúnáná ayí sñmímajíónñí seaiarñiní. Soyíné ‘O Jisatorfaní?’ nñyaiwiro íá xirírrixiní.” urípa ⁴⁹ Jisasomí nñwímearíná anñí yayí “Gí nñréwapíyarñoxiní” nurirí kíyí miaúninñiniginí. ⁵⁰ Kíyí miaúnáná Jisaso re urñiniginí, “Nígf

nikumixiniri emearigwíloxini, joxi nioni niminiri barinipi rixa rinianinini?” urána awa mírí nibiro omí íá xirígíawixini. ⁵¹ Íá xiraríná Jisaso tñi rogíáwa wo xegí kirá rení nímíxeari apaxpániní imóniní seáyí e imóninoyá omíní wiiarinomi míní orómíniri éyí pírí nímoyíkirí aríá míní níwirípieari mamówáriniginí. ⁵² Aríá míní níwirípieari mamówáraná Jisaso re uriniginí, “Kirápá aníwámí ámí síxí ikwaseaárei. Xwíyíá re rininipi, ‘Ámá kirá íá nímáxíro ámá pikianro emearigíá giyí giyo winiyí ení kirá tñi pikipíríáriní.’ rininipi díní rímoarinini? ⁵³ Joxi díní re riyaiwiarinini, ‘O xegí xanomi yariní níwirínáyí, xano éf umíni nání anínají simíní wínarígíáwa íá míropaxí wí e bí wí e bí miaúrará wé wúkaú síkwí waú inínipi murowárenapíaxíriní.’ riyaiwiarinini? ⁵⁴ Oweoi, ápo nurowárenapíaxí aiwi nioni api nání yariní níwirínáyí, ríwaminí nioni nání ‘E níwiro pikipíríáriní.’ níríniri eáninipi arige xixeni imónininoi?” E nurimáná ⁵⁵ xíomí íá xíranro bíáyo re uriniginí, “Soyíné ámá íwí xaurápariní womí íá xíranro nání yarígíapa kirá tñi iwaní tñi íá nímáxírimí nioni íá níxíranro ríbarinoi? Síá ayí ayo nioni aní rídiyowá nání mírininíwámí níñweámáná searéwapíyarínagí aiwi soyíné wí íá níxíranro egíamaní. ⁵⁶ E neri aí wíá rókiamoagíáwa nioni nání níriro Bíkwíyo eagíapi xixeni imóniní nání soyíné e niarinói.” urána wiepísarínowa nowani omíní níwiepísamóárimí éf ugíawixini.

Jisasomí xwíríxí umegíá nánirini.

57 Jisasomi íá xiríáyí omi níméra nuro Kaiapasoyá aníyo nᵱwí ikaxí eán+ñípi mewegíáwa t́n+ Judayí mebáowa t́ni awí eánarigíe nán+ nímeám+ waríná 58 Pitao “Jisasomi pí wipír+réoi?” niyaiwiri ná j́fami dán+ an+ñaxídf niwiéra númi nuri apaxípán+ñí imón+ñí seáy+ e imón+ñoyá aní ak+ñáyo nípawiri porisowa t́n+ nawín+ nᵱweañána 59 apaxípán+ñí imón+gíá xwéowa t́ni Judayí mebáowa nowan+ t́n+ omi pikipír+ nán+ “Siñwí íw+ w+ñarogíá xwiyíá omi pikipaxí imón+ñíyí b+ ouxekwímópoy+.” niyaiwiro “Xwiyíá omi uxekwímopaxí b+ oimón+ni.” niyaiwiro rayaríná 60 áamá obaxí nibayiro om+ni nuxekwímoro aiwi omi anan+ pikipaxí wí mimón+ niyayífasána waú nibiri 61 omi nuxekwímori re rigísisix+ni, “Áamá ro re riñor+ni, ‘Nion+ aní ridiyowá yarigíiwá n+p+near+ śá wiyáú wiyim+ni ámi m+ri+paxonir+ni.’ riñor+ni.” rigísisix+ni. 62 E n+ri+máná eñána apaxípán+ñí imón+ñí seáy+ e imón+ño niwiáp+n+mear+ re ur+ñ+nig+ni, “Jox+ni xwiyíá r+ixekwímoarigíáyí nán+ xwiyíá wí m+ri+paxí r+siar+ni? Sin+ni xwiyíá n+ri+ixekwímoríná rarigíípi, ayí pí nán+ rar+ñi+?” ur+ñagi aí 63 Jisaso xwiyíá b+ mur+ñ+nig+ni. Xwiyíá b+ murar+ñagi apaxípán+ñí imón+ñí xwéo siñwí e n+wi+n+ri+ re ur+ñ+nig+ni, “Jox+ nepa Kiraisox+ni, áamá yeáyí neayim+xemearíá nán+ aríowayá xwíá piaxíyo dán+ iwiaroníoy+ rar+ñwáox+ni eñánáyí, nepa niaíwí Gor+xoyáox+ni eñánáyí, Nᵱwíá an+ñí s+ñí imón+ño t́ñí e dán+ñ+ñí n+ri+ri+ áwaní+neare+.” ur+ñagi 64 Jisaso re ur+ñ+nig+ni, “Oy+ni, ayí r+ixa

joxi rarini. E neri ai re rirarini, 'Ríwéná seyiné áamá imóniáoni Gorixo ení sixí eániyoá wé náúmini nweanagi sñwí naníro anínamí dání agwí tñí weparinagi naníro epíríárini.' rirarini." uráná ⁶⁵ Apaxípaniñí imóniñí xwéo wikí nìwóniri xewaniño xegí rapírapí yiniñú naxeri ámináowami re uriniñini, "Ámá ro Gorixomi xewaxonigini rixa omi riperirí umearini. Ámá wíni wíni omi xwiýfá uxekwímopíri bípaxí mimónini. Ai, o Gorixomi riperirí umeariná sewaniñoýiné rixa arfá wíoi. ⁶⁶ Soyiné diñí pí yaiwiarino?" uríagi awa re urigíawixini, "O rípi rixa nípíkipaxirini.' neaimónarini." nurimáná ⁶⁷ omi símimañíyo reañwí úriro wé amimá nemáná earo neriná wa wé piará nupíkákwiayiróná ⁶⁸ re urayigíawixini, "Kiraisoxini, dixí imónigíayo yeáyí uyimixemearíá nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronoxini, áwaní níneariri wíá nearókiamoi. Agwí iwaní go rearini? Iwaní go rearini?" urayigíawixini.

Pitao "O nání nioni majfáriní." uríñí nánirini.

⁶⁹ Pitao, aní ákíñáyo iniríwámini nweanomi apixí omiñí wiiarini wí re uriniñini, "Joxi Gariri píropenisíyo dání Jisaso tñí emeariñí woxirini." uríagi aiwi ⁷⁰ Pitao "Oweoi." nuriri "Jixi rariniyí nání nioni majfáriní." nurimi nurí ⁷¹ íwí ákíñá tñí e roñáná ámi wí níbiri omi sñwí nìwóniri ámá e nwiapigíayo re uriniñini, "Ámá royí Nasareti dání Jisaso tñí emearigíayí worini." uríagi ai ⁷² Pitao "Oweoi."

nuriríná “Xwíá t́ t́ñf e dání seararíñini. Ámá o nání nioní majfárini.” nurimáná enáná ⁷³ ŕwíyo onimiápi e rówapigfáyf anwi e nibiro Pitaomí re urígfawixini, “Xwíyá joxiyá Gariri piropenisíyo dányí rarígfápi axípi raríñagi nání joxí ayíyá woxirini.’ neaimónarini.” uráná ⁷⁴ o sipí ikaxí niméperi re uríñiniginí, “Xwíá t́ t́ñf e dání re seararíñini, ‘Nepa o nání nioní majfárini.’ seararíñini.” uráná re eníñiginí. Karfkarí ŕaiwá ríñiniginí. ⁷⁵ Karfkarí ŕaiwá ráná ámi ṕné Jisaso urípi “Karfkarí śni ŕaiwá míríñáná joxí biaú bí ámá wíyo re urírini, ‘O nání nioní majfárini.’ urírini.” urípi d́ñf níwiniri e dání nípeyeari ñwí piyf wíriniñiginí.

27

Jisasomí Pairato t́ñf e wárígfá nánirini.

¹ Wíapi t́ni apaxpániñf imónigfá xwéowa t́ni Judayf mebáowa t́ni Jisasomí nípikipíri nání xwíyá numearimáná ² gwí niyiro nímeámi nuro émayf gapímanf Pairato t́ñf e wárígfawixini.

Judasó gwí yaímíñf nánirini.

³ Judaso, Jisasomí míyf urfo mebáowa “Jisaso xewaníño ŕpi nání píkipaxf imóníñagi nání émayf opíkípoi.” raríñagfá arfá níwiri d́ñf sipí wíagi nígwí sirípa 30 mını wíapi ámi nímeámi nurí apaxpániñf imónigfá xwéowami t́ni Judayf mebáowami t́ni mını wimíñiri neríná ⁴ re uríñiniginí, “Nioní ámá f́wí bí méomi míyf nuríri nání sipí ikárinfaniginí.” urfagi aí awa

re urigfawixini, “Jiwaninjoxi éfipi nání none pí nání neararinini? Jiwaninjoxi ikixéini.” urifagfa
 5 Judaso nigwípi ridiyowá yarigfiwámi e emi nimoánimo nuri xewaninjo gwí yaímininiginini.

6 Judaso peyeáána apaxípaniní imónigfá xwéowa nigwí api nimearo re rinigfawixini, “Nigwí rípi áma opikípoyiniri wíwápi enagi nání nigwí Gorixoxo nání aní riwámi tarigfápi tñni nawíni níkwierorínáyí, ayí nipikwini menini.” niriniro
 7 nigwí api nání xwiyfá niriníáwa nigwí api nimeámi nuro áma midání imónigfáyí xwá weyipírfá nání xwá xegí yoí Xwárfa Sixí Imixarigfáyíyápiyi rininípi bí egfawixini.
 8 Nigwí áma opikípoyiniri wigfápi tñni xwá api bí éagfa nání yoí Ragípiyi wíragfárinini. Agwi eni sini e nira warinjo. 9 Awa e éána xwiyfá Gorixoyá wfa rókiamoagí Jeremaiao niwuriyiri ríwaminí eaní rípi, “Awa nigwí 30 Isireriyí ‘Áma wo xegí wo nání miyí nearána wianfáwinini.’ rinigfápi nimearo 10 xwá xegí yoí Xwárfa Sixí Imixarigfáyíyápiyi rininípi Gorixoxo sekaxí rininípi tñni xixeni bí nero miní wigfawixini.” Xwiyfá e niriniri eáninípi ína xixeni e imóninírinini.

Pairato Jisasomi yaríní wiayiní nánirinini.

11 Jisasomi nimeámi nuro gapímaní Pairato tñni e mearémóána gapímano yaríní niwiayiríná re uriniginini, “Joxi míxí ináyí Judayíyáoxirani?” urifagi Jiaso “Joxi e rarinini.” uriniginini. 12 Apaxípaniní imónigfá xwéowa tñni Judayíyá mebaowa tñni xwiyfá obaxí ominini

uxekwímoaríṅagí aiwí o xwiyíá xixe urípaxí nimónirí aí bí muríṅinígíni. ¹³ Xwiyíá bí murí yaríṅagí Pairato síṅwí e níwínirí re uríṅinígíni, “Xwiyíá obaxí ‘Joxíní ríxekwímoayarígíáyo aríá mīwipa ríyaríṅiní?’” nuríri ¹⁴ Jisaso xíomí uxekwímoarígíá bí nání aí xío bí murí yaríṅagí níwínirí ududí winíṅinígíni.

Pairato Jisasomí níkwearí wárimínirí enípí nániríni.

¹⁵ Sía Goríxo Judayo mípíkí wiárf múroníyi imóníṅáná xwiogwí ayí ayo Judayí nuro wigí gwí ṅweagíá wo nání émáyí gapímanomí yaríṅí wíáná o ayo yayí owimómínirí wigí go go nání wimónaríṅíyí wáriagíríni. ¹⁶ Íná wigí áamá gwí ṅweaní wo Barabasoí ríníṅo Judayí níní yoí oyá níjía imónígíáríni. ¹⁷ Ayínání áamá sípíá ayí gapímaní Pairato tíṅí e awí eánáná o re uríṅinígíni, “Nioní go seawárimíníni? Barabaso seawárimíniréni?” uríṅinígíni. ¹⁸ Ayí rípi nání e uríṅinígíni. O níjíáríni. Apaxípáníṅí imónígíá xwéowa Jisasomí sípí díní níwíaiwiro nání xío tíṅí e wárfá nání o níjíáríni. ¹⁹ Rípi nání ení “Jisaso seawárimíniréni?” uríṅinígíni. O íkwianwí xwíríxí mearíṅínámí éf ṅweanáná xiepí Jisaso nání xwiyíá re uowárenapíṅinígíni, “Árfwíyimi áamá o nání oríṅá níwíniríná díní ría níxéinígíni. Ayínání áamá wé róníṅí omí sípí wí mīwímíxípaní.” uowárfí enagí o áamá e epíroyí egíáyo “Jisaso seawárimíniréni?” uríṅinígíni. ²⁰ E uríagí aiwí wíá móníṅími apaxípáníṅí imónígíá xwéowa tíni Judayíyá mebáowa tíni

ámá oxí apixí aiwá api nání epíroyí egíáyo re uríméfá enagi nání, “Barabasomí neawárii.’ uríro ‘Jisasomí opíkípoi.’ uríro éfrixini.” uríméfá enagi nání ²¹ gapimano ámá e epíroyí egíáyo “Ámá rowaú gímini go seawárimíni?” uráná ayí re urígíawixini, “Barabaso neawárii.” uríagí ²² Pairato re uríñinigini, “Nioní Jisaso, ámá Kiraisoyí rarígíomi pí wimíni?” uríagi níni re urígíawixini, “Omí íkíáyo seáyi e oyekwíroárípoi.” uríagí ²³ o re uríñinigini, “Pí nání? Pí íwí éf nání yekwíroárímíni?” uríagi aiwí ayí xwamiání nura nuro re urígíawixini, “Omí oyekwíroárípoi.” níra waríná ²⁴ Pairato “Gí xwíyá aríá minipa epíri enagi nání ámí bí nuríri aí naní wí imónínímeníñoi. Ríxa míxíni épímíxamopíráoi.” níyaiwirí ámá ayí re oyaiwípoi níri, “O ‘Jisasomí xe oyekwíroárípoi.’ níriri aí ‘Reá míroánipa oemíni.’ níyaiwirí ríá yaríni?” oyaiwípoi níri wígí síñwí anígíe dání wé wayí níroníri re uríñinigini, “Ámá ro maní nioníyáyo dání píkipíríméoi. Sewaníñyíné segí maníyo dání píkipíráoi.” uríagi ²⁵ ámá níni re urígíawixini, “Oyá ragí pí eníñoi xe oneaxénini. Negí niaíwíyo ení xe oxénini.” uráná ²⁶ Pairato re eníinigini. Barabaso níwárirí porisowamí re uríñinigini, “Jisasomí síkwíá ragí pírí nuyíkímáná íkíáyo seáyi e yekwíroárípoi.” nuríri míni winíinigini.

Porisowa Jisasomí ríperírí megíá nániríni.

²⁷ Porisowamí míni wíáná awa Jisasomí nímeámí gapímaníyíyá añíyo —Añí yoí

Piretoriumiyi riniñiyorini. Anj ayo nipáwiro porisi nowamini “Eini.” nuriro “Omi riperiri omépeaneyi.” niriñiro re egfawixini. ²⁸ Omi rapirapí xegí yiniñú niwiri emi moro ámi ayíá riñj wú, mixí ináyowa yinarigfáyo dánjyí wú nimearo uyiri ²⁹ ópiyá enñinñj imóninñj wiri ñikfikiyimáná mixí ináyí aminañwñinñj imóninñj mñjyo dñinarigfápa omi enj tñi mñjyo udñkiáriro xoyfá wiyi mixí ináyowa maxirarigfápa íá umiriro nemáná agwñiwámni xómñj niyikwiro riperiri numeríná re urayigfawixini, “Judayíyá mixí ináyoxini, yayí osianeyi.” nuriro ³⁰ reañwí niwúrayiro xoyfáyi nurápiro mñjyo neayiro ³¹ rixa riperiri numearfásáná rapirapí ayíá riñj niwiriro ámi xegú nuyirimáná ikfáyo seáymí yekwiroáraniro nani níméra ugfawixini.

Jisasomi ikfáyo yekwiroárigfá naniñini.

³² Yekwiroáraniro nani anj apimi dani níméra nuróná Jisaso rixa enj meáni yarñagi niwiniro áma wo, Sairini dánj Saimonomi sekaxí re urigfawixini, “Yoxá rípa nimeámi wuii.” nuriro ³³ rixa dñwí mñeyoanj apikwi xegí yoí Gorigotai riniñjipimi —Dñwí api yoí mñkí áma mñj gixweá naniñini. Dñwí apikwinimi niremoro ³⁴ wa Jisaso rñinñj mñwinipa oenri marisínfá yíkí yarñj bi iniñgí wainjyo niwayimómáná nawini oimóniri kirikiri nimeari e nero mñi wíaná iwamfó gígf éáná mñinñpaxí wimóninñini. ³⁵ Porisowa omi rixa yoxáyo seáyi e niyekwiroárimáná “Oyá rapirapí none go go meanirñenñoi?” niriñiro áwini e nitimáná sárú nemáná ³⁶ éf

nɨŋwearo Jisasomi awí nɨmeŋwearo ³⁷ áamá nɨnɨ
 “O ɨwɨ apɨ éf nánɨ rɨpɨkiarɨŋoɨ?” oyaiwípoyɨnɨrɨ
 íkɨá wárá nɨmearo “Áamá ro Jisaso Judayíyá
 mɨxɨ ináyorɨnɨ.” nɨrɨro rɨwamɨŋɨ nearo mɨŋɨ
 tɨŋɨ e seáyɨ e pɨraugɨawixɨnɨ. ³⁸ Jisasomi
 nɨyekwɨroárɨrɨnɨ áamá ɨwɨ mearɨgɨíwaúmi enɨ
 mɨdɨmɨdánɨ yekwɨroárɨgɨawixɨnɨ. ³⁹ Áamá óyimi
 birɨ urɨ nɨyayirɨnɨ peayɨ sɨŋwɨ nɨwɨnɨro mɨŋɨ
 kirɨkɨrɨ nɨmearo ikayɨwɨ numearɨróná ⁴⁰ re
 urayɨgɨawixɨnɨ, “Re rɨŋoxɨranɨ? ‘Nɨwanɨŋonɨ
 aŋɨ rɨdɨyowá yarɨgɨíwá nɨpɨnearɨ gɨ nɨwɨnɨ sɨá
 wɨyaú wɨyimi ámi mɨrɨmɨárɨnɨ.’ rɨŋoxɨranɨ? Joxɨ
 nepa niaíwɨ Gorɨxoyáoxɨ enánáyɨ, jɨwanɨŋoxɨ
 enɨ nɨyooárɨnɨmɨ wepɨneɨ.” rayɨgɨawixɨnɨ.
⁴¹ Apaxɨpánɨŋɨ imónɨgɨá xwéowa tɨnɨ ŋwɨ
 ikaxɨ eánɨŋɨpɨ mewegɨáwa tɨnɨ Judayíyá
 mebaowa tɨnɨ áamá birɨ uro yayarɨgɨáyɨ rɨperɨrɨ
 umeaarɨgɨápa awa enɨ rɨperɨrɨ numero re
 rɨgɨawixɨnɨ, ⁴² “O áamáyo ‘Nionɨ tɨámɨnɨ báná
 yeáyɨ seayimɨxemeámɨárɨnɨ.’ uragɨ aí xewanɨŋo
 arɨrá minɨpaxɨrɨnɨ. Íkɨáyo dánɨ enɨ nɨyooárɨmɨ
 wepɨnánáyɨ, ananɨ dɨŋɨ wɨkwɨroanɨwɨnɨ. ⁴³ O
 Gorɨxomɨ dɨŋɨ nɨŋwɨrárɨrɨ re rɨnarɨŋorɨnɨ,
 ‘Nionɨ niaíwɨ Gorɨxoyáonɨrɨnɨ.’ rɨnarɨŋorɨnɨ.
 Gorɨxo xewaxɨ ro nánɨ yayɨ nɨwinɨrɨnáyɨ, rɨxa
 éf oumɨnɨnɨ. Arɨrá winɨrɨenɨŋonɨrɨ sɨŋwɨ
 wɨnanɨwɨnɨ.” rɨgɨawixɨnɨ. ⁴⁴ ɨwɨ mearɨgɨíwaú
 mɨdɨmɨdánɨ yekwɨroárɨnɨgɨíwaú enɨ Jisasomi
 ikayɨwɨ numearɨrɨnɨ axɨpɨnɨ rɨgɨisixɨnɨ.

Jisaso penɨ nánɨrɨnɨ.

⁴⁵ E néra núfasáná enáná ríxa sogwí áwini e 12:00 imónáná re eniniginí. Aní nímíni sfá yináriniginí. Sfá nínárinísfáná ríxa 3:00 p.m. imónáná ámi wfá óniniginí. ⁴⁶ Ámi wfá ónáná Jisaso xegí Xibiruyí píné tñi rfaiwá re riniginí, “Eri, Eri, ramí sabakitani?” urinípiyí re níríná uriniginí, “Gí Goríxoxini, gí Goríxoxini, joxi pí nání niepisamoariní?” rfaiwá e ráná ⁴⁷ ámá e rówapigíáyí wí Jisaso e ríagi aríá níwiro re rinígíawixini, “Wfá rókiamoagí Irajao nání rfaiwá ríá rarini?” nírínro ⁴⁸ ayí wigí wo aníni nurí íríkwí bí nímearí wegwfá wá tñi ayinwí níróarimáná iniígí wainí níáf ení bí íríkwípipi níwayimómáná Jisaso onínri wimíxánimínri yaríná ⁴⁹ xegí wíníyí re urígíawixini, “E mepaní. Irajao níwepínri aríá winífenínoí? Aríá míwipa enífenínoí? Sínwí owínaneyí.” raríná ⁵⁰ Jisaso ámi ení tñi rfaiwá bí níríná xegí díní níyámiga uniginí. ⁵¹ Xegí díní níyámiga úaná re eniginí. Rapírapí aní rídíyowá yarígíwámí awawá nwfá Goríxoyá nání níyimároníri epaníoárinínú yoparí éde dání xegípi naxega níwepínri wúkaú imónri xwfá poboní éaná síhá xwé áwinimí níjiga urí ⁵² ámá xwáripá noxoága úaná ámá Goríxomí díní wíkwíroagí piyíyí wegíe dání síní ero egíawixini. ⁵³ Píyí ayí Jisaso ríxa níwiápínimeámáná enáná nuro Jerusaremí rémóáná ámá obaxí ayo sínwí wínígíawixini. ⁵⁴ Porisowamí seáyí e imóníno tñi porisí xfo tñi Jisasomí awí mearogíáwa tñi xwfá poboní erí amípi e imónri éagi níwínro óf níkarínro re rinígíawixini, “Ámá royí neparini.

Gorixomi xewaxorini.” riniḡfawixini.

⁵⁵ Apixí obaxí “Jisasomi saní nurápa númi ouxídaneyí.” niro Gariri piropenisíyo dání bííwa ná jíamí nírómáná síḡwí winíḡfííwa ríwarini. ⁵⁶ Íwa wí Magídara dání Mariaírini. Ámí wí Jemisomi tñí Josepomi tñí xinái Mariaíyí riniḡírini. Ámí wí Sebediomí xewaxowaúmi xináírini.

Jisasomi xwíá weyárigíá nánirini.

⁵⁷ Ríxa sogwí nokepá tñí áamá amípí mímúroniḡí wo —O Arimatia dání Josepoyí riniḡorini. O ení Jisaso wiepísiniḡíyí worini. ⁵⁸ O émayí gapímaní Pairato tñí e nání nuri Jisaso piyomí xwíá weyáriminirí nání yariniḡ wíáná Pairato porisowamí “Xe omeanirí síḡwí winíḡpoyí.” uríagi ⁵⁹ Josepo nuri piyomí nimearí rapírapí apíá xaiwí weníḡpí tñí xopíxopí nírómáná ⁶⁰ síḡá ófí xewaninjo nání rixiniḡíyimi —Ayi áamá siní miweníyirini. Ayimí nimeámí nípáwirí nitímáná síḡá piará xwé wo mímegwinárfí níméra nuro síḡá ófíyimi nípíroárimí uníniḡini. ⁶¹ Magídara dání Mariaí tñí Mariaí wíí tñí ípaú síḡá ófíyí midániḡe niḡweámáná Jisaso piyomí e tariḡaḡí winíḡfísisixini.

Jisaso piyomí awí mearogíá nánirini.

⁶² Síá Sabaríáyo nání Judayí amípí píraniniḡí imixárarigíáyi óráná wíápi tñí apaxípaniniḡí imónigíá xwéowa tñí Parisiowa tñí awa gapímaní Pairato tñí e awí neániro ⁶³ Jisaso piyo nání re uríḡfawixini, “Ámináoxini, yapí

neaiwapiyiŋo sini miþé niŋwearfná re riŋþi,
 ‘Sfá wiyau wiyi óráná ámi wiáþñimeámfarini.’
 riŋþi nani diŋf neainarŋagi nani barŋwini.
 64 Oyá wieþsarŋowa niþiro piyomi fwí nimearo
 þní nitimáná amáyo re urþrrixinri, ‘O rixa
 wiáþñimeáinigini.’ urþrrixinri joxi porisí
 wami sekaxí re uowárei, ‘Omí xwfa weyárigfe
 nani nuro awí sfá wiyau wiyimi mearópoyi.’
 uowárei.” uráná 65 Pairato re urŋinigini,
 “Sewanŋoyfné porisí wa awí mearopri
 nani nimeami nuro soyfné fwí mimeapa
 oépoyinri yarigfápa wieþsarŋowa piyomi fwí
 meaprixinri e e nurára úpoyi.” urfagi 66 awa
 nuro Jisaso xwfa weyárinŋe porisowami e e
 nurára numáná sikf bi nimearo smmajjó nani
 sŋá þronŋomi seáyi e ikwiárarigfawixinri. Apí
 miweŋaná “Ámá niþawiro piyomi meáfárfani?”
 yaiwianfwánro nani e egfawixinri.

28

Jisaso ámi wiáþñimeañf nani rini.

¹ Magidara dánf Mariaí tñi Mariaí wí tñi
 Sabarfá rixa weáná Sadéyo isfáyo ípaú Jisasoyá
 xwáripáyo siŋwí winanri nani nuri ² sini
 miremopa yarfná re eŋinigini. Poboní xwé
 wí éaná añnajf Gorixoyá wo añnamí dani
 niweapri sŋá xwáripáyo óyimi þroárigfo
 mímegwinarf néra nuri óyimi niwiemoárimáná
 sŋáomí seáyi e éf ŋweáagi ³⁻⁴ porisí awí
 mearoarigfáwa añnajo ápianwí yarŋŋpa wfa
 éniŋf nókiri ŋweañagi niwiniro xegf raprapf
 eni siŋwí mimiŋf inff yinŋagi niwiniro

óf nikáriníro piyíniní nimóníro xwáámí piérinowigfawixiní.

⁵ Anínajo siní xwáripá tíní e nweanáná ípaú rémónapfagí re uriniginí, “Aípagwí wáyf mepaní. Nioní nijfáriní. Aípagwí Jisaso, piyomí íkfáyo yekwíroárigfomí sinwí winaniri bariní. ⁶ O re míweniní. Xíto searinípa ríxa níwiápfínímeámí úniginí. Aípagwí xfomí tígíe níbiri sinwí winípiyí.” nuriri ⁷ ámí re uriniginí “Ríxa nuri xegf wiepísarínowamí re urémeápiyí, ‘ “O xwáripáyo dání ríxa níwiápfínímeámí úniginí. Arfá épiyí. O Gariri píropenísfyo nání xámí yífmí soyíné e níyoaro sinwí winípfífáriní.” urémeápiyí.’ earariní.” urfagi ⁸ ípaú aníní xwáripáyo píní níwiárimí nuríná wáyf ikáriníri yayf ikáriníri néra nuri wiepísarínowamí áwaní urémeaníri aníní warfná re eniginí. ⁹ Jisaso ípaúmi níwímeari “Gf ámá aípagwí!” nuriri yayf e wíáná ípaú anwi e nuri múní xwáfáyo níkwírori xegf síkwf íá níxíríná omí seáyí e umegfísixiní. ¹⁰ Seáyí e uméáná o re uriniginí, “Aípagwí wáyf mikárinípaní. Sa nuri gf ámá imónígfáwamí áwaní re urípiyí, ‘ “Soyíné Gariri píropenísfyo nání yírfíxiní.” rínoí.’ nuriri re urípiyí, ‘ “Nioní e sinwí nanípfífáriní.” rínoí.’ urípiyí.” uriniginí.

Porisowamí xwapfírá eaárigfá nánirini.

¹¹ Ípaú siní wiepísarínowa tíní e nání warfná re eniginí. Porisí awí mearófáwa Jersaremíyo nírémore apaxfániní imónígfá xwéowamí wa winfápi nípiní nání repíyí wíáná ¹² awa Judayíyá

mebáowami awí neaáriro xwíyǎ́ nimiximáná porisowa áwanǎ́ murípa éfrixiniri nígwǎ́ xwé obaxǎ́ miní níwiro ¹³ re urǎ́gǎ́wixini, “Ámá wí yariniǎ́ seaíáná re urǎ́rǎ́xiní, ‘Árǎ́wiyimi none sá wejáná xegǎ́ wiepǎ́siñowa níbīro piyomi íwǎ́ nímeámi ugǎ́wixini.’ urǎ́rǎ́xiní. ¹⁴ Gapimanǎ́ Pairato xwíyǎ́ apí rinarinǎ́gǎ́ arǎ́ níwirínáyǎ́, o iwanǎ́ seaeanǎ́giniri saminiǎ́ imixanǎ́wá enǎ́gǎ́ nání ayá síwǎ́ nísearorí dǎ́niǎ́ obíbxǎ́ mímopaní.” urǎ́gǎ́ ¹⁵ porisowa nígwǎ́ apí nurápiro apaxǎ́pániniǎ́ imónigǎ́ xwéowa urǎ́pa axǎ́pi e yaríná píné apí Judayǎ́ anǎ́yo rinímenǎ́pǎ́ agwǎ́ síní rinímearini.

Jisaso wiepǎ́siñowa tǎ́ni ámi erímeánigǎ́ nánirini.

¹⁶ Wiepǎ́siñǎ́ wé wúkaú síkwǎ́ wo awa Gariri piropenisíyo dǎ́wǎ́ Jisaso urǎ́rǎ́pimi nání níyoaro ¹⁷ omí níwiniróná seáyí e numero aiwǎ́ wa “Jisatorini.” yaiwiro wa “Ámá ro nepa Jisatoráni?” yaiwiro yaríná ¹⁸ o anǎ́ e níbirí re uriniǎ́gǎ́, “Gorixo ‘Amipí anǎ́namí imóniri xwǎ́rímí imóniri enǎ́pi nání joxí apí nípiní nání néní tǎ́noxí imóniríni.’ nírfí enǎ́gǎ́ nání ¹⁹ re seararini, ‘Soyné nuro ámá gwǎ́ rǎ́xǎ́ wirǎ́ wírímí gǎ́ wiepǎ́sariniǎ́yǎ́niǎ́ níwimixa nuróná re eríni. Yoǎ́ ápo Gorixoyápmi dǎ́ni tǎ́ni xewaxoniyápmi dǎ́ni tǎ́ni kwíyǎ́pmi dǎ́ni tǎ́ni wayǎ́ umeairo ²⁰ sekaxǎ́ nioní searini nípiní xǎ́dipǎ́ría nání uréwapíyiro eríni. Ripí ení arǎ́ époyí. Nioní anini dǎ́ni seakikayómǎ́rini. Sǎ́

yoparíyimi e nání aí niseakikayóa umíárini.'
seararíñini." uríñinigini.

clix

Xwiyáá Gorixoyá Sinípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051